

**PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY
W GRUDZIĄDZU**

**OCENA STANU SANITARNEGO
I SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ
POWIATU ZIEMSKIEGO**

ZA ROK 2019

MARZEC 2020

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
EPIDEMIOLOGIA	4
Ocena sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych i zakażeń powiatu ziemskiego za 2017rok w porównaniu z rokiem 2016.	4
Wykonawstwo szczepień ochronnych w powiecie ziemskim za 2017 rok w porównaniu do 2016r.	18
HIGIENA KOMUNALNA	21
Stan sanitarny wód i urządzeń do zaopatrzenia ludności w wodę.	21
Stan sanitarny placówek ochrony zdrowia	25
Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	27
HIGIENA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU	32
Ocena sanitarna obiektów żywnościowo-żywnieniowych	32
HIGIENA PRACY	38
Choroby zawodowe.	38
Środowisko pracy.	39
Środki zastępcze	45
HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY	52
Warunki sanitarno-higieniczne w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych	52
ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	55
OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA	58
ODDZIAŁ LABORATORIUM	60

WSTĘP

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie informacji na temat bezpieczeństwa sanitarnego miasta Grudziądz i powiatu grudziądzkiego za rok 2019. Opracowany raport przybliży zakres wykonywanych na rzecz mieszkańców zadań realizowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Opracowanie obejmuje ocenę warunków zdrowotnych wszystkich obszarów nadzorowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grudziądzu. Nadzór sprawowany jest w szczególności nad warunkami:

- higieny środowiska;
- higieny pracy w zakładach pracy;
- higieny procesów nauczania i wychowania;
- higieny wypoczynku i rekreacji;
- zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku;
- higieniczno – sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Realizowane są również zadania w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych. Poza podstawowym zadaniem, którym jest działalność nadzorowa, polegająca na kontroli, spełniania wymagań obowiązujących przepisów w zakresie utrzymania pożądaných norm zdrowotnych znaczącą rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa pełni Oddział Laboratorium wykonujący badania w szerokim zakresie. Zapewnienie wiarygodności wyników badań możliwe jest dzięki stale kształcącej się kadrze pracowników, nowoczesnej aparaturze a także wdrożeniu systemu zarządzania jakością, który został potwierdzony w 2004 roku certyfikatem akredytacji nr AB 561. Szczegółowy wykaz metod akredytowanych znajduje się na stronach stacji: <http://www.ppis.grudziadz.com/>

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Grudziądzu jest jednostką budżetową będącą podmiotem leczniczym finansowanym z budżetu państwa powołanym do prowadzenia działalności kontrolno - nadzorowej i laboratoryjnej na terenie północno – wschodnim województwa kujawsko – pomorskiego. Swym zasięgiem obejmuje miasto na prawach powiatu Grudziądz, oraz powiat ziemski, w skład, którego wchodzi gminy Rogóźno, Gruta, Świecie nad Osą, Radzyń Chełmiński, Łasin oraz Gmina Grudziądz.

Liczba ludności stan na dzień 30.06.2019			
	Ogółem	Dzieci do lat 2	Dzieci do lat 14
Miasto Grudziądz	94 732	1 731	13 864
Powiat Ziemski	40 181	773	6 845
Razem Miasto i Powiat	134 913	2 504	20 709

W 2019 roku na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grudziądzu przeprowadzono ogółem 3773 kontrole, wystawiono 367 decyzji merytorycznych, 325 decyzji płatniczych oraz 21 tytułów wykonawczych. Łącznie wydano 55 postanowień. Pracownicy Inspekcji Sanitarnej nałożyli 39 mandatów karnych na kwotę 9900 zł. Nałożono 2 kary pieniężne na kwotę 1550 złotych. Wystosowano 2 wnioski o ukaranie.

W ramach badań statutowych w 2019 wykonano 5233 badań laboratoryjnych, w tym oznaczeń chemicznych 261, fizycznych 5433, mikrobiologicznych 8085. Dostarczono do oddziału laboratoryjnego i pobrano do badań łącznie 22 388 próbek, wykonano 17 888 badań w tym 41 409 oznaczeń.

EPIDEMIOLOGIA

OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ CHORÓB ZAKAŻNYCH I ZAKAŻEŃ POWIATU ZIEMSKIEGO ZA 2019 ROK W PORÓWNIANIU Z ROKIEM 2018.

Ocenę sytuacji epidemiologicznej wybranych chorób zakaźnych podlegających obowiązkowi zgłaszania i rejestracji dokonano na podstawie danych gromadzonych w rejestrach Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej. W 2019 roku sytuacja epidemiologiczna wybranych jednostek chorobowych była zróżnicowana. W roku 2019 do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grudziądzu wpłynęło 3065 zgłoszeń jednostek chorobowych i czynników chorobotwórczych wymagających weryfikacji i wyjaśnień przed rejestracją (grodzki – 2356, ziemski – 709). Udzielono 533 instruktaży dotyczących profilaktyki chorób zakaźnych oraz szczepień ochronnych (grodzki – 382, ziemski – 151). Przeprowadzono 2072 wywiadów epidemiologicznych dotyczących chorób zakaźnych i czynników chorobotwórczych.

Tabela 1. Zestawienie wybranych chorób zakaźnych i zakażeń rok 2019 i 2018.

Lp	Jednostka chorobowa		Powiat ziemski rok				
			2018 r.		2019 r.		Tendencja*
			Liczba zachorowań	Współcz. zapadal.	Liczba zachorowań	Współcz. zapadal.	
1.	A 02.0 – A02.2-8 Salmoneloza – zatrucia pokarmowe	Zatrucia pokarmowe	14	34,73	14	34,84	=
		Posocznica	1	2,48	1	2,48	=
		Inne zakażenia poza jelitowe	0	0	0	0	=
2.	A 04.0-2 – A 04.9 Inne bakteryjne zakażenia jelitowe – ogółem	Wywołane przez <i>Yersinia enterocolitica</i> lub <i>pseudotuberculosis</i>	0	0	0	0	=
		Wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	2	4,96	1	2,49	↓
		Nieokreślone	2	4,96	1	2,49	↓
3.	A04 Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do 2 lat		0	0	3	7,47	↑
4.	A 05.0 – A 05.9 Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe – ogółem	Nieokreślone	2	4,96	6	14,93	↑
		u dzieci do 2 lat	0	0	0	0	=

5.	A 08.0 – A 08.4 Wirusowe zakażenia jelitowe – ogółem	wywołane przez rotawirusy	65	161,23	27	67,20	↓
		wywołane przez norowirusy	17	42,17	13	32,35	↓
		inne określone	8	19,84	16	39,82	↑
		nie określone	3	7,44	6	14,93	↑
		u dzieci do lat 2	48	4095,56	37	4786,55	↓
6.	A 09 Biegunka i zapalenie żółdkowo jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	ogółem	52	128,98	55	136,88	↑
		w tym u dzieci do lat 2	22	1877,13	22	2846,05	↑
7.	Jersinioza pozajelitowa		0	0	1	2,49	↑
8.	A31 Mikobakteriozy – inne i BNO		2	4,96	1	2,49	↓
9.	A 37 Krztusiec		0	0	0	0	=
10.	A 38 Płonica (szkarlatyna)		13	32,25	12	29,86	↓
11.	A 39 Choroba meningokokowa, inwazyjna	ogółem	1	2,48	0	0	↓
		zapalenie opon mózgowych/mózgu	0	0	0	0	=
		posocznica	1	2,48	0	0	↓
12.	A 46 Choroba wywołana przez Streptococcus pyogenes, inwazyjna	ogółem	13	32,25	18	44,80	↑
		róża	13	23,25	14	34,84	↑
		B 95.0 inna określona i nieokreślona	0	0	4	9,95	↑
13	A 48.1 Legionelloza – choroba legionistów		0	0	0	0	=
14.	A 50 – 53 Kiła	Wrodzona i noworodków	0	0	0	0	=
		Wczesna	1	2,48	0	0	↓
		Późna	0	0	0	0	=
		Inne postacie i kiła nieokreślona	0	0	0	0	=

15.	A 54 Rzeżączka		0	0	0	0	=
16.	A 69.2 Borelioza	ogółem	6	14,88	27	67,20	↑
		neuroborelioza	0	0	1	2,49	↑
17.	Z 20.3/Z 24.2; Z 28 Styczność i narażenie na wściekliznę – potrzeba szczepień		7	17,36	5	12,44	↓
18.	A 87.0 Wirusowe zapalenie opon mózgowych	B02.1 inne określone i nieokreślone	2	4,96	1	2,49	↓
19.	B 01 Ospa wietrzna		192	476,25	300	746,62	↑
	B 06 Różyczka		2	4,96	2	4,98	=
20.	Wirusowe zapalenie wątroby	B 15 typu A	0	0	1	2,49	↑
		B 18.0-1 typu B – przewlekłe i BNO	14	34,73	17	42,31	↑
		B 17.1; B 18.2 typu C – ostre wg definicji, przewlekłe i BNO	3	7,44	4	9,95	↑
		odpowiednio – typu B+ C (mieszane)	0	0	0	0	=
21.	Z 21 Nowo wykryte zakażenie HIV		0	0	0	0	=
22.	A 15.0 Gruźlica		5	12,42	4	9,95	↓
23.	B 26 Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)		1	2,48	2	4,98	↑
24.	Choroba wywołana przez Streptococcus pneumoniae, inwazyjna	Ogółem	0	0	3	7,47	↑
		B 95.3 Zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	0	0	0	0	=
		A 40.3 Posocznica	0	0	3	7,47	↑
		Inna określona i nieokreślona	0	0	0	0	=
25.	B96.2 Zespół hemolityczno-mocznicowy w przebiegu zak. E.Coli		0	0	2	4,98	↑
26.	G03 Zapalenie opon mózgowych inne określone i nieokreślone		2	4,96	1	2,49	↓

27.	Zatrucia naturalnie toksycznymi substancjami spożytymi jako pokarm	T 62.0 Grzyby	0	0	0	0	=
		T62.1-2 Jagody i inne części roślin	1	0	0	0	=
28.	J 10 – J11 Grypa	ogółem	1	0	0	0	=
		u dzieci w wieku 0-14 lat	0	0	0	0	=
29.	Grypa i zachorowania grypopodobne ogółem		24151	59971,20	16676	41502,20	↓
30.	Grypa i zachorowania grypopodobne dzieci do 14 lat		11631	169227,41	8035	117384,95	↓

Ocena sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych objętych programem szczepień ochronnych. Inne choroby wysypkowe wieku dziecięcego.

Szczepienia ochronne w opisywanym okresie były w większości wykonywane w odsetkach zapewniających odporność zbiorowiskową. W dalszym ciągu niekorzystnym i narastającym zjawiskiem są działania ruchów antyszczepionkowych co skutkuje uchylaniem się od szczepień. Szczepienia odgrywają szczególną rolę w ochronie zdrowia i bezpieczeństwie epidemiologicznym populacji. Szczepienia ochronne są jednym z najskuteczniejszych narzędzi zwalczania chorób zakaźnych i przyczyniły się w znacznej mierze do ograniczenia ich występowania, objęte są szczególnym nadzorem epidemiologicznym.

Krztusiec przestał być typową chorobą dziecięcą i coraz częściej zachorowania dotyczą starszych dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych. Typowym objawem infekcji jest przewlekły napadowy kaszel, któremu towarzyszy krztuszenie się, wydzielanie lepkiej płwociny i wymioty. W 2019 roku podobnie jak w roku 2018 nie zarejestrowano żadnego przypadku tej choroby. Skuteczną metodą zapobiegania zachorowaniom są szczepienia ochronne, powszechnie uważa się, że czas ochrony po zaszczepieniu szczepionką pełnokomórkową DTwP wynosi do 12 lat.

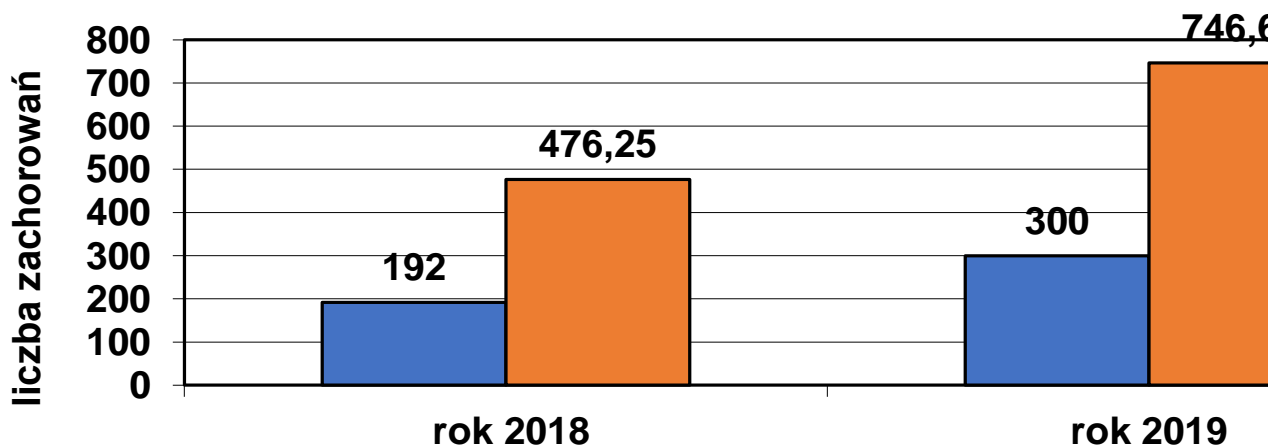
Objawami **nagminnego zapalenia przyusznic (świnika)** jest gorączka oraz nagłe wystąpienie obrzęku ślinianek przyusznych lub innych. Choroba może być powodem groźnych powikłań, np. zapalenia jąder u mężczyzn, zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych czy innych zaburzeń ośrodkowego układu nerwowego. W 2019 roku nastąpił wzrost zachorowań na **nagminne zapalenie przyusznic (świnikę)** – zarejestrowano 2 przypadki a współczynnik zapadalności wynosił 4,98 (w 2018 odnotowano 1 zachorowanie). Pierwszy przypadek dotyczył 6-letniego chłopca a drugi 8-letniej dziewczynki. Każde z dzieci było zaszczepione zgodnie z kalendarzem szczepień. Obydwa przypadki spełniały kryteria kliniczne, zakwalifikowano jako możliwe. Dzieci nie były hospitalizowane, nie odnotowano też u nich żadnych powikłań po chorobie.

Ospa wietrzna jest chorobą zakaźną charakteryzującą się bardzo wysoką zaraźliwością sięgającą nawet 95%. W 2019 roku nastąpił wzrost zachorowań, zarejestrowano bowiem 300 przypadków o współczynniku zapadalności 746,62, w porównaniu z 2018 rokiem (192 przypadki), co związane jest z sezonowością tej jednostki chorobowej. Zachorowalność na ospę wietrzną wzrasta raz na kilka lat są to tzw. epidemie wyrównawcze. Zjawisko takie ma miejsce wówczas, gdy znaczna część populacji nie jest odporna na zakażenie. W 2019 roku zachorowania na ospę wietrzną dotyczyły różnych grup wiekowych, jednak najczęściej chorowały dzieci w przedziale wiekowym od 0–9 roku życia (250 przypadki), od 10-14 roku życia (29 przypadków) oraz 21 zarejestrowanych przypadków stanowiły pozostałe grupy wiekowe. Według płci więcej chorowało mężczyzn (160 zachorowań) niż kobiet (140 zachorowań). Wśród chorych

odnotowano 52 ogniska rodzinne, w których zachorowały po 2 lub 3 osoby (43 ognisk po 2 chorych, 9 ogniska po 3 osoby).

Zachorowania na ospę wietrzną w powiecie grodzkim w roku 2019 w porównaniu do roku 2018

Różyczka – choroba zakaźna przenoszona drogą kropelkową, szczególnie niebezpieczna dla kobiet w ciąży i nienarodzonych dzieci. Choroba może doprowadzić do poronień, bądź wad wrodzonych. Dzieci urodzone z różyczką wrodzoną mogą cierpieć z powodu uszkodzenia mózgu, głuchoty, wad serca. W roku 2019 tak samo jak w roku 2018 zanotowano 2 przypadki możliwe zachorowań. Był to chłopiec w 1-szym roku życia oraz dziewczynka w wieku 5 lat. Dzieci były zaszczepione zgodnie z kalendarzem szczepień.

Ostre Porażenia Wiotkie - W latach 2019 i 2018 nie odnotowano przypadków zachorowań na poliomyelitis. Polska uczestniczy w programie WHO, dzięki któremu prowadzony jest nadzór i monitoring ostrych porażenia wiotkich u dzieci. Celem Programu Światowej Organizacji Zdrowia jest potwierdzenie, bądź wyeliminowanie występowania dzikich szczepów wirusa polio.

Zatrucia i zakażenia pokarmowe wywołane przez czynniki biologiczne.

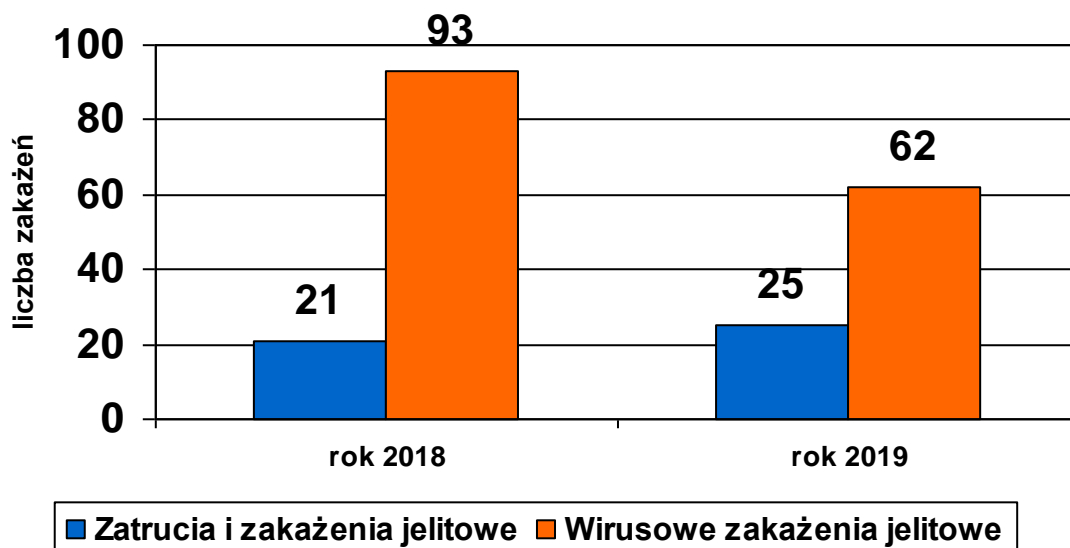
Zatrucia i zakażenia pokarmowe są grupą chorób zakaźnych charakteryzujących się różnymi etiologiami.

Zapadalność na tę grupę chorób jest w bardzo dużym stopniu związana z higieną mycia rąk a także z higieną przyrządzania i spożywania potraw. Inną przyczyną może być kontakt z osobą chorą, bądź z powierzchniami zanieczyszczonymi bakteriami, wirusami, pasożytami lub ich toksynami.

W 2018 roku liczba bakteryjnych zatruc i zakażeń jelitowych wynosiła 21 i wzrosła do 25 przypadków w opisywanym okresie sprawozdawczym, współczynnik zapadalności wyniósł 62,22. Bakterie chorobotwórcze były przyczyną 4 zakażeń jelitowych i 6 zatruc pokarmowych. W roku 2019 wśród zakażeń bakteryjnych jelitowych odnotowano 2 zakażenia wywołane przez *E.coli* enterokrwotoczną (1 przypadek możliwy i 1 potwierdzony), 1 zakażenie wywołane przez *Clostridium difficile* i 1 zakażenie nieokreślone. Wśród zakażonych znalazły się dwie osoby przed ukończeniem drugiego roku życia. Spośród wszystkich przypadków tylko jeden nie był hospitalizowany. Natomiast jeżeli chodzi o inne bakteryjne zatrucia pokarmowe to mamy 6 przypadków nieokreślonego zatrucia z czego 4 osoby były z tego powodu hospitalizowane (w 2018 były tylko dwa przypadki). W roku sprawozdawczym podobnie jak w roku 2018 zarejestrowano 15 zatruc wywołanych przez *Salmonellę* w tym jedna posocznica. Współczynniki zapadalności w roku 2019 to odpowiednio 34,84 i 2,49 i są takie same jak w roku 2019.

Wirusowe i bakteryjne zakażenia i zatrucia jelitowe w powiecie

Zatrucia pałeczkami *Salmonella* dotyczyły 8 osób płci męskiej oraz 6 osób płci żeńskiej. W przedziale wiekowym 0-10 lat zarejestrowano 9 zachorowań (w tym 2 osoby nie mające ukończonego 1 roku), 2 osoby w przedziale wiekowym 15-19 lat, natomiast pozostałe 3 zachorowania to osoby w przedziale wiekowym 55 do 75 lat i więcej.

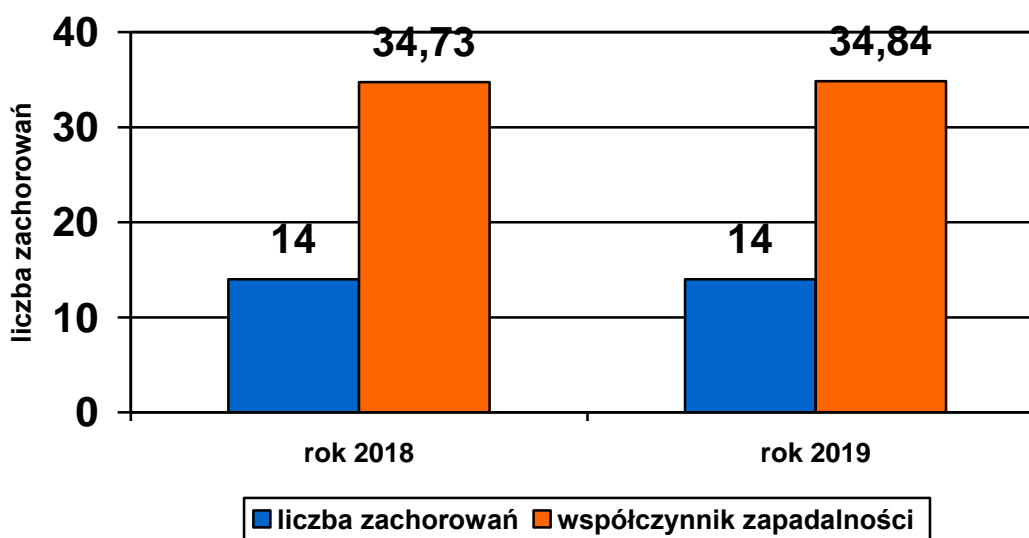
W analizowanym okresie dominującym serotypem wśród chorych była *Salmonella enteritidis*, który została wykryta w badaniach mikrobiologicznych u 9 osób. U pozostałych osób czynnikiem etiologicznym potwierdzonym laboratoryjnie wywołującym chorobę były serotypy: *Salmonella typhimurium* – 1 zachorowanie, *Salmonella derby* – 1 zachorowanie, *Salmonella mbandaka* – 1 zachorowanie, *Salmonella z grupy D* – 2 zachorowania. Trzynastu chorych było hospitalizowanych z powodu objawów chorobowych, do których należały: wysoka gorączka, biegunki, wymioty.

W większości przypadków nośnikami zatruc były jaja i potrawy z jaj, potrawy mięsne, mleko, które przed spożyciem nie zostały poddane odpowiedniej obróbce termicznej.

Do innych przyczyn zachorowania należały: zaniedbania higieniczne tj. nie mycie rąk po kontakcie z surowymi jajami.

W bieżącym okresie sprawozdawczym odnotowano także 1 przypadek posocznicy wywołanej pałeczkami *Salmonella*. Dotyczył on dwuletniej dziewczynki, która była z tego powodu hospitalizowana.

Zachorowania na salmonellozy w powiecie w roku 2019 w porównaniu do roku 2018

W 2019 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej wpłynęło 1 zgłoszenie zachorowań wywołanych przez bakterię **Clostridium difficile** o współczynniku zapadalności 2,49. Dotyczyło ono 25-letniego mężczyzny. Badania diagnostyczne kału wykazały obecność toksyny A i/lub B oraz antygeny GDH. W porównaniu z rokiem 2018 nastąpił spadek zachorowań. Nie odnotowano ogniska zakażenia szpitalnego.

W 2019 roku nastąpił spadek zachorowań na inne bakteryjne zakażenia jelitowe nie określone – 1 zachorowania (dziecko przed ukończeniem 1 roku życia), jednakże odnotowano wzrost zachorowań na inne bakteryjne zatrucia pokarmowe nie określone – 6 zachorowań. Zachorowania dotyczyły 3 kobiet oraz 3 mężczyzn. Wszystkie osoby nie przekroczyły 18 roku życia.

W 2019 roku nastąpił spadek zakażeń jelitowych o etiologii wirusowej.

W okresie sprawozdawczym odnotowano łącznie 62 zachorowań, w tym dzieci do lat 2 (37 przypadków o współczynniku zapadalności 4786,55), jest to o 31 zachorowań mniej niż w roku 2018 (93 zachorowań, w tym 48 dzieci do lat 2).

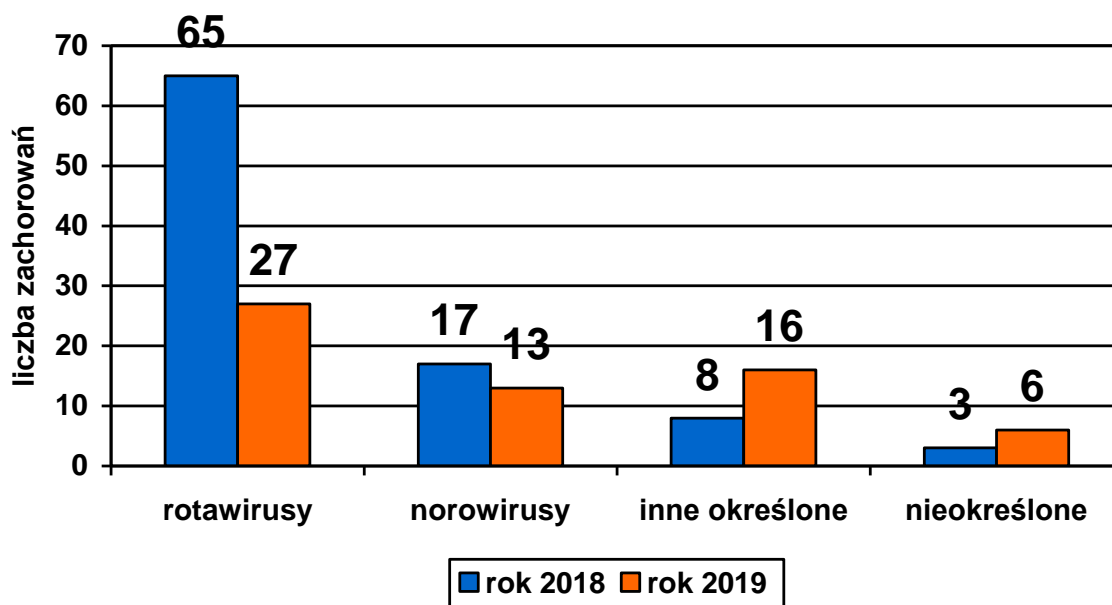
Najbardziej zauważalny jest znaczny spadek zakażeń wywołanych przez rotawirusy z 65 w roku 2018 do 27 w roku 2019 (współczynnik zapadalności 67,20), jednak jest on w dalszym ciągu dominującym czynnikiem etiologicznym wywołującym zakażenia jelitowe u dzieci. W obecnym okresie sprawozdawczym **rotawirusy** wywołały zakażenia jelitowe u 19 dzieci do 2 lat, 7 dzieci do 14 roku życia i u 1 osoby w przedziale wiekowym 50-54. Wszystkie osoby były hospitalizowane i stwierdzono u nich obecność mikroorganizmów w badaniach laboratoryjnych.

W 2019 roku na **norowirusy**, wywołujące zakażenia jelitowe zachorowało 13 osób (współczynnik zapadalności 32,35), w tym dzieci do lat 2 (8 przypadków). Pozostałe osoby nie przekroczyły 14 roku życia. Biorąc pod uwagę wszystkie grupy wiekowe było tych przypadków o 4 mniej niż w roku 2018. Wszystkie osoby były hospitalizowane. Obecność wirusa potwierdzono badaniami laboratoryjnymi.

W 2019 roku odnotowano 16 zachorowań (współczynnik zapadalności 39,82), w tym 9 dzieci do 2 lat na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez na inne określone – **adenowirusy**. Ogółem zakażone osoby nie przekroczyły 9 roku życia. Akurat w przypadku adenowirusa obserwujemy wzrost zachorowań aż o 8 przypadków, czyli jest ich o 100% więcej w porównaniu z rokiem 2018. Wszystkie osoby były hospitalizowane, a obecność wirusa potwierdzono badaniami laboratoryjnymi.

Zakażenia jelitowe nieokreślone w 2019 roku to 6 przypadków (współczynnik zapadalności 14,93) i jest to wzrost w porównaniu do roku 2018, gdzie zarejestrowano 3 przypadki zachorowań. Przypadki te dotyczyły różnych przedziałów wiekowych od 1-szego do 44 roku życia. Żadna z tych osób nie była hospitalizowana.

Zachorowania na wirusowe zakażenia jelitowe w roku 2019 w porównaniu do roku 2018

W roku 2019 w powiecie nie zarejestrowano ognisk epidemiologicznych, w których czynnikiem etiologicznym były wirusy wywołujące zakażenia jelitowe.

Reasumując, najczęściej dzieci zapada na wirusowe zakażenia jelitowe, których czynnikiem etiologicznym są rotawirusy.

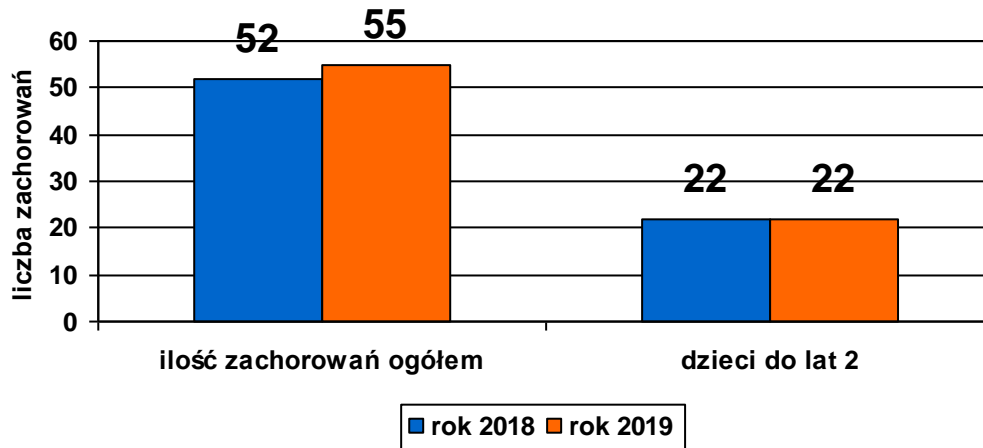
Najlepszą metodą zapobiegania zakażeniom rotawirusowym u dzieci są szczepienia ochronne, które występują w postaci doustnej.

W przypadku pozostałych wirusów, należy przede wszystkim przestrzegać podstawowych zasad higieny mycia rąk oraz warzyw i owoców przed spożyciem.

Biegunka i zapalenie żołądkowo jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

W okresie sprawozdawczym roku 2019 zarejestrowano 55 przypadków zachorowania o współczynniku zachorowalności 136,88, w tym dzieci do 2 lat – 22 przypadków o współczynniku zachorowalności 2846,05. Okazuje się, że sytuacja epidemiologiczna uległa pogorszeniu w stosunku do 2018 roku gdzie zarejestrowano 52 zachorowania, w tym dzieci do 2 lat – 22 przypadki (współczynnik zapadalności mimo tej samej liczby chorych osób był niższy i wynosił 1877,13). Kolejną grupą wiekową, w której odnotowano największą ilość zachorowań -10 przypadków- były dzieci w wieku 10-14 lat. Następnie po 4 zachorowania dzieci w wieku 2 lat oraz w przedziale wiekowym 15-19 lat. Reszta osób to pozostałe kategorie wiekowe z czego jedno zgłoszenie dotyczyło osoby powyżej 75 roku życia.

Zachorowania na biegunkę i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnym zakaźnym pochodzeniu w roku 2019 w porównaniu do roku 2018

Jersinioza pozajelitowa

W roku 2018 nie było żadnego przypadku tej choroby, natomiast w roku 2019 zgłoszono zachorowanie kobiety w wieku 69 lat. Osoba z objawami posocznicy była hospitalizowana. Obecność bakterii w krwi potwierdziły badania mikrobiologiczne.

Mikobakteriozy – inne i BNO

Mikobakteriozy, czyli choroba wywoływana przez prątki, tzw. niegruźlicze. Czynnikiem etiologicznym powoduje, iż objawy chorobowe są bardzo podobne do symptomów występujących przy gruźlicy płuc. W okresie sprawozdawczym roku 2019 wpłynęło 1 zgłoszenie zachorowania na mikobakteriozy (w 2018 roku zgłoszono 2 przypadki). Dotyczyło ono 69-letniej kobiety. Osoba była leczona ambulatoryjnie, a podstawą rozpoznania były badania mikrobiologiczno-serologiczne, objawy kliniczne, a także takie badania jak rtg i KT klatki piersiowej.

Choroby przenoszone drogą płciową

W roku 2019 nie zarejestrowano w powiecie żadnego przypadku zachorowania na kiłę, w związku z powyższym odnotowuje się spadek ponieważ w roku ubiegłym zarejestrowano jeden przypadek. W roku 2019 nie odnotowano zachorowania na rzeżączkę, podobnie jak w ubiegłym okresie sprawozdawczym.

Zatrucia naturalnie toksycznymi substancjami spożytymi jako pokarm – jagody i inne części roślin

W obecnym okresie sprawozdawczym tak samo jak w poprzednim nie zgłoszono przypadków zatrucia pokarmowego wywołanego spożyciem naturalnych substancji toksycznych – jagód i innych części roślin, nie zarejestrowano także zatrucia grzybami.

Choroby przenoszone przez naruszenie ciągłości tkanek.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A (HAV)

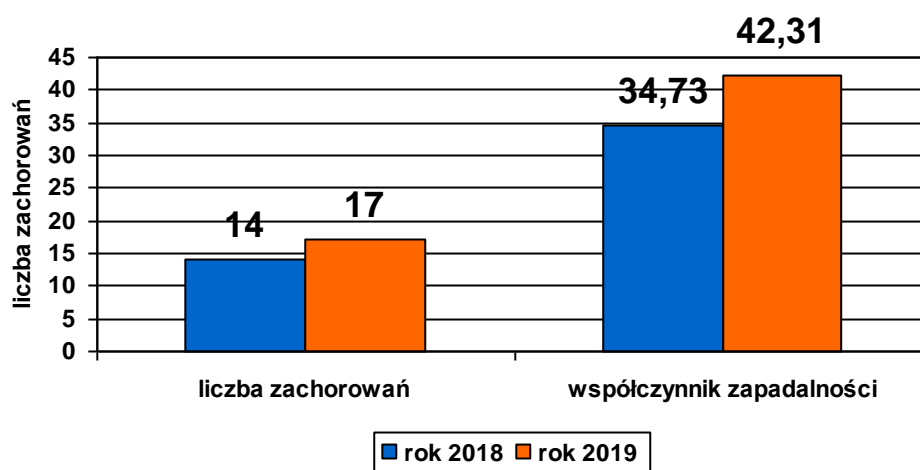
WZW A to choroba zakaźna wywołana przez wirusa HAV (*Hepatitis A Virus*), ludzie są jedynym rezerwuarem wirusa wywołującego WZW A, który przenoszony jest głównie drogą pokarmową. Inną nazwą tej choroby jest żółtaczką pokarmową lub choroba brudnych rąk. W 2019 roku zgłoszono 1 zachorowanie o współczynniku zapadalności 2,49; zachorował 44-letni mężczyzna, nie szczepiony, pacjent był hospitalizowany. Do zakażenia najprawdopodobniej doszło poprzez kontakt z nieznaną osobą zakażoną WZW typ A w okresie wiremii bez objawów chorobowych lub kontakt ze skażonymi przedmiotami. W 2018 r nie odnotowano w powiecie ziemskim żadnego zachorowania na tę chorobę.

WZW typ B i WZW typ C wywołane są przez wirus, który może przedostawać się do organizmu ludzkiego najczęściej przez naruszenie ciągłości tkanek lub kontakty seksualne. Dlatego bardzo ważne jest przestrzeganie prawidłowych zasad dezynfekcji i sterylizacji w przypadku narzędzi i sprzętu wielorazowego użycia w podmiotach medycznych, w trakcie udzielania świadczeń zdrowotnych oraz w salonach kosmetycznych, fryzjerskich itp.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

Sytuacja epidemiologiczna w przypadku zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B w 2019 roku uległa pogorszeniu, zarejestrowano 17 zachorowań, o współczynniku zapadalności 42,31, w stosunku do roku ubiegłego roku (14 przypadków). Zachorowało 11 mężczyzn i 7 kobiet. Osoby należą do różnych przedziałów wiekowych jednak nie ma osób przed ukończeniem 25 roku życia. Z wywiadów epidemiologicznych z chorymi wynika, iż najczęstszą przyczyną zakażenia były zabiegi lekarskie oraz wizyty w salonach kosmetycznych. Żadna z osób chorych nie była hospitalizowana i szczepiona przeciwko WZW typu B.

Zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu B przewlekłe i BNO w roku 2019 w porównaniu do roku 2018

Wirusowe zapalenie wątroby typu C

W roku 2019 zarejestrowano 4 przypadki zachorowań na w/w jednostkę chorobową, o współczynniku zapadalności 9,95 co w porównaniu z 2018 roku (3 przypadki zachorowań) jest tendencją wzrostową. Były to 3 kobiety w przedziale wiekowym 25-29 lat i 58 letni mężczyzna.

Z wywiadów z pacjentami wynika, iż prawdopodobną przyczyną zakażenia wirusem zapalenia wątroby typu C były zabiegi kosmetyczne.

Zakażenia HIV i zachorowania na AIDS

W okresie sprawozdawczym nie zarejestrowano przypadków zespołu nabytego upośledzenia odporności – AIDS oraz nie zgłoszono zachorowania na nowo wykryte zakażenia HIV.

Neuroinfekcje

W roku 2019 wpłynęło 1 zgłoszenie zachorowania na wirusowe zapalenie opon mózgowych inne określone i nieokreślone (współczynnik zapadalności mieszkańców 2,49). Zachorowanie dotyczyło 33-letniego mężczyzny. Pacjent był hospitalizowany z powodu objawów chorobowych, tj: gorączka, ból głowy, objawy oponowe, wymioty. Wykonano badania mikrobiologiczne płynu mózgowo-rdzeniowego.

Dla porównania w ubiegłym roku zarejestrowano 2 przypadki zachorowania na wirusowe zapalenie opon mózgowych inne określone i nieokreślone.

W roku 2019 nie odnotowano żadnego przypadku zachorowania na zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone, natomiast w roku 2018 były dwa takie przypadki.

Choroby inwazyjne

Choroby inwazyjne są grupą zakażeń, których objawy chorobowe występują najczęściej pod postacią posocznicy, zapalenia opon mózgowych i/lub mózgu. Choroby o gwałtownym przebiegu wymagają natychmiastowego leczenia.

Czynnikami etiologicznymi tych chorób są: meningokoki, pneumokoki oraz *Haemophilus influenzae*.

W opracowywanym okresie sprawozdawczym nie zarejestrowano przypadku zachorowania na chorobę inwazyjną wywołaną przez **meningokoki** (*Neisseria meningitidis*), zaś w 2018 roku zarejestrowano 1 przypadek.

Również w roku 2019, tak samo jak w roku 2018 nie zarejestrowano zachorowań na chorobę inwazyjną wywołaną przez **Haemophilus influenzae**.

Na chorobę inwazyjną wywołaną przez **Pneumokoki** (*Streptococcus pneumoniae*) zachorowało 3 osoby o współczynniku zapadalności 7,47. U wszystkich osób rozpoznano posocznicę, wszystkie osoby hospitalizowano. Było to dwóch mężczyzn w wieku 46 i 59 lat oraz 66 letnia kobieta, która w wyniku zachorowania zmarła. W roku 2018 nie zarejestrowano żadnego przypadku zachorowania na choroby wywołane przez *Streptococcus pneumoniae*.

Do innych zachorowań tzw. inwazyjnych należą choroby, których czynnikiem etiologicznym jest bakteria **Streptococcus pyogenes**. Drobnoustroj wywołujący m.in. różę i płonicę.

W 2019 roku zarejestrowano bardzo niewielki wzrost zachorowań na **różę**. Było to 14 przypadków, a współczynnik zapadalności wynosił 34,84. Dla porównania w 2018 roku było to 13 przypadków. Zachorowania dotyczyły 8 mężczyzn (wszystkie w przedziale wiekowym 45-74 lat) oraz 6 kobiet

(wszystkie powyżej 55 roku życia). Sześciu chorych było hospitalizowanych, natomiast pozostali leczeni ambulatoryjnie. Żaden z przypadków zachorowań na różę nie został potwierdzony laboratoryjnie. Diagnozę oparto na objawach klinicznych.

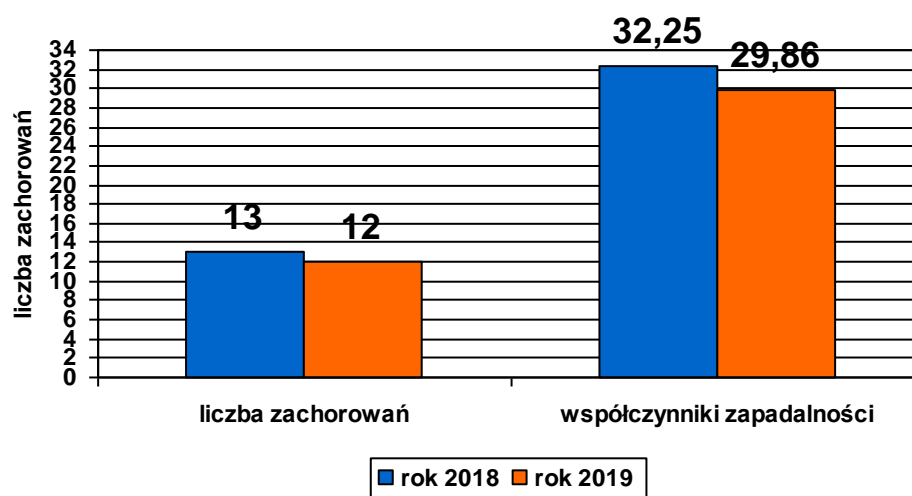
W 2019 roku odnotowano 4 zachorowania wywołane przez *Streptococcus pyogenes* inwazyjne inne określone i nieokreślone (w 2018 nie odnotowano żadnego takiego przypadku). Zachoro-

wania dotyczyły trzech kobiet (12, 54 i 69 lat), oraz 45-letniego mężczyzny. Wszystkie przypadki są potwierdzone a osoby hospitalizowano. W wyniku zachorowania nastąpił zgon 69-letniej kobiety.

Płonica – choroba typowa dla wieku dziecięcego, która jest wywoływana przez paciorkowce grupy A. Zapadalność na płonicę w okresie sprawozdawczym 2019 roku wyniosła 12 zachorowań o współczynniku zapadalności 29,86. Można zaobserwować minimalny spadek zarejestrowanych przypadków w stosunku do roku ubiegłego o 1 przypadek (2018 – 13 przypadków) .

Zachorowania dotyczyły 5 mężczyzn (5-latek, 6-latek oraz trzech w wieku 7 lat), 7 kobiet (2-letnia, 5-letnia, dwie 8-latki, dwie 7-latki i 11-letnia). W większości przypadków przebieg choroby był lekki, natomiast 3 osoby hospitalizowano.

Zachorowania na płonicę w roku 2019 w porównaniu do roku 2018

Choroby przenoszone przez kleszcze

Od kilku lat nie notowano przypadków odkleszczowego zapalenia opon mózgowych.

Borelioza nazywana także chorobą z Lyme, czynnikiem etiologicznym wywołującym chorobę są bakterie *Borrelia burgdorferi*. Specyficznym objawem jest wystąpienie tzw. rumienia wędrującego. Następnie choroba „atakuje” wiele układów, m.in. nerwowy, kostno-stawowy.

Występowanie terenów zielonych oraz obszarów leśnych sprzyja zachorowaniom na boreliozę, są bowiem naturalnym miejscem bytowania kleszczy – nosicieli bakterii.

W 2019 roku zarejestrowano 27 przypadków o współczynniku zapadalności 67,20 natomiast w 2018 roku odnotowano 6 zachorowań, co oznacza znaczny wzrost. Wśród zgłoszeń odnotowano jeden potwierdzony przypadek neuroboreliozy, dotyczył on 65-letniej kobiety, która była hospitalizowana.

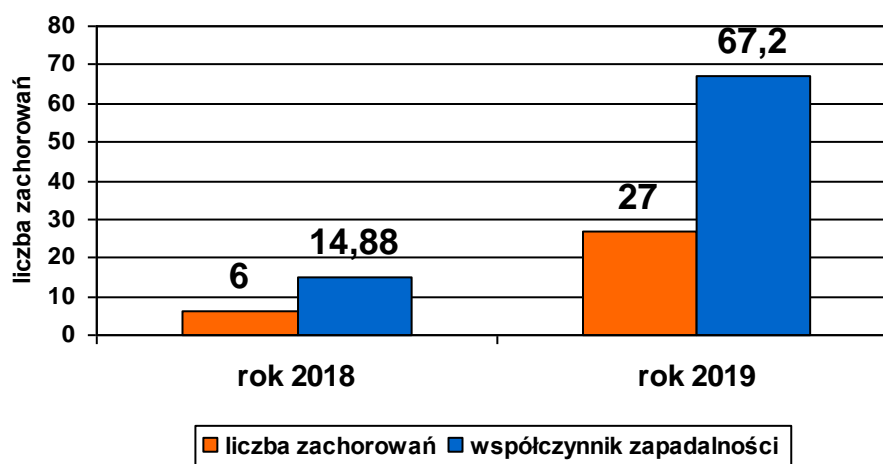
Zgłoszone do PSSE Grudziądz w bieżącym okresie sprawozdawczym zachorowania dotyczyły 9 mężczyzn (jedna osoba w wieku 16 lat, 5 osób w przedziale wiekowym 45-59 lat, 2 osoby 65-74 lat i 1 osoba powyżej 75 roku życia) oraz 18 kobiet (6 osób w przedziale wiekowym 25-39 lat, 3 osoby 45-54 lat, 5 osób 60-64 lat i 4 osoby w przedziale 65-74 roku życia). Wszystkich pacjentów zarejestrowano w rejestrze chorób, ponieważ jednostka chorobowa spełniała definicję choroby zakaźnej – choroby z Lyme. U 25 pacjentów pierwszym objawem był rumień wędrujący. Wszystkie te osoby zarejestrowano jako przypadki potwierdzone. U jednej pacjentki (61-letniej kobiety) nie zaobserwowano postaci skórnej, osobę tą zarejestrowano jako przypa-

dek prawdopodobny. Ponadto u każdego wykonano badania laboratoryjne testem Western Blot, bądź Elisa potwierdzające chorobę z Lyme. Nikt nie był hospitalizowany.

W roku sprawozdawczym zarejestrowano 14 podejrzeń (10 kobiet i 4 mężczyzn) na boreliozę. Podczas wywiadów ustalono, iż nie wystąpił rumień oraz badania laboratoryjne nie potwierdziły zachorowania.

Zachorowania na chorobę z Lyme (boreliozę) w roku 2019 w porównaniu do roku 2018

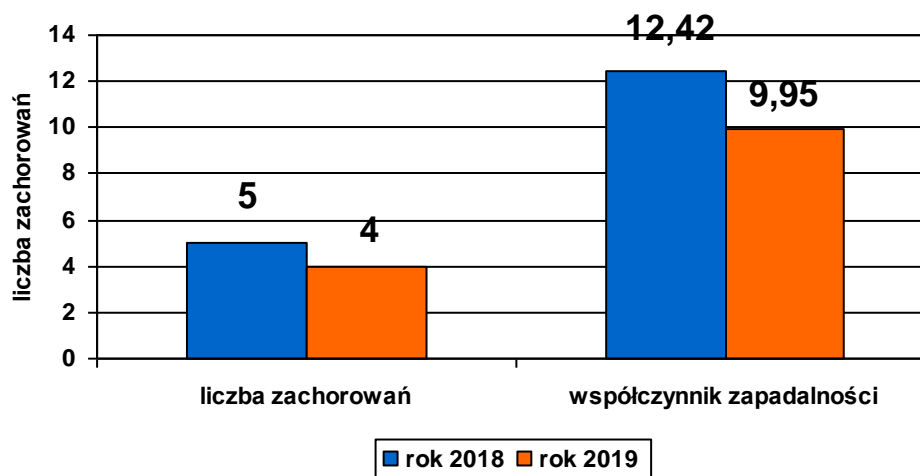
Zakażenia układu oddechowego

W bieżącym okresie sprawozdawczym zgłoszono 4 przypadki zachorowań na gruźlicę, o współczynniku zapadalności 9,95. Wszyscy zarejestrowani to mężczyźni powyżej 35 roku życia. Zachorowania zarejestrowane w rejestrze chorób, ze względu na rozpoznanie gruźlicy płuc potwierdzoną laboratoryjnie. Pacjenci pozostają w trakcie leczenia.

W stosunku do ubiegłego roku nastąpił nieznaczny spadek zachorowań na wyżej wymienioną jednostkę chorobową o 1 przypadek.

Nadzorem epidemiologicznym objęto także osoby, które są w kontakcie z chorymi osobami.

Zachorowania na gruźlicę w roku 2019 w porównaniu do roku 2018

Grypa i zachorowania grypopodobne

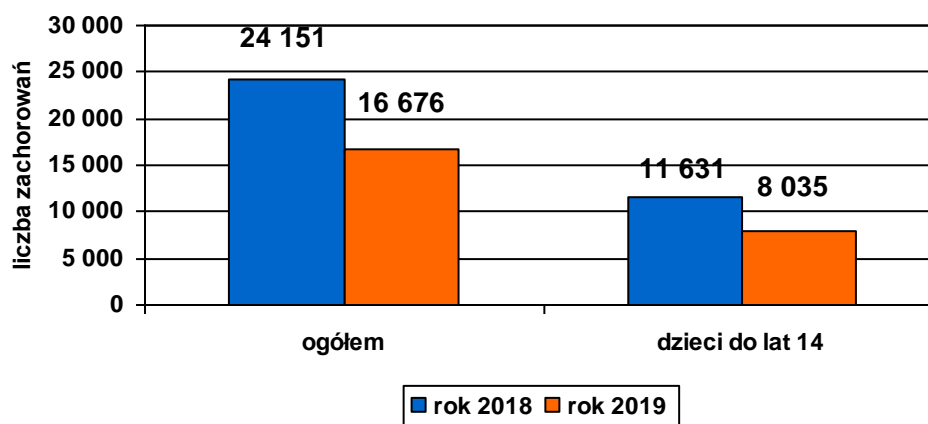
Nadzór nad sytuacją epidemiologiczną powiatu ziemskiego w przypadku zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę polega na analizowaniu cotygodniowych sprawozdań MZ-55. Raporty te są przesyłane do PSSE Grudziądz z podmiotów z terenu całego powiatu miasta Grudziądz.

W przypadku omawianej jednostki chorobowej nastąpił spadek zachorowań/podejrzeń na grypę i zachorowania grypopodobne w stosunku do 2018 roku w powiecie ziemskim.

W okresie sprawozdawczym roku 2019 według raportów MZ-55 zgłoszono 16 676 przypadków zachorowań/podejrzeń na grypę o współczynniku zapadalności 41502,20/100 tys. mieszkańców oraz 8035 przypadków u dzieci do lat 14 (współczynnik zapadalności 117384,95/100 tys. mieszkańców).

Dodatkowo monitorowano sytuację epidemiologiczną grypy i zachorowań grypopodobnych, kontynuowano działania w ramach programu Sentinel.

Zachorowania na grypę i grypopodobne zakażenia dróg oddechowych w roku 2019 w porównaniu do roku 2018

Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień.

W okresie sprawozdawczym roku 2019 do PSSE Grudziądz zgłoszono łącznie 71 przypadków pokąsań przez psy i koty oraz zwierzęta dzikie tj. szczury. W 5 przypadkach podjęto szczepienia przeciwko wściekliznie.

W porównaniu z 2018 rokiem liczba pokąsań nieznacznie wzrosła (66 przypadków). Zdarzenia pokąsań dotyczyły różnych grup wiekowych, najczęściej do pokąsań dochodziło podczas zabawy z psem lub kotem.

W dalszym ciągu utrudnieniem dla mieszkańców miast jest brak poradni dla osób pokąsanych na terenie nadzorowanym przez PPIS w Grudziądzu, pokąsani muszą korzystać z poradni w Świeciu nad Wisłą, Bydgoszczy i Toruniu co jest szczególnie kłopotliwe dla ludzi starszych czy dla matek z małymi dziećmi.

Legioneloza- choroba legionistów

W roku 2019 odnotowano, tak samo jak w roku poprzednim nie odnotowano żadnego przypadku Legionelozy – choroby legionistów.

Choroby szczególnie niebezpieczne i wysoce zakaźne.

W roku 2019 w na terenie powiatu ziemskiego nie odnotowano chorób o wysokiej śmiertelności, takich jak: dżuma, gorączka Denga, gorączka Ebola, czy ospa prawdziwa. Identyczna sytuacja była w roku 2018 roku, w którym także nie zgłoszone do PSSE Grudziądz zgłoszeń chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych.

Zgony

Umieralność z powodu chorób zakaźnych w 2019 roku wynosiła 2 zgony, natomiast w 2018 roku był 1 zgon.

Przyczyny zgonów:

- 1 – posocznica wywołana przez *Streptococcus pneumoniae* – inwazyjna,
- 1 – posocznica wywołana przez *Streptococcus pyogenes* – inna określona i nieokreślona.

Wykonawstwo szczepień ochronnych w powiecie grodzkim za rok 2019 w porównaniu z rokiem 2018

Ocenę realizacji Programu Szczepień Ochronnych w roku 2019 dokonano na podstawie sprawozdań z wykonawstwa szczepień ochronnych według analizy wykonawstwa nadesłanych z punktów szczepień miasta Grudziądz realizujących szczepienia ochronne.

Ogółem nie zaszczepiono zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych 10 dzieci.

Stan uodpornienia dzieci do 2 roku życia

W roku 2019 szczepieniom przeciwko gruźlicy podlegało 252 noworodków, zaszczepiono - 252 (100%). Stan uodpornienia dzieci urodzonych w 2019 roku przeciwko WZW typu B wyniósł 92,8%. Od 2 miesiąca do 2 lat dzieci podlegają obowiązkowym cyklom szczepień przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi, poliomyelitis, zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu B, zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*. Dzieci w drugim roku życia - szczepieniem podstawowym zostały uodpornione przeciwko tym chorobom w 99,2% (304 dzieci). Uodpornienie przeciwko odrze, śwince, różyczce, w drugim roku życia uzyskało 90,1% dzieci podlegających do szczepienia (306 dzieci).

Realizacja obowiązkowych szczepień ochronnych u dzieci do 2 roku życia w roku 2019

Rodzaj szczepienia	Rok 2019
	Odsetek zaszczepionych
P/BCG	100%
P/WZW typu B w 1 r.ż.	92,8%
P/ <i>Streptococcus pneumoniae</i> w 1 r.ż.	69,04%
P/DTP-błonica, tężec, krztusiec w 2 r.ż.	99,2%
P/Poliomyelitis w 2 r.ż.	99,2%
P/ <i>Haemophilus influenzae</i> typu b w 2 r.ż.	99,2%
P/Odra, świnka, różyczka 13 m-14 miesiąc życia	90,1%

Stan uodpornienia dzieci i młodzieży w wieku szkolnym

Stan uodpornienia dzieci w 6 roku życia podlegających w roku 2019 pierwszej dawce szczepienia przypominającego przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi oraz poliomyelitis wyniósł 93,4% (271 dzieci zaszczepionych). Drugiej dawce szczepienia przypominającego przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi podlegała młodzież w 14 roku życia, zaszczepiono 324 osób – 97,2%. Trzeciej dawce szczepienia przeciwko błonicy i tężcowi podlegała młodzież w 19 roku życia, zaszczepiono 331 osób co stanowi 96,7%.

Zgodnie z PSO 946 dzieci w 10 roku życia zostało zaszczepionych przeciwko odrze, śwince i różyczce - stan uodpornienia dzieci wyniósł 94,7%.

Realizacja szczepień w ramach PSO odbywa się zgodnie z określonymi w Komunikacie Głównego Inspektora Sanitarnego grupami wiekowymi, według których szczepienia można dokonać dopiero po osiągnięciu wskazanego wieku.

Realizacja obowiązkowych szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży szkolnej w roku 2019.

Rodzaj szczepienia	Rok 2019
	Odsetek zaszczepionych
P/DTaP-błonica, tężec, krztusiec w 6 r.ż.	93,4%
IPV poliomyelitis w 6 r.ż.	93,4%
P/ krztusiec, tężec, błonica, w 14 r.ż.	97,2%
P/Td- tężec, błonica w 19 r.ż.	96,7%
P/MMR – odra, świnka, różyczka w 10 r.ż.	94,7%

Realizacja wybranych szczepień zalecanych w roku 2019.

Rodzaj szczepienia	Rok 2019
	Liczba zaszczepionych
P/zakażeniu Neisseria meningitidis	31
P/zakażeniu wirusem brodawczaka ludzkiego	8
P/odkleszczowemu zapaleniu mózgu	31
P/biegunce rotawirusowej	53
P/grypie	384
P/ospie wietrznej	20

Podsumowanie

1. Sytuację epidemiologiczną w analizowanym okresie sprawozdawczym roku 2019, podobnie jak w ubiegłym roku ocenia się jako stabilną.
2. W bieżącym roku wśród chorób wieku dziecięcego zaobserwowano wzrost zachorowań na takie choroby jak: ospa wietrzna, ostre zapalenie przyusznic i nieznaczny spadek zachorowań na płonicę.
3. Wśród zakażeń jelitowych obserwuje się spadek chorób wywołanych przez rotawirusy (dominujący czynnik etiologiczny zatruć u dzieci) oraz norowirusy. Odnotowywano jednak większą ilość zachorowań wywołanych przez adenowirusy a także wirusowe zakażenia jelitowe nie określone.
4. Można zaobserwować nieznaczny wzrost zachorowań na biegunkę i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. Jednak wśród dzieci do lat 2 wskaźnik zachorowań utrzymuje się na stałym poziomie.
5. Zaobserwowano spadek zachorowań na grypę i zachorowania grypopodobne zarówno ogółem jak i u dzieci do lat 14.
6. Wśród chorób wysoce groźnych zarejestrowano 3 przypadki Pneumokoków (*Streptococcus pneumoniae*), nie zarejestrowano choroby meningokokowej pod postacią posocznicy.
7. W okresie sprawozdawczym odnotowano 2 zgony.
8. Spośród innych chorób zaobserwowano wzrost zapadalności na różę, WZW typu A, B i C.
9. Niepokojącym zjawiskiem jest znaczny w porównaniu z 2018 rokiem wzrost zachorowań na boreliozę
10. Zaobserwowano wzrost pokąsań przez zwierzęta domowe i dzikie, wzrosła także liczba osób zakwalifikowanych do szczepień p/wścieklicznie.
11. Szczepienia ochronne w ramach Programu Szczepień Ochronnych zostały wykonane na podobnym poziomie jak w latach poprzednich, zgodnie z określonymi w Komunikacie Głównego Inspektora Sanitarnego grupami wiekowymi.
12. Niepokojącym problemem jest narastający wzrost liczby osób uchylających się od wykonania obowiązku poddawania dzieci szczepieniom ochronnym, związanym z narastającą aktywnością ruchów antyszczepionkowych.

HIGIENA KOMUNALNA

STAN SANITARNY WÓD I URZĄDZEŃ DO ZAOPATRZENIA LUDNOŚCI W WODĘ

W 2019 r. pod nadzorem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej było 21 wodociągów z czego 1 wodociąg był czasowo wyłączony z eksploatacji. W porównaniu z rokiem ubiegłym bez zmian. Siedemnaście urządzeń to wodociągi publiczne, które służą zbiorowemu zaopatrzeniu w wodę, pozostałe cztery wodociągi obsługiwane są przez inne podmioty zaopatrujące w wodę, z tego jeden dostarcza wodę do szpitala, w związku z czym jest pozbawiony stałych odbiorców. Na nadzorowanym terenie woda ujmowana jest wyłącznie z ujęć podziemnych.

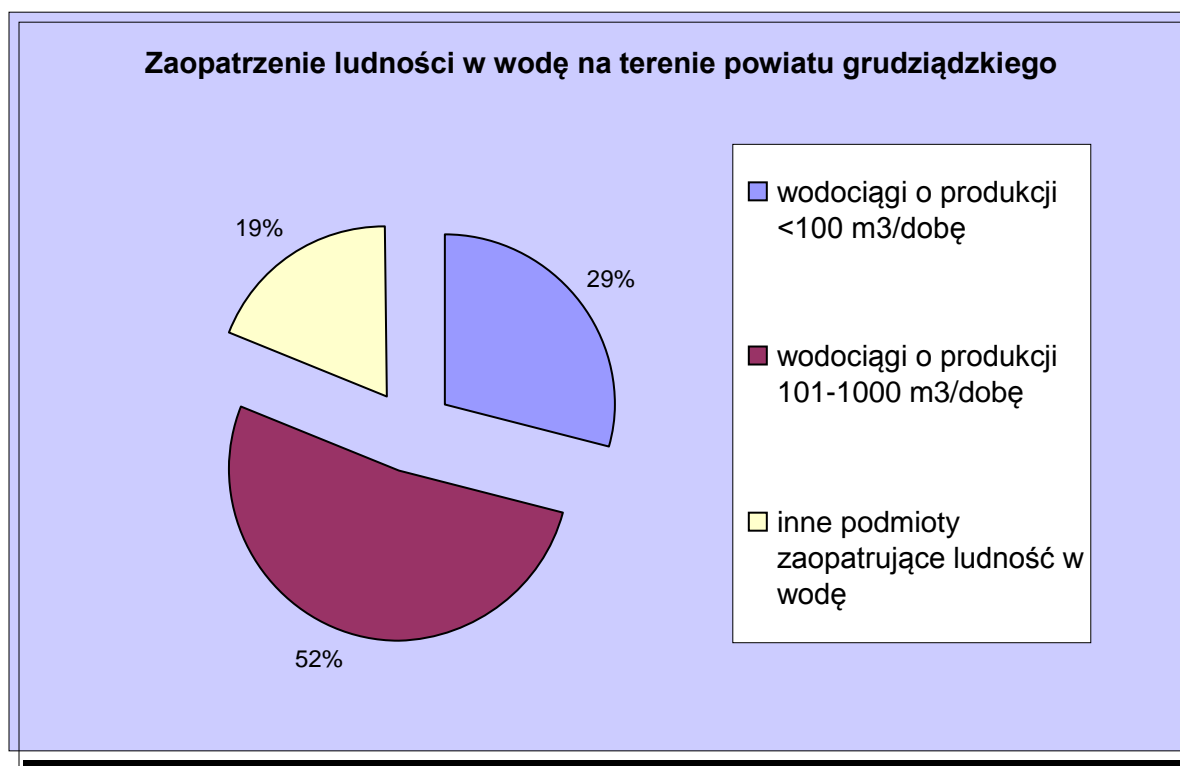
Infrastruktura zaopatrzenia w wodę.

Najwyższy odsetek urządzeń do zaopatrzenia ludności w wodę stanowią wodociągi o produkcji od 101-1000 m³/dobę (ok. 52 %). Spełniają one ważną rolę w zaopatrzeniu w wodę ludności mniejszych miast i miejscowości na terenach wiejskich.

Wodociągi o produkcji <100 m³/dobę (ok. 29 % ogółu urządzeń) służą zaopatrzeniu w wodę ludności mniejszych miejscowości wiejskich..

Inne podmioty zaopatrujące w wodę obsługują wodociągi lokalne, wodociąg zakładowy oraz wodociąg lokalny szpital i stanowią ok. 19 % ogółu urządzeń.

Przedstawia to poniższy wykres kołowy

W 2019 r. z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę i innych podmiotów zaopatrujących w wodę korzystało ogółem 40 676 mieszkańców powiatu grudziądzkiego co stanowi ok. 94 % ogółu mieszkańców. Z tego 649 osób (ok. 1,59 %) korzystało z wody dostarczanej przez inne podmioty (wodociągi lokalne, zakładowy). Na nadzorowanym terenie w dalszym ciągu są mieszkańcy, którzy wodę do spożycia pozyskują z własnych ujęć, stanowią ok. 6,0 % mieszkańców powiatu grudziądzkiego.

Od września 2019 r. wyłączono stację uzdatniania wody Kłódka, gm. Rogóźno (wodociąg o produkcji $\leq 100 \text{ m}^3/\text{dobę}$). Mieszkańcy miejscowości Kłódka otrzymują wodę z wodociągu publicznego Rogóźno.

W 2019 roku żaden z nadzorowanych wodociągów nie rozbudował w znaczący sposób sieci wodociągowej, natomiast w jednym wodociągu wymieniono znaczną część rur sieci. Prowadzono bieżące prace mające na celu poprawę jakości i ciągłości dostaw do odbiorców już wcześniej zaopatrywanych. Jeden z wodociągów powiększył się o zbiornik retencyjny do gromadzenia wody uzdatnionej. W innym wodociągu na stacji uzdatniania wody zamontowano lampę UV.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia.

Wodę dobrą, spełniającą wymogi sanitarne (w tym dostarczającą wodę warunkowo przydatną do spożycia) dostarczało 20 wodociągów działających w powiecie grudziądzkim, które łącznie zaopatrywały 40 376 mieszkańców. Z tej liczby 8 685 mieszkańców użytkowało wodę przydatną warunkowo. Dwa wodociągi (1 wodociąg publiczny o produkcji $101\text{-}1000 \text{ m}^3/\text{dobę}$ oraz 1 wodociąg, który jest zaopatrywany w wodę przez inny podmiot) produkowało wodę nie spełniającą obowiązujących norm w zakresie ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72h, a dodatkowo drugi z w/wym wodociągów nie spełniał norm w zakresie bakterii grupy coli. Po rozważeniu stopnia zagrożenia dla zdrowia konsumentów uznano, że woda może być warunkowo dopuszczona do spożycia przez ludzi.

Wodociąg publiczny Kłódka (o produkcji $\leq 100 \text{ m}^3/\text{dobę}$) zaopatrujący 300 mieszkańców w gminie Rogóźno pod koniec III kwartału sprawozdawczego produkował wodę nie spełniającą obowiązujących norm pod względem mikrobiologicznym (obecność bakterii grupy coli, zwiększona ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72h). Wodociąg został wyłączony z eksploatacji, a mieszkańcy otrzymywali dobrą wodę z wodociągu publicznego Rogóźno zlokalizowanego w obrębie gminy. Mimo działań naprawczych prowadzonych przez administratora nie udało się wyeliminować zanieczyszczenia.

Wodociąg publiczny Łasin (o produkcji od $101\text{-}1000 \text{ m}^3/\text{dobę}$) zaopatrujący 5486 mieszkańców w mieście-gminie Łasin produkował wodę nie spełniającą obowiązujących norm pod względem mikrobiologicznym (zwiększona ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72h). Po rozważeniu stopnia zagrożenia dla zdrowia konsumentów uznano, że woda może być warunkowo dopuszczona do spożycia przez ludzi. Podobnie sytuacja wygląda w wodociągu zakładowym Spółdzielni Mieszkaniowej w Wielkich Lniskach (wodociąg zaopatrywany w wodę przez inny podmiot) zaopatrującym 249 osób. Tam oprócz zwiększonej ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72h wykryto obecność bakterii grupy coli. Woda dostarczana z tego wodociągu jest warunkowo przydatna do spożycia.

Na koniec roku sprawozdawczego wodę nie spełniającą wymagań fizykochemicznych obowiązującego rozporządzenia dostarczały dwa wodociągi publiczne o produkcji wody od 101 do $1000 \text{ m}^3/\text{dobę}$. Są to, podobnie jak w latach ubiegłych, wodociąg publiczny Zawda i wodociąg publiczny Nowe Błonowo (oba w gminie Łasin) objęte decyzjami Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grudziądzu z terminem realizacji do dnia 31.12.2019 roku.

Liczba mieszkańców miasta Grudziądz i powiatu grudziądzkiego korzystających z wody wodociągowej odpowiadającej wymaganiom (w tym warunkowo) oraz nieodpowiadającej wymaganiom sanitarnym dla wody przeznaczonej do spożycia w 2019 r.

Gmina	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę z wodociągów publicznych i przez inne podmioty (w tysiącach)		Wodociąg	Jakość wody
	odpowiadającej wymaganiom (w tym warunkowo)	nieodpowiadającej wymaganiom mikrobiologicznym		
Grudziądz	11,639 (0,249)	0,000	miejski Grudziądz o produkcji 10001-100000 m ³ /dobę	przydatna do spożycia
			zakładowy SM Wielkie Lniska zaopatrywany w wodę przez inny podmiot	warunkowo przydatna do spożycia
Gruta	6,957	0,000	publ. Boguszewo o produkcji ≤100 m ³ /dobę	przydatna do spożycia
			publ. Mełno o produkcji 101-1000 m ³ /dobę	przydatna do spożycia
			publ. Plemięta o produkcji 101-1000 m ³ /dobę	przydatna do spożycia
			publ. Gruta o produkcji 101-1000 m ³ /dobę	przydatna do spożycia
			lokalny RSP Gołębiewko zaopatrywany w wodę przez inny podmiot	przydatna do spożycia
Łasin	8,436 (8,436)	0,000	publ. Łasin o produkcji 101-1000 m ³ /dobę	warunkowo przydatna do spożycia
			publ. Nowe Błonowo o produkcji 101-1000 m ³ /dobę	warunkowo przydatna do spożycia
			publ. Zawda o produkcji 101-1000 m ³ /dobę	warunkowo przydatna do spożycia
Radzyń Chełmiński	4,653	0,000	publ. Mazanki o produkcji ≤100 m ³ /dobę	przydatna do spożycia
			publ. Rywałd o produkcji ≤100 m ³ /dobę	przydatna do spożycia
			publ. Radzyń Chełmiński o produkcji 101-1000 m ³ /dobę	przydatna do spożycia
Rogóźno	4,243	0,300	publ. Kłódka o produkcji ≤100 m ³ /dobę	brak przydatności do spożycia
			publ. Zarośle o produkcji ≤100 m ³ /dobę	przydatna do spożycia
			publ. Rogóźno o produkcji 101-1000 m ³ /dobę	przydatna do spożycia
			publ. Szembruk o produkcji 101-1000 m ³ /dobę	przydatna do spożycia
Świecie n/Osą	4,448	0,000	publ. Bursztynowo o produkcji 101-1000 m ³ /dobę	przydatna do spożycia
			lokalny RSP Przełom Linowo zaopatrywany w wodę przez inny podmiot	przydatna do spożycia
			publ. Partęczyny o produkcji 101-1000 m ³ /dobę	przydatna do spożycia
			publ. Świecie n/Osą o produkcji ≤100 m ³ /dobę	przydatna do spożycia

W celu dokonania oceny jakości wody przeznaczonej do spożycia pobrano ogółem 306 próbek wody do analiz laboratoryjnych w ramach kontroli urzędowej i wewnętrznej.

Zdecydowana większość wodociągów produkowała wodę dobrą, spełniającą wymagania sanitarne, ocenioną jako przydatną do spożycia. Jednakże w ciągu roku sprawozdawczego stwierdzono ponadnormatywne ilości: manganu, żelaza, jonu amonowego, mętności i barwy. Odnotowano 17 prób kwestionowanych pod względem fizykochemicznym.

W większości przypadków występujące przekroczenia dopuszczalnych wartości wymienionych parametrów fizykochemicznych były krótkotrwałe. Po działaniach naprawczych wykonanych przez administratorów wodociągów jakość wody odpowiadała obowiązującym wymaganiom. Przejściowe pogorszenie jakości wody nie wpłynęło na ostateczną ocenę jakości wody.

Dwa wodociągi publiczne o produkcji od 101-1000 m³/dobę, tj. Zawda i Nowe Błonowo, produkują wodę warunkowo przydatną do spożycia ze względu na niespełnione wymagania fizykochemiczne. Zaznaczyć należy, że ze względu na formalną zmianę podmiotu administrującego zakończone zostały decyzje nałożone na te wodociągi w latach ubiegłych. W związku z występującymi ponownie przekroczeniami parametrów: manganu, żelaza i mętności nałożono nowe decyzje administracyjne z terminem wykonania do 31.12.2019 r.

Ze względu na powracające zanieczyszczenia fizykochemiczne wody administrator wodociągów publicznych w gminie Łasin uzyskał pozwolenie na przebudowę stacji uzdatniania w Łasinie i w Zawdzie. Przebudowa stacji uzdatniania wody w Łasinie rozpoczęła się w III kwartale 2019 r. Do tej pory wymieniono złoża filtracyjne w linii nr 1. Stacja ta ma przejąć część odbiorców wody zaopatrywanej do tej pory przez wodociąg Zawda, co spowoduje zwolnienie prędkości filtracji i poprawę procesu uzdatniania wody w stacji uzdatniania wody w Zawdzie. W planach jest też całkowite wyłączenie z eksploatacji stacji uzdatniania wody w Nowym Błonowie. Prace w Łasinie prawdopodobnie zakończą się w I kwartale 2020 r.

Pod względem parametrów fizykochemicznych poprawie uległa jakość wody dostarczanej z wodociągu publicznego Łasin, Mazanki, wodociągu zakładowego w Wielkich Lniskach, a także z wodociągu lokalnego szpitala w Łasinie. Wodę udało się doprowadzić do obowiązujących norm pod względem jonu amonowego (Łasin, SP ZOZ Łasin), manganu (Łasin, , SP ZOZ Łasin, Mazanki) i mętności (Wielkie Lniska).

Administrator wodociągu publicznego Mazanki, gm. Radzyń Chełmiński zbudował zaplanowany zbiornik retencyjny na terenie stacji uzdatniania wody Mazanki, dzięki czemu możliwe jest gromadzenie wody pitnej o dobrych parametrach fizykochemicznych a urządzenia uzdatniające w czasie zwiększonego poboru nie będą przeciążone. Zbiornik wraz z użytymi materiałami zostały pozytywnie zaopiniowane.

Z kolei administrator wodociągu publicznego Boguszevo z własnej inicjatywy zastosował nową technologię uzdatniania wody – zamontował lampę UV do stałej dezynfekcji wody, co ma służyć jako dodatkowe zabezpieczenie przed mikroorganizmami. Administrator uzyskał właściwą zgodę Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy na wprowadzenie w/wym technologii. Z kolei od Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grudziądzu administrator uzyskał ocenę higieniczną na nowe wyroby i materiały wykorzystywane do budowy sieci wodociągowej w miejscowości Gruta.

W celu poprawy jakości wody przeznaczonej do spożycia Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grudziądzu na terenie miasta i powiatu grudziądzkiego nałożył na przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne i pozostałe podmioty produkujące wodę:

- 20 decyzji nakazujących poprawę jakości wody i poprawę stanu sanitarno-technicznego urządzeń wodnych,
- 18 decyzji płatniczych,
- 4 decyzje prolongujące.

Zanieczyszczenie mikrobiologiczne wody.

Podobnie jak w ubiegłym roku sprawozdawczym odnotowano dużą liczbę przypadków przekroczenia wskaźników mikrobiologicznych tj. bakterii grupy coli i ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72h. Odnotowano 41 prób kwestionowanych.

Zanieczyszczenie wody bakteriami grupy coli stwierdzono w dwóch wodociągach publicznych o produkcji ≤100 m³/dobę (Kłódka, Świecie nad Osą), w dwóch wodociągach o produkcji

101-1000 m³/ dobę (Partęczyny, Mełno) i w jednym wodociągu obsługiwany przez inny podmiot (wodociąg zakładowy Wielkie Lniska).

Administratorzy przeprowadzali działania naprawcze, m.in. dezynfekcję wody i płukanie sieci wodociągowej co przyniosło pozytywne rezultaty, a decyzje w większości udało się zakończyć, poza wymienionymi wcześniej.

Stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i urządzeń wodnych.

W omawianym okresie przeprowadzono 26 kontroli stanu sanitarno-technicznego urządzeń wodnych, w tym 3 kontrole sprawdzające.

Na skutek interwencji przeprowadzono remonty malarskie ścian, sufitów i posadzek stacji uzdatniania wody oraz elewacji, ponadto wymieniano okna a także doprowadzono do odpowiedniego stanu higieniczno-zdrowotnego urządzenia wodne w pomieszczeniach stacji uzdatniania wody, wymieniono też złoża filtracyjne i czyszczono instalację.

Jakość wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli

Na terenie powiatu grudziądzkiego w 2019 r. funkcjonowało jedno kąpielisko (G.O.W. „Delfin”).

W ramach kontroli urzędowej przed sezonem, a także w trakcie trwania sezonu, zgodnie z harmonogramem, pobrano z kąpieliska 4 próbki wody. Wyniki nie budziły zastrzeżeń. Kąpielisko G.O.W. „Delfin” zostanie sklasyfikowane po czterech sezonach działalności (działa dwa sezony).

Legionella w ciepłej wodzie.

W 2019 r. kontynuowano badania określające skolonizowanie instalacji ciepłej wody pałeczkami Legionella sp. w wytypowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną obiektach. W ramach nadzoru sanitarnego badania ciepłej wody użytkowej przeprowadzono w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej im. Macieja z Miechowa w Łasinie, gdzie pobrano 5 próbek. Liczba bakterii Legionella sp. była poniżej 100 jtk w 100 ml, co wskazuje na brak lub znikome skażenie sieci wodnej.

STAN SANITARNY PLACÓWEK OCHRONY ZDROWIA

Działalność kontrolno-represyjna

Na koniec 2019 r. ewidencja placówek ochrony zdrowia obejmowała 15 obiektów, bez zmian do roku ubiegłego. Łącznie skontrolowano 7 obiektów prowadzonych przez podmioty lecznicze i praktykę zawodową, przeprowadzono zaś 10 kontroli.

Nie prowadzono postępowania administracyjnego gdyż skontrolowane obiekty utrzymane były w dobrym stanie sanitarno-technicznym..

W tabeli przedstawiono stan sanitarny pomieszczeń i urządzeń wykorzystywanych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych przez podmioty wykonujące działalność leczniczą.

Wyszczególnienie		Liczba urządzeń				
		Według ewidencji na 31.XII	Ogółem	Skontrolowanych		
				Ze stwierdzonym złym stanem		
			higieniczno-sanitarnym i technicznym	tylko higieniczno-sanitarnym	tylko technicznym	
Ogółem (suma wierszy 2 - 15)	1	15	7	-	-	-
Szpitala ogółem	2	1	1	-	-	-
Inne stacjonarne i cało-	3	-	-	-	-	-

dobowe świadczenia zdrowotne						
Przychodnie, ośr. Zdrowia, poradnie, ambulatoria	4	10	5	-	-	-
Inne ambulatoryjne świadczenia zdrowotne	5	-	-	-	-	-
Indywidualne praktyki lekarskie	6	-	-	-	-	-
Indywidualne praktyki lekarzy dentyków	7	3	0	-	-	-
Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie	8	1	1	-	-	-
Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentyków	9	-	-	-	-	-
Grupowe praktyki lekarskie	10	-	-	-	-	-
Grupowe praktyki lekarzy dentyków	11	-	-	-	-	-
Indywidualne praktyki pielęgniarek	12	-	-	-	-	-
Indywidualne specjalistyczne praktyki pielęgniarek	13	-	-	-	-	-
Grupowe praktyki pielęgniarek	14	-	-	-	-	-
Inne	15	-	-	-	-	-

Stan techniczny i funkcjonalny

Podmioty lecznicze wykonujące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne – szpitalne

Na tym obszarze funkcjonuje Szpital SPZOZ w Łasinie przy ul. Grudziądzkiej 2. W 2019 r. nie odnotowano nowych komórek oraz żadnych nieprawidłowości podczas przeprowadzonych kontroli. Wyposażenie w sprzęt medyczny w tym jednorazowego użycia do obsługi chorych, zaopatrzenie w środki do utrzymania czystości, dezynfekcyjne, zaopatrzenie w materiały opatrunkowe i bieliznę szpitalną było wystarczające. Postępowanie z bielizną czystą i brudną oraz z odpadami medycznymi odbywa się zgodnie z opracowanymi i stosowanymi procedurami. Sprzątaniem lecznicy podobnie jak w latach ubiegłych zajmują się pracownicy zatrudnieni przez SPZOZ Łasin, którzy postępują zgodnie z wdrożonymi procedurami dostępnymi w każdym oddziale.

Podmioty lecznicze wykonujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne

W grupie tej nadzorem sanitarnym objętych jest 10 placówek – ośrodków zdrowia. Skontrolowano 5 nie stwierdzając nieprawidłowości w stanie sanitarno-technicznym pomieszczeń.

W skontrolowanych placówkach nie stwierdzono braków w wyposażeniu w sprzęt medyczny w tym jednorazowego użycia. Dostateczne było również zaopatrzenie w środki do utrzymania czystości, dezynfekcyjne, materiały opatrunkowe i bieliznę.

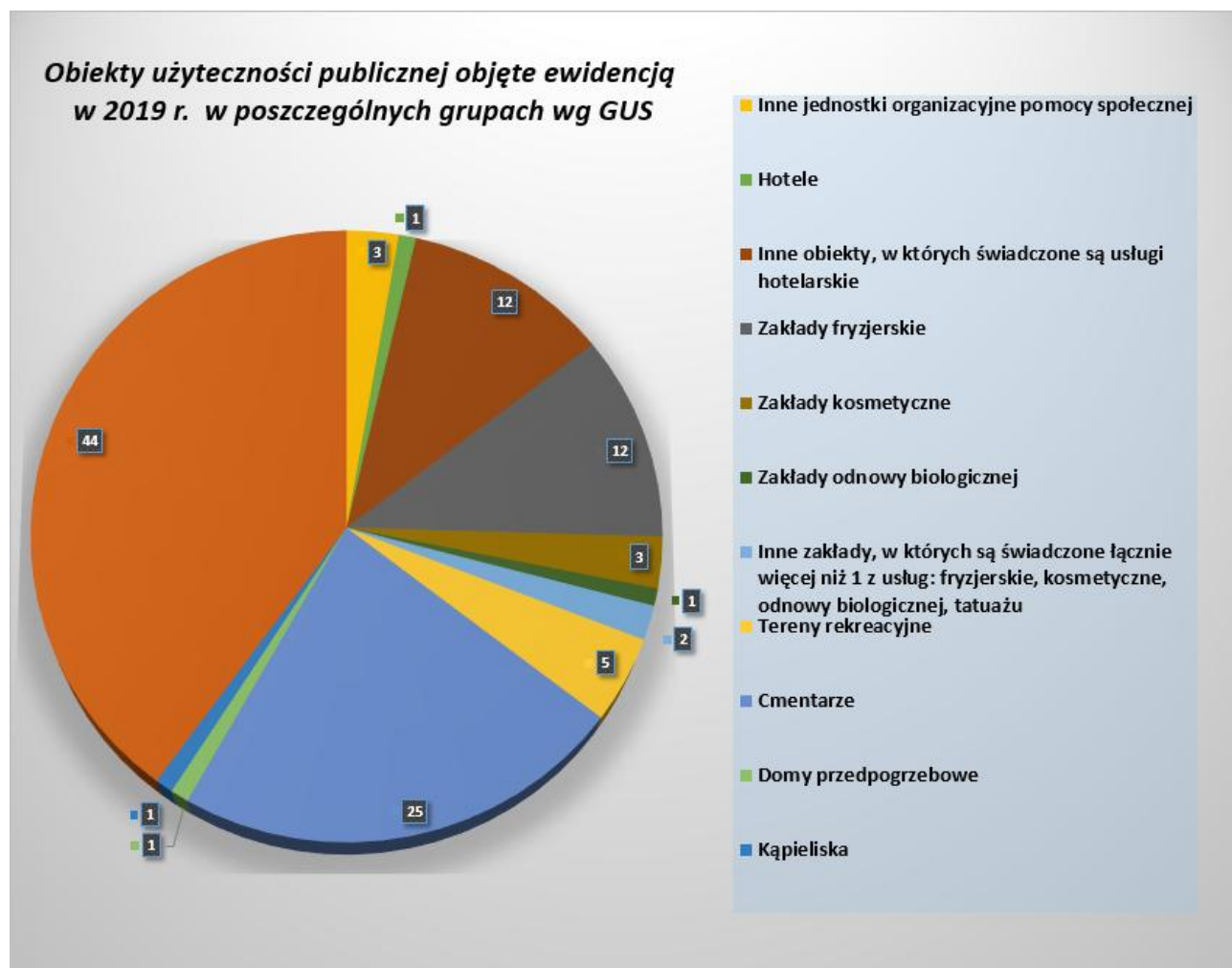
Praktyki zawodowe

W ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdują się łącznie 4 praktyki zawodowe (bez zmian w porównaniu z rokiem 2018), w tym 3 indywidualne praktyki lekarzy dentyków i 1 gabinet pediatryczny. W omawianym okresie skontrolowano gabinet stomatologiczny.

Warunki sanitarne nie budziły zastrzeżeń. Nie stwierdzono braków w wyposażeniu w sprzęt medyczny, środki do utrzymania czystości, dezynfekcyjne oraz bieliznę.

STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

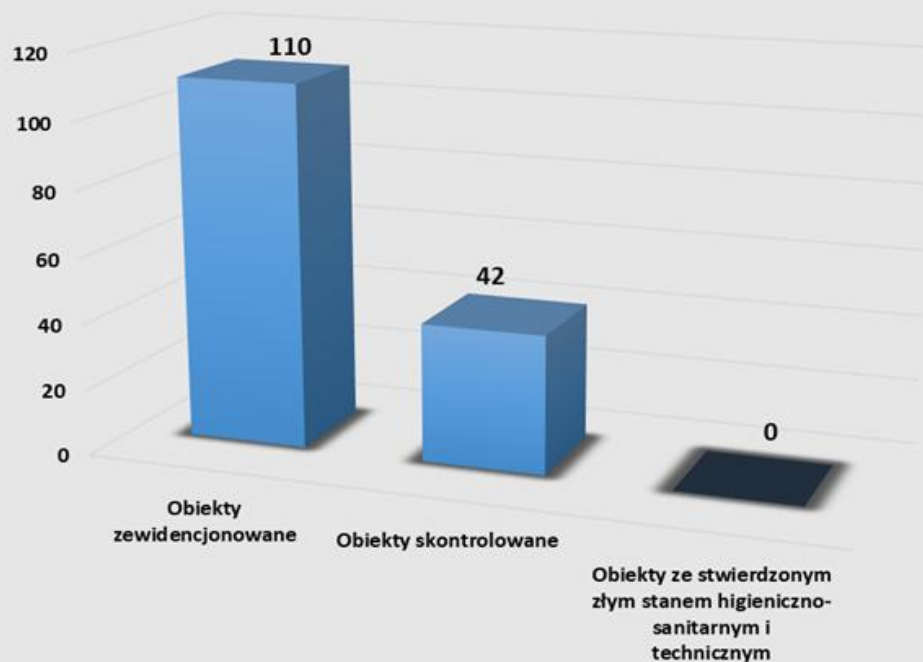
Na koniec 2019 w ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grudziądzu znajduje się 110 obiektów użyteczności publicznej, w tym 1 kąpielisko (porównując z rokiem 2018 ubyło 5 obiektów: 4 obiekty użyteczności publicznej i 1 miejsce wykorzystywane do kąpeli)). Skontrolowano 42 obiekty. Poniżej graficznie przedstawiono ilość zewidencjonowanych obiektów w poszczególnych grupach według GUS.

Kontrolami sanitarnymi objęto 42 obiekty użyteczności publicznej w tym 1 kąpielisko i 1 obiekt nie objęty ewidencją. Wydano łącznie 20 decyzji, w tym 15 decyzji administracyjnych i 5 płatniczych. Opracowano 2 postanowienia i opinie oraz nałożono 1 mandat karny na łączną kwotę 200,00 zł. Nie stwierdzono obiektów o złym stanie technicznym oraz higieniczno – sanitarnym i technicznym.

Stan ten przedstawia poniższy wykres oraz tabela.

Udział obiektów skontrolowanych z uwzględnieniem obiektów ze stwierdzonym złym stanem higieniczno-sanitarnym i technicznym na terenie powiatu grudziądzkiego

p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA OBIEKTÓW		
		WE- DŁUG EWI- DENCJI	SKONTROLO- WANE	ZE ZŁYM STANEM TECH- NICZNYM I SANI- TARNO - TECH- NICZNYM
.	Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej	3	-	-
.	Hotele i inne obiekty świadczące usługi hotelarskie	13	6	-
.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej	18	4	-
.	Tereny rekreacyjne	5	3	-
.	Cmentarze	25	14	-
.	Domy przedpogrzebowe	1	-	-
.	Obiekty nie objęte ewidencją	-	1	-
.	Inne obiekty użyteczności publicznej	44	13	-
.	Kąpieliska	1	1	-
RAZEM:		110	42	-

KĄPIELISKA I MIEJSCA WYKORZYSTYWANE DO KĄPIELI

W 2019 r. na terenie powiatu grudziądzkiego zgłoszono jedno Kąpielisko G.O.W. Delfin w Białym Borze, gm. Grudziądz – na Jeziorze Rudnickim Wielkim, przeprowadzona kontrola nie wykazała nieprawidłowości. Kąpielisko to można uznać za atrakcyjne turystycznie

Miejsce Okazjonalnie Wykorzystywane do Kąpiel przy Ośrodku Wypoczynkowym „CASUS” w Łasinie zlikwidowano.

INNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POMOCY SPOŁECZNEJ

Liczba obiektów w tej grupie wynosi 3 (bez zmian w porównaniu z rokiem ubiegłym). W roku sprawozdawczym nie skontrolowano obiektów w tej kategorii.

HOTELE

W ewidencji znajduje się 1 hotel posiadających kategoryzację. Obiekt skontrolowano. Stan sanitarny- techniczny oceniony został jako dobry. Jego właściciel jest świadomy faktu, że najlepszą opinię tworzą zadowoleni klienci i sam dba o bieżące remonty i prace porządkowe.

Dodatkowo w obiekcie dokonano pomiaru temperatury wody ciepłej, która mieściła się w przedziale od 45 °C do 50 °C.

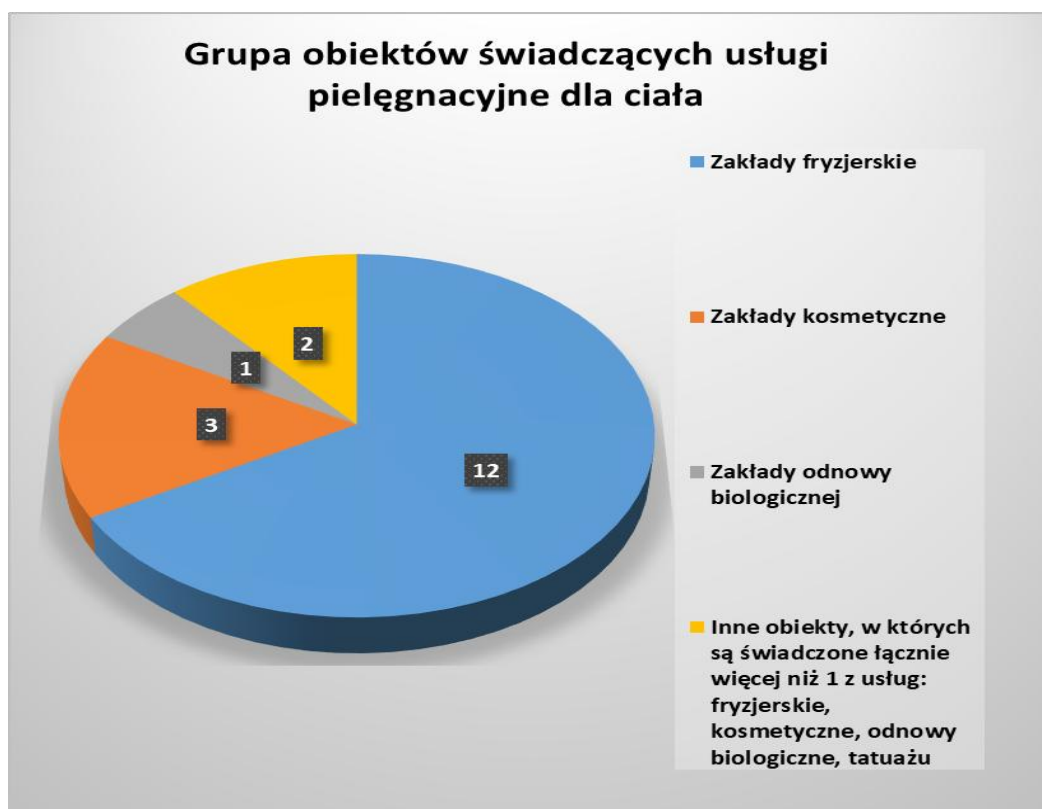
INNE OBIEKTY, W KTÓRYCH ŚWIADCZONE SĄ USŁUGI HOTELARSKIE

W tej grupie znajdują się 12 obiektów, w tym 2 ośrodki wczasowe, 3 gospodarstwa agroturystyczne, 2 domy weselne oraz 5 obiektów z pokojami noclegowymi. Należą tu obiekty hotelarskie nie posiadające kategoryzacji. Skontrolowano 5 obiektów w tym, 2 ośrodki wczasowe, 2 obiekty z pokojami noclegowymi i 1 gospodarstwo agroturystyczne.

GRUPA OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI PIELĘGNACYJNE DLA CIAŁA

Jest to liczna grupa, do której łącznie należy 18 obiektów, w tym:.

- ✓ zakłady fryzjerskie (12),
- ✓ zakłady kosmetyczne (3),
- ✓ zakłady odnowy biologicznej (1),
- ✓ inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej i tatuażu (2).

Obiekty te charakteryzują się dużą zmiennością w ilości oraz zaszeregowaniu. Konkurencja na lokalnym rynku wymusza na właścicielach ciągłe zmiany i udoskonalenia. Wiele z nich

rozszerza zakres świadczonych usług, poprawia ich jakość dzięki udziałowi w szkoleniach i podnoszeniu kwalifikacji. Ponadto dokonywany jest zakup nowego sprzętu. Właściciele chcąc przyciągnąć do siebie klienta starają się trzymać wysoką jakość usług.

ZAKŁADY FRYZJERSKIE

Na nadzorowanym terenie znajduje się 12 zakładów fryzjerskich. W porównaniu z rokiem ubiegłym ubył 1 obiekt. Skontrolowano 2 zakłady, nieprawidłowości nie stwierdzono. Większość właścicieli dba o wizerunek salonu, tak aby był on konkurencyjny na lokalnym rynku. Wiele prac modernizacyjnych prowadzono bez wszczynania postępowania administracyjnego.

W zakładach fryzjerskich stosuje się coraz szerszą gamę środków dezynfekcyjnych, a poza nimi w zakładach często dodatkowo stosowane są środki w sprayu do szybkiej dezynfekcji, myjki do sprzętu i lampy UV jako dodatkowa dezynfekcja. Odnotowano także prace remontowe przeprowadzone z własnej inicjatywy przez właścicieli polegające głównie na odmalowaniu pomieszczeń dzięki czemu można mówić o dobrym wizerunku obiektów.

ZAKŁADY KOSMETYCZNE

Liczba gabinetów kosmetycznych objętych ewidencją nie uległa zmianie i wynosi 3. Skontrolowano 1 zakład, podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

W obiektach tych wykonuje się zabiegi pielęgnacyjne i upiększające. Podstawowym zagrożeniem wynikającym ze świadczenia usług kosmetycznych jest możliwość przeniesienia patogenów krwiopochodnych na klientów lub personel. Dlatego niezwykle istotną kwestią jest wyposażenie obiektów w sprzęt jednorazowego użytku, zapewnienie odpowiedniej sterylizacji sprzętu naruszającego ciągłość tkanek, właściwe postępowanie z odpadami niebezpiecznymi, stosowanie preparatów kosmetycznych z aktualną datą ważności oraz zaopatrzenie w środki czystości i preparaty dezynfekcyjne. Istotne jest również wdrożenie i stosowanie procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi przy wykonywaniu czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich.

Część zakładów kosmetycznych posiada na wyposażeniu autoklaw, dzięki czemu podnosi własny standard obsługi klienta i minimalizuje ryzyko wystąpienia zakażeń i chorób zakaźnych podczas zabiegów. Salony, które nie posiadają własnego urządzenia do sterylizacji, korzystają z urządzeń w innych obiektach. Są też gabinety, które korzystają tylko z narzędzi jednorazowego użytku.

ZAKŁADY ODNOWY BIOLOGICZNEJ

Liczba obiektów w tej grupie wynosi 1, bez zmian w stosunku do roku ubiegłego. Obiekt ten nie został skontrolowany.

INNE ZAKŁADY, W KTÓRYCH SĄ ŚWIADCZONE ŁĄCZNIE WIĘCEJ NIŻ JEDNA Z USŁUG FRYZJERSKICH, KOSMETYCZNYCH, ODNOWY BIOLOGICZNEJ I TATUAŻU

W grupie tych obiektów świadczy się kompleksowo usługi fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej. W ewidencji znajdują się 2 obiekty. Kontrolą objęto 1 obiekt. Podczas przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Nie odnotowano uchybień w zakresie postępowania z odpadami niebezpiecznymi, czy też dezynfekcji i sterylizacji narzędzi kosmetycznych.

TERENY REKREACYJNE

W ewidencji znajduje się 5 obiektów, skontrolowano 3 obiekty.

TYP OBIEKTU	LICZBA WG EWIDENCJI	SKONTROLOWANE
Parki	1	-
Ogródki jordanowskie	1	-
Plaże	2	2
Mega Park	1	1
ŁĄCZNIE:	5	3

Na plaży przeprowadzono coroczne prace związane z przygotowaniem do sezonu. Piasek zrekwizytowano. Ważna jest dbałość o należyty stan higieniczno-sanitarny plaży, za stwierdzone nieprawidłowości nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego w kwocie 200 zł. Administrator teren uporządkował i tym samym poprawił stan plaży.

CMENTARZE

W ewidencji znajduje się 25 cmentarzy. Skontrolowano 14 z nich. Liczba obiektów w tej grupie pozostaje bez zmian. W obrębie 9 cmentarzy znajdują się kostnice, gdzie zwłoki przywożone są na krótko przed uroczystościami pogrzebowymi. W przypadku braku kostnicy zwłoki przywożone są bezpośrednio z chłodni do kościoła.

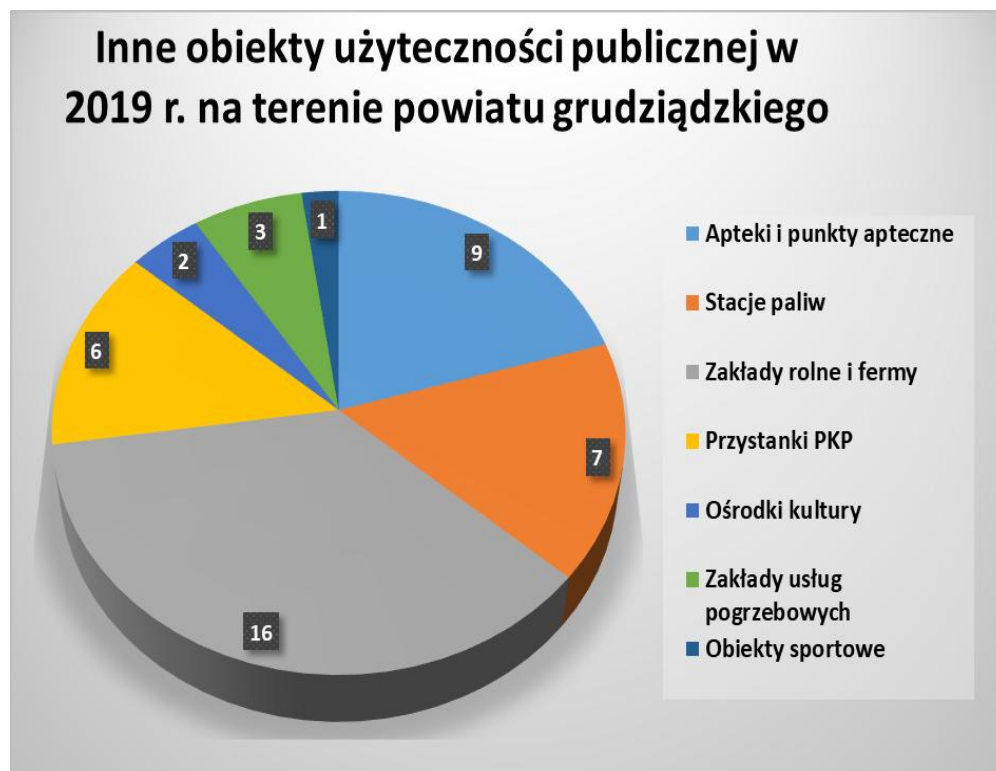
Obiekty w tej grupie charakteryzują się dobrym stanem sanitarnym.

DOMY PRZEDPOGRZEBOWE

W tej grupie obiektów znajduje się 1 dom przedpogrzebowy, którego nie skontrolowano.

INNE OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Na koniec 2019 r. nadzorowano 44 obiekty użyteczności publicznej, skontrolowano 13. Ich zaszeregowanie oraz liczbę skontrolowanych przedstawiono poniżej na wykresie kołowym:

Z kontroli wyłączono część aptek z uwagi na ich stabilny i dobry stan sanitarny w latach ubiegłych. W skontrolowanych obiektach nie odnotowano nieprawidłowości.

OGÓLNE UWAGI I WNIOSKI DOTYCZĄCE STANU SANITARNEGO OBIEKTÓW KOMUNALNYCH

Oceniając kontrolowane w 2019 r. obiekty użyteczności publicznej stwierdzić należy, że wszystkie skontrolowane obiekty utrzymane były w dobrym stanie sanitarnym i technicznym. Świadomość właścicieli, a także rywalizacja o klienta sprawiają, że nieprawidłowości w takich obiektach zdarzają się coraz rzadziej. Nie bez znaczenia są też zapisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, które zobowiązują organ kontroli do zawiadamiania przedsiębiorcy o zamiarze wszczęcia kontroli. Ustawa ta wskazuje również w jakim terminie dana kontrola może się odbyć. Skutkuje to tym, że przedsiębiorca jest w stanie przygotować się do zaplanowanej kontroli, która nie zawsze odzwierciedla rzeczywisty stan sanitarny zakładu.

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

OCENA SANITARNA OBIEKTÓW ŻYWNOSCIOWO - ŻYWIENIOWYCH W POWIECIE W ROKU 2019

W harmonogramie kontroli na rok 2019 zaplanowano 93 kontrole w obiektach żywienia zbiorowego, produkcji i obrotu środkami spożywczymi, a także obrotu kosmetykami oraz materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością. Przeprowadzono 139 kontroli, wydano 14 decyzji zatwierdzających. Na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego nie oceniono żadnego z obiektów, jako niezgodny. Stan sanitarny obiektów w powiecie w latach 2018-2019 poniżej.

Grupy obiektów	Liczba obiektów nadzorowanych		Liczba obiektów o złym stanie sanitarnym	
	2018	2019	2018	2019
Obiekty produkcji żywności				
Automaty lodowe	-	2	-	-
Wytwórnice tłuszczów roślinnych	1	1		
Piekarnie	4	4	-	-
Ciastkarnie	3	2	-	-
Przetwórnice owocowo-warzywne i grzybowe	2	2	-	-
Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego	1	1	-	-
Inne wytwórnice żywności	327	613	-	-
Obiekty obrotu żywnością				
Sklepy spożywcze	148	128	1	-
Kioski spożywcze	-	-	-	-
Magazyny hurtowe	7	7	-	-
Inne obiekty obrotu żywnością	20	21	-	-
Obiekty ruchome i tymczasowe	1	1	-	-
Obiekty żywienia zbiorowego otwarte				
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	30	31	-	-
a. zakłady małej gastronomii	25	24	-	-
b. wagon gastronomiczny	1	2		
Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego				
stołówki pracownicze	1	1	-	-
bloki żywienia w szpitalach	1	1	-	-
stołówki w żłobkach	1	1	-	-
stołówki szkolne	25	24	-	-
stołówki na koloniach, półkoloniach i obozach	1	1	-	-
stołówki w przedszkolach	5	5	-	-
inne zakłady żywienia	6	5	-	-
Środki transportu żywności				
Środki transportu żywności	17	17		
Obiekty produkcji przedmiotów użytku				
Wytwórnice przedmiotów użytku	3	3	-	-
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	1	1		

Obiekty obrotu kosmetykami				
Miejsca obrotu kosmetykami: hurtownie	1	1	-	-
RAZEM	606	873	1	-

W roku sprawozdawczym liczba nadzorowanych obiektów w powiecie wzrosła, natomiast liczba obiektów o złym stanie sanitarnym zmniejszyła się, nie odnotowano zatruć pokarmowych w nadzorowanych zakładach.

NADZÓR NAD ZAKŁADAMI PRODUKCJI PIERWOTNEJ

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego do obowiązków Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grudziądzu należy również nadzór nad gospodarstwami działającymi na rynku spożywczym tj. podmiotami prowadzącymi sprzedaż bezpośrednią oraz podmiotami prowadzącymi produkcję pierwotną. W związku z powyższym gospodarstwa rolne prowadzące działalność w w/w zakresie zobowiązane są do złożenia wniosku o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Na terenie powiatu pod nadzorem znajduje się 610 obiektów produkcji pierwotnej, z czego w roku 2019 do rejestru zakładów zostało wpisanych 303 producentów rolnych. Działalność zakładów produkcji pierwotnej opiera się głównie na produkcji zbóż, rzepaku, buraka cukrowego, a także uprawie warzyw, owoców, ziół.

Podczas przeprowadzanych kontroli u producentów rolnych dużą uwagę skupia się na weryfikacji podstawowych zasad zapobiegania zakażeniom mikrobiologicznym produkowanej żywności, które obejmują m.in.:

- ścisłe przestrzeganie zasad higieny wśród osób zajmujących się pozyskiwaniem i przetwarzaniem owoców i warzyw;
- zapewnienie wszystkim pracownikom produkcji owoców i warzyw dostępu do toalet stałych lub przenośnych odpowiednio zaprojektowanych w celu higienicznego usuwania odpadów i zanieczyszczeń, zabezpieczenie przed dostaniem się do wód gruntowych przy plantacji;
- stosowanie do uprawy, w tym nawadniania i rozcieńczania środków ochrony roślin (pestycydów) oraz nawozów wyłącznie wody wolnej od patogennych mikroorganizmów z uwzględnieniem źródła pochodzenia wody oraz sposobów i warunków jej dostarczenia;
- egzekwowanie obowiązku mycia rąk przed przystąpieniem do pracy, zawsze po skorzystaniu z toalety oraz w innych sytuacjach, gdy mogło dojść do zanieczyszczenia rąk;
- zalecane jest stosowanie czystych rękawiczek jednorazowych oraz odzieży ochronnej ograniczających do minimum bezpośredni kontakt człowieka z produktem;
- bezwzględne przestrzeganie zakazu pracy osób z objawami takimi jak: biegunka, wymioty, temperatura, kaszel, żółtaczka;
- zapewnienie czystości i odpowiedniej jakości stosowanych pojemników, naczyń do zbioru;
- pracowanie procedury dotyczącej mycia i dezynfekcji zanieczyszczonych powierzchni;
- przeprowadzanie systematycznych szkoleń dla pracowników w zakresie higieniczno-sanitarnym.

Działania zgodnie z Planem na rok 2019 w zakresie produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanym w ramach porozumienia z dnia 20 stycznia 2015 r. w sprawie współdziałania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, prowadzono wspólne czynności kontrolne. Raporty z realizacji działań przekazywano zgodnie z poleceniem Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bydgoszczy.

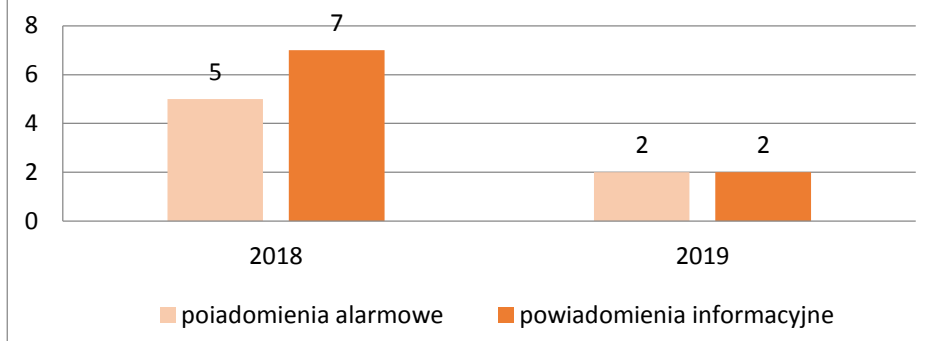
RAPEX – SYSTEM SZYBKIEGO POWIADAMIANIA O PRODUKTACH NIEBEZPIECZNYCH

W roku sprawozdawczym nie odnotowano zgłoszeń w ramach systemu RAPEX.

RASFF – SYSTEM WCZESNEGO OSTRZEGANIA O NIEBEZPIECZNYCH PRODUKTACH ŻYWNOŚCIOWYCH I PASZACH

W roku 2019 w ramach systemu RASFF zgłoszono 2 powiadomienia alarmowe oraz 2 informacyjne, co oznacza, iż w porównaniu z rokiem 2018 liczba powiadomień zmniejszyła się.

Porównanie liczby powiadomień alarmowych i informacyjnych w roku 2018 i 2019

W roku sprawozdawczym powiadomienia dotyczyły: zanieczyszczeń mikrobiologicznych takich jak wykrycie bakterii *Listeria Monocytogenes*, czy bakterii z grupy coli, przekroczenia dopuszczalnego poziomu (NDP) pozostałości pestycydów. Większa część produktów została wyprzedana do klienta końcowego, natomiast nieznaczna została wycofana z obrotu handlowego. Otrzymywane powiadomienia w 75% dotyczyły zanieczyszczeń mikrobiologicznych żywności, natomiast zanieczyszczenia chemiczne stanowiły 25%, co przedstawiono poniżej.

Procentowy udział zanieczyszczeń w powiadomieniach alarmowych i informacyjnych w 2019 roku

OCENA WDRAŻANIA SYSTEMÓW KONTROLI WEWNĘTRZNEJ W ZAKŁADACH PRODUKCJI I OBROTU ŻYWNOSCIĄ

W dalszym ciągu w roku 2019 w wyniku podejmowanych działań weryfikowano efektywność wdrażania i przestrzegania przez producentów i dystrybutorów środków spożywczych procedur związanych z realizacją systemów Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP), Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP), wdrażania systemu HACCP oraz BRC oraz IFS standardów opartych na systemie HACCP. W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba zakładów produkcji, które w pełni realizują system HACCP pozostaje na tym samym poziomie.

Obserwuje się rosnącą świadomość przedsiębiorców odpowiedzialnych za produkcję, bądź dystrybucję środków spożywczych na rynku żywnościowym, co skutkuje wzmocnieniem kontroli wewnętrznej w zakładach, weryfikacji obowiązujących procedur, a tym samym poprawą jakości zdrowotnej produktów.

Lp.	Grupy obiektów	2018 rok							2019 rok						
		Liczba obiektów nadzorowanych	Liczba obiektów, w których wdrożono system HACCP			Liczba obiektów, w których realizuje się zasady GHP/GMP			Liczba obiektów, w których wdrożono system HACCP			Liczba obiektów, w których realizuje się zasady GHP/GMP			Liczba obiektów nadzorowanych
			w pełni	(jeden lub kilka etapów)	często wdrażania sys-	w pełni	częściowo (są zapisy)	nie realizuje się zasad	w pełni	(jeden lub kilka etapów)	często wdrażania sys-	w pełni	częściowo (są zapisy)	nie realizuje się zasad	
1	Automaty do lodów	-						2	-	-	2	-	-	2	
2	Wytwornie tłuszczów roślinnych	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1
3	Piekarnie	4	4	-	-	4	-	-	4	-	-	4	-	-	4
4	Ciastkarnie	3	3	-	-	3	-	-	2	-	-	2	-	-	2
5	Przetwornie owocowo-warzywne i grzybowe	2	2	-	-	2	-	-	2	-	-	2	-	-	2
6	Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1
7	Inne wytwornie żywności	327	3	-	-	327	-	-	3	-	-	614	-	-	614
8	Sklepy spożywcze	148	136	12	-	128	13	-	124	4	-	124	4	-	128
9	Magazyny hurtowe	7	7	-	-	7	-	-	7	-	-	7	-	-	7
10	Obiekty ruchome i tymczasowe	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1
11	Inne obiekty obrotu żywnością	20	15	5	-	20	-	-	12	-	-	12	-	-	12
12	Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	30	28	2	-	28	2	-	25	3	-	25	3	-	28
12a	W tym: Zakłady małej gastronomii	25	23	2	-	23	2	-	23	1	-	23	1	-	24
12b	wagon	1	1	-	-	1	-	-	2	-	-	2	-	-	2
13	Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	40	39	1	-	40	-	-	36	1	-	36	1	-	37
13a	stołówki pracownicze	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1
13b	bloki żywienia w szpitalach	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1
13c	Stołówki w żłobkach i domach małego dziecka	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1
13b	bloki żywienia w szpitalach	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1
13d	stołówki szkolne	25	25	-	-	25	-	-	24	-	-	24	-	-	24
13e	stołówki na koloniach, półkoloniach i obozach	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1
13f	stołówki w przedszkolach	5	5	-	-	5	-	-	5	-	-	5	-	-	5
13g	inne zakłady żywienia	6	5	1	-	6	-	-	4	1	-	4	1	-	5

INFORMACJE O DECYZJACH ADMINISTRACYJNYCH I DZIAŁALNOŚCI REPRESYJNEJ

W roku sprawozdawczym 2019 łącznie zostały wystawione 10 decyzji administracyjnych na poprawę warunków sanitarno-higienicznych w zakładach będących pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grudziądzu.

W skontrolowanych obiektach obrotu żywnością nałożono 11 mandatów karnych na kwotę 2600 złotych:

- 4 mandaty w grupie sklepów spożywczych na kwotę 700 zł,
- 1 mandat w grupie zakładów produkcyjnych na kwotę 200 zł,
- 5 mandatów w grupie obiektów żywienia zbiorowego otwartego, w tym 4 w grupie zakładów małej gastronomii, łącznie na kwotę 1500 zł,
- 1 mandat w grupie obiektów żywienia zbiorowego zamkniętego na kwotę 200 zł,

Mandaty karne nałożono w oparciu o przepisy art. 100 ust.1 pkt 1 oraz pkt 8 Ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dnia 25.08.2006r. (Dz. U. z 2019 poz. 1252 ze zm.).

Przeprowadzono 5 kontroli interwencyjnych w związku ze złożonymi interwencjami konsumenci. Dotyczyły one m.in. niewłaściwego stanu sanitarno – technicznego zakładu, obecności szkodników w zakładzie, niewłaściwej jakości artykułów spożywczych, braku orzeczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych, a także rozbieżności pomiędzy stanem faktycznym a przyjętymi procedurami systemu HACCP w tym dotyczącymi nie przestrzegania zasad mycia i wyparzania naczyń konsumenckich. Potwierdziły się 2 interwencje. Za stwierdzone nieprawidłowości zostały nałożone grzywny w drodze mandatów karnych na łączną kwotę 700 zł. Prowadzony był wzmożony nadzór nad zakładami, w których stwierdzano nieprawidłowości.

JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ ORAZ KOSMETYKÓW

W roku 2019 oceną laboratoryjną w ramach zintegrowanego systemu oceny bezpieczeństwa żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością objęto 9 próbek:

- 1 próbka warzywa świeże (kielki rzodkiewki) w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych,
- 1 próbki ziarno zbóż (pszenicy) w kierunku skażeń promieniotwórczych,
- 1 próbka suplementu diety w kierunku zawartości rutyny i oceny znakowania,
- 2 próbki mąki w kierunku mykotoksyn,
- 2 próbki soli na zawartość jodu.

Przy czym 2 próbki zostały pobrane w ramach granicznej kontroli sanitarnej i związane były z importem żywności.

Rodzaj badań	Liczba próbek			
	zbadanych ogółem		zdyskwalifikowanych	
	2018	2019	2018	2019
Środki spożywcze	4	7	-	-
Materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością	-	-	-	-
Próbki dodatkowe	-	2	-	-

W roku sprawozdawczym z terenu powiatu nie stwierdzono próbek kwestionowanych.

INFORMACJE O WSPÓŁPRACY Z INNYMI JEDNOSTKAMI KONTROLNYMI

Podobnie jak w latach ubiegłych kontynuowano współpracę z Urzędami Miejskimi w powiecie, Inspekcją Weterynaryjną, Inspekcją Handlową, Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcją Ochrony Środowiska oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Bydgoszczy, a także innymi Powiatowymi Inspekcjami Sanitarnymi w kraju.

Działania zgodnie z Planem działania na rok 2019 w zakresie produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanym w ramach porozumienia z dnia 20 stycznia 2015r.

w sprawie współdziałania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego. W ramach współpracy prowadzone były wspólne czynności kontrolne. Raporty z realizacji działań były przekazywane zgodnie z poleceniem Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bydgoszczy. W wyniku przeprowadzanych czynności kontrolnych na etapie produkcji pierwotnej w roku 2019 nie stwierdzono nieprawidłowości.

Współpraca z Inspekcją Handlową dotyczyła wymiany informacji w zakresie stwierdzonych nieprawidłowości w nadzorowanych zakładach, a także w zakresie uaktualnienia danych w rejestrze zakładów podlegających kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej stosownie do postanowień § 4 Porozumienia ramowego z dnia 13 kwietnia 2011r. zawartego pomiędzy Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym i Kujawsko-Pomorskim Wojewódzkim Inspektorem Inspekcji Handlowej.

Przeprowadzono kontrole sanitarne w związku z przekazaniem pismem przez Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Bydgoszczy Delegatura w Toruniu, dotyczącym nieprawidłowości w dwóch zakładach w związku ze sprzedażą środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia oraz przechowywania przetworów mięsnych w niewłaściwych warunkach sanitarnych. Informacje po przeprowadzonych czynnościach kontrolnych zostały przekazane pismem Wojewódzkiemu Inspektoratowi Inspekcji Handlowej w Bydgoszczy Delegatura w Toruniu a także do wiadomości Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bydgoszczy.

W roku 2019 podjęto współpracę z innymi PSSE w kraju w związku z przekazywaniem spraw do wykorzystania służbowego. Nawiązano współpracę z:

- ✓ Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Krakowie w związku z przeprowadzonym postępowaniem dotyczącym wniosku o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów środków transportu stacjonujących oraz obsługujących firmy na obszarze działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grudziądzu,
- ✓ Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Warszawie w związku z przekazaniem informacji na temat:
- ✓ podmiotu wprowadzającego do obrotu produkty zawierające konopie z racji oświadczenia strony o wynajmie lokalu w Warszawie, gdzie mogą znajdować się ww. produkty,
- ✓ - interwencji konsumenckiej dotyczącej wprowadzaniu na rynek suplementu diety
- ✓ Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Koninie w związku z wymianą informacji dotyczących prowadzenia działalności przez podmiot wprowadzający do obrotu handlowego produkty zawierające w składzie konopie.
- ✓ Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmnie w związku z wpisem producenta prowadzącego produkcję pierwotną.

W 2019r. kontynuowana była współpraca z Urzędem Miasta, Starostwem Powiatu i Urzędami Gmin w sprawach dotyczących jednostek podległych bezpośrednio pod ww. urzędy. Kierowane były pisma do Urzędu Miasta do Wydziału Spraw Obywatelskich o wskazanie adresu zamieszkania podmiotów w celu prowadzenia postępowania administracyjnego.

Wspólne działania z innymi sekcjami PSSE w Grudziądzu podejmowane były :

- Sekcja Nadzoru nad Obiektami Komunalnymi – wspólne kontrole w nadzorowanych obiektach wynikające z ewentualnych interwencji sanitarnych oraz przekazywanie obustronnie informacji na temat ewentualnych imprez oraz nieprawidłowości.
- Stanowisko Pracy ds. Higieny Dzieci i Młodzieży - wspólne przeprowadzanie kontroli podczas trwania wypoczynku letniego dzieci i młodzieży na koloniach i obozach,
- Nadzór Zapobiegawczy - uczestnictwo w opiniowaniu projektów i dokonywaniu odbiorów nowych obiektów żywnościowych.
- Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia – jak w latach poprzednich zbierano dane w zakresie realizacji w klasach I-III szkoły podstawowej programów „Szkłanka mleka” i „Owoce i warzywa w szkole”.

HIGIENA PRACY

CHOROBY ZAWODOWE.

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grudziądzu w 2019 roku:

- zgłoszono 15 podejrzeń chorób zawodowych (w tym 13 w mieście i 2 w powiecie);
- wpłynęło 9 orzeczeń lekarskich w tym:
  - 5 o rozpoznaniu chorób zawodowych (4 miasto, 1 powiat),
  - 4 o braku podstaw do rozpoznania chorób zawodowych (wszystkie w mieście);
- wpłynęły 3 wnioski od innych jednostek (PPIS w Gdańsku i w Świeciu-2), o dokonanie oceny narażenia zawodowego i opracowanie karty oceny narażenia w sprawach tam prowadzonych.

Przeprowadzono łącznie 28 postępowań wyjaśniających w przedmiocie chorób zawodowych, (22 w mieście i 6 w powiecie) w związku z ich wynikami:

- 6 pacjentów skierowano do orzeczników I stopnia (5 miasto i 1 powiat),
- opracowano 67 kart oceny narażenia zawodowego (65 w mieście i 2 w powiecie).

W oparciu o otrzymane orzeczenia lekarskie, wydano 6 decyzji w sprawie chorób zawodowych (5 w mieście, 1 w powiecie) w tym:

- 5 decyzji stwierdzających choroby zawodowe (4 miasto, 1 powiat) – 4 decyzje prawomocne, od 1 wpłynęło odwołanie przekazane do organu II instancji, wystawiono 4 karty stwierdzenia choroby zawodowej, w tym:
  - 1 przypadek – rolnik indywidualny – choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – borelioza – poz. 26 wykazu chorób zawodowych (w powiecie),
  - 1 przypadek – szwaczka – przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni w obrębie nadgarstka – poz. 20.1 wykazu jw.,
  - 1 przypadek – piaskarz / ślusarz – pylica krzemowa płuc – poz. 3.1 wykazu jw.,
  - 2 przypadki – spawacz oraz maszynista – trwałe odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem – poz.21 wykazu jw.
- 1 decyzja o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej (miasto).

Lp.	Nr*	Nazwa choroby zawodowej	Liczba stwierdzonych przypadków w latach:									
			2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	3	Pylice płuc	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1
2	7	Zewnątrzpoch, alergiczne zap. pęcherzyków płucnych	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
3	15	Przewlekłe choroby narządu głosu	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0
4	18	Choroby skóry	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
5	19	Przewlekłe choroby układu ruchu	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
6	20	Przewlekłe choroby obwod. układu nerwowego	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1
7	21	Obustronny trwałe odbiorczy ubytek słuchu	0	0	1	1	0	0	1	1	0	2
8	22	Zespół wibracyjny	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
9	26	Choroby zakaźne lub pasożytnicze	6	2	1	0	0	2	0	3	3	1
		Razem	8	5	5	1	4	3	1	6	3	5

* numer z wykazu chorób zawodowych, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (tj. Dz.U. z 2013 r. poz. 1367)

Powyżej przedstawione zestawienie dotyczy liczby i struktury chorób zawodowych, stwierdzanych w latach 2010-2019 na terenie miasta i powiatu ziemskiego. Obserwuje się wciąż przypadki chorób zakaźnych lub pasożytniczych i ich następstw (wzw typ C, borelioza, bruceloza). Są to często zachorowania przewlekłe i dotyczą takich grup zawodowych jak: leśnicy, rolnicy indywidualni, obsługa zwierząt oraz służba zdrowia (brak w latach 2013, 2014 i 2016).

Strukturę zachorowań na choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa - poz. 26, na terenie działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grudziądzu (miasto i powiat), w ostatnich 10 latach, przedstawia tabela poniżej.

Rok	wirusowe zapalenie wątroby		borelioza	gruźlica	bruceloza	Razem
	typu B	typu C				
2010	0	0	6	0	0	6
2011	0	0	2	0	0	2
2012	0	1	0	0	0	1
2013	0	0	0	0	0	0
2014	0	0	0	0	0	0
2015	0	0	1	0	1	2
2016	0	0	0	0	0	0
2017	0	0	3	0	0	3
2018	0	0	2	0	1	3
2019	0	0	1	0	0	1
Razem	0	1	15	0	2	18

Ponadto wydano 3 inne decyzje (wszystkie w powiecie) dotyczące chorób zawodowych:

- art. 105 kpa - umorzenie postępowania, ze względu na brak kontaktu z pacjentem nie zakończono postępowania diagnostyczno - orzeczniczego,

Pracownicy Sekcji Prewencji Chorób Zawodowych w ramach „promocji zdrowia” informowali pracodawców, kadry kierownicze i pracowników o ryzyku zawodowym związanym z wykonywaną pracą, szczególnie na stanowiskach, pracy gdzie stwierdzano przekroczenia normatywów higienicznych oraz gdzie toczyło się postępowanie wyjaśniające w sprawie choroby zawodowej, sprawdzano realizowanie przez pracodawcę obowiązku ponownego szacowania ryzyka w przypadku postępowania w sprawie choroby zawodowej i informowania na bieżąco pracowników o ryzyku związanym pracą.

ŚRODOWISKO PRACY.

Bieżący nadzór sanitarny nad zakładami pracy polegał na kontroli przestrzegania przez pracodawców przepisów dotyczących warunków pracy i higieny środowiska pracy.

Ewidencja zakładów pracy prowadzona przez Sekcję Prewencji Chorób Zawodowych PSSE w Grudziądzu obejmowała w 2019 roku 578 obiektów, w których zatrudnionych było łącznie 25 808 osób, z czego 424 zlokalizowanych było w mieście a 154 na terenie powiatu.

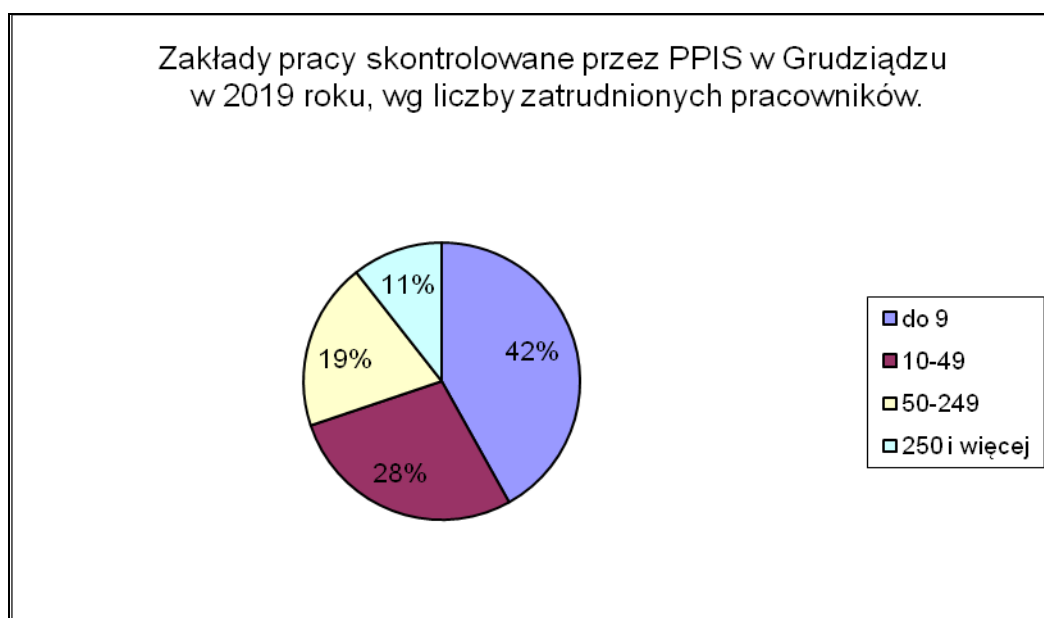
W 2019 r. zaplanowano do kontroli 178 obiektów natomiast skontrolowano 179 obiektów. Spośród 179 podmiotów gospodarczych skontrolowanych w zakresie higieny pracy, za-

trudniących łącznie 15 970 pracowników, 142 było zlokalizowanych w mieście a 37 w powiecie.

Rok	Liczba zatrudnionych objętych nadzorem /ogółem/	Liczba zakładów pracy objętych nadzorem PPIS w Grudziądzu						
		ogółem w tym miasto	zatrudniających pracowników:					
			do 5	6-20	21-50	51-100	101-250	251 i więcej
2010	16 119	$\frac{190}{63^*}$	34	62	31	23	26	14
2011	14 831	$\frac{193}{61^*}$	39	64	37	15	24	14
2012	12 901	$\frac{196}{51^*}$	55	55	30	17	27	12
zmiana w drukach statystycznych			do 9 zatrudnionych	10-49	50-249	250 i więcej		
2013	12 057	$\frac{178}{49^*}$	71	54	42	11		
2014	14 762	$\frac{163}{53^*}$	54	49	47	13		
2015	15 676	$\frac{208}{52^*}$	70	75	48	15		
2016	14 285	$\frac{214}{55^*}$	92	66	42	14		
2017	14 326	$\frac{163}{51^*}$	56	56	37	14		
2018	14 769	$\frac{196}{67^*}$	71	79	29	17		
2019	15 970	$\frac{179}{37^*}$	75	50	35	19		

*obiekty na terenie powiatu

Powyższa tabela przedstawia zestawienie porównawcze dotyczące liczby nadzorowanych zakładów, według ilości zatrudnionych pracowników objętych nadzorem sanitarnym przez PPIS w Grudziądzu, za lata 2010-2019, w tabeli uwzględniono zmiany wprowadzone od 2013 roku w sprawozdawczości dla Higieny Pracy, wg MZ-50.

Według powyższej tabeli i wykresu aż 125 zakładów objętych nadzorem (co stanowi 70%) to zakłady małe, zatrudniające do 49 osób. W 35 skontrolowanych podmiotach gospodarczych (19%) zatrudnienie wynosiło od 50 do 249 pracowników a tylko 19 podmiotów (11%) to zakłady, w których zatrudnionych jest powyżej 250 osób.

Podmioty gospodarcze zatrudniające do 9 pracowników w liczbie 70 (co stanowi 42%), objęte są nadzorem ze względu na zagrożenia dla zdrowia człowieka lub środowiska, wynikające z rodzaju prowadzonej działalności (w zakresie niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin) a także kontroli tematycznych prowadzonych w 2019 roku.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w 2019 roku dokonywano szczegółowych kontroli w zakresie narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne, głównie w zakładach służby zdrowia, zakładach komunalnych, dużych gospodarstwach rolnych oraz w zakładach zajmujących się produkcją artykułów spożywczych.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w 2019 roku dokonywano szczegółowych kontroli w zakresie narażenia zawodowego pracowników ekspozowanych na substancje rakotwórcze zawarte w lekach cytostatycznych (zamierzenie na lata 2019-1020). Te grupy zawodowe objęto szczególnym nadzorem, zapoznano z materiałami dotyczącymi ekspozycji zawodowej, w tym z materiałami otrzymanymi podczas Konferencji szkoleniowej pn: „Substancje rakotwórcze i cytostatyczne w miejscu pracy”, która odbyła się we Wrocławiu.

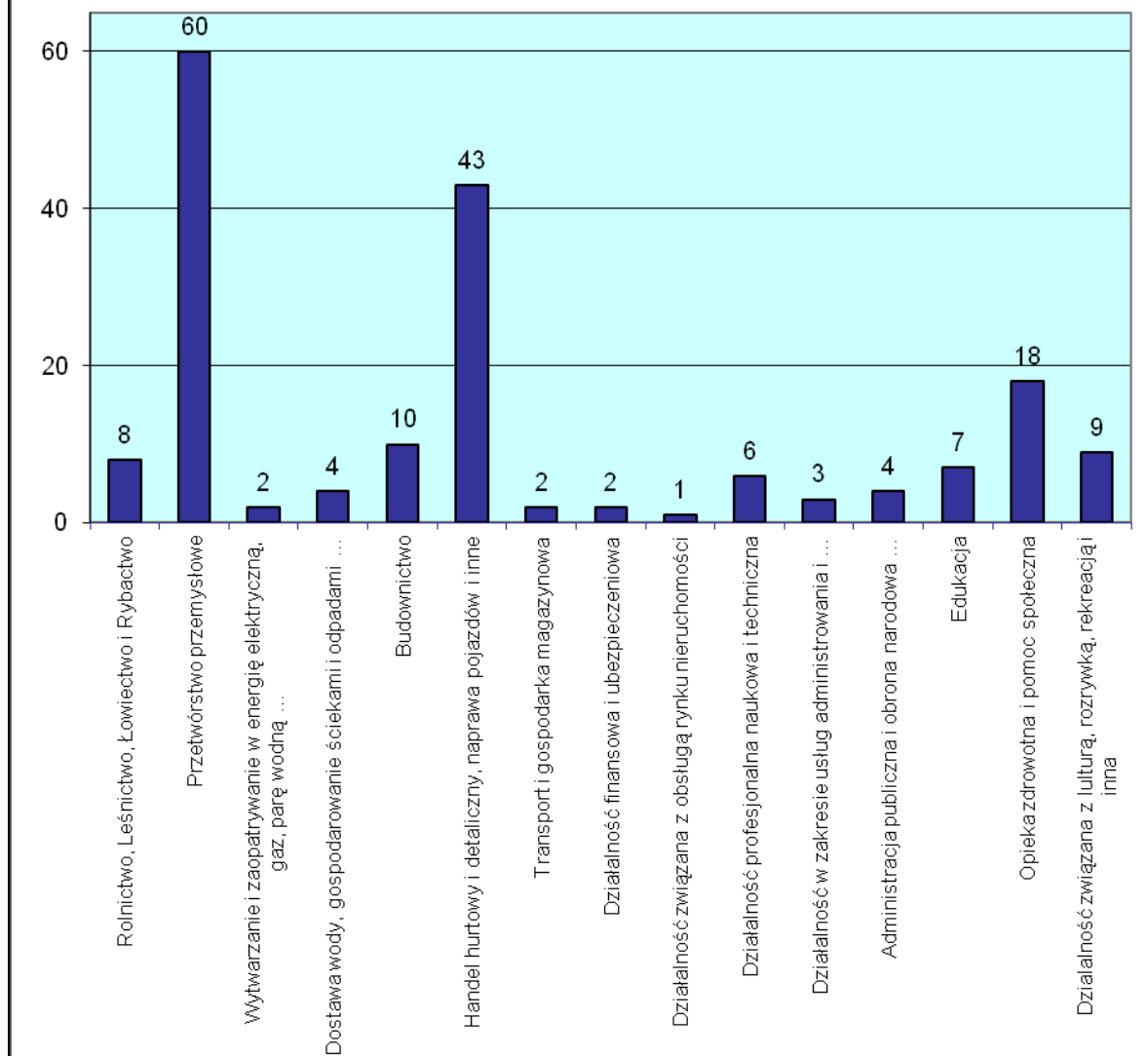
Przeprowadzono również ocenę wyników kontroli gotowości pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest, w ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

Podjęmowano też działania kontrolne w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych (m.in. weryfikacja informacji na etykietach, ważność lub brak pozwoleń na obrót) oraz ich stosowania w zakładach pracy.

Wśród nadzorowanych obszarów nie sposób pominąć nadzoru nad substancjami niebezpiecznymi i ich mieszaninami wprowadzanymi do obrotu i stosowanymi w działalności zawodowej a także ekspozycji pracowników z uwzględnieniem czynników chemicznych, fizycznych i biologicznych, sklasyfikowanych jako rakotwórcze lub mutagenne dla ludzi zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. W 2019 r. prowadzono nadzór nad prawidłowością dokumentacji, prowadzonej w tym zakresie przez pracodawców, uwzględniającą m.in. wykaz tych czynników, procesów oraz pracowników – dokumentacja ta podlega archiwizacji. Ze względu na odległe skutki działania czynników rakotwórczych i mutagennych, prawidłowa dokumentacja w powyższym zakresie pozwoli na ustalenie związku przyczynowego zaistniałych schorzeń ze środowiskiem pracy, warunkami pracy, w przypadku podejrzenia chorób zawodowych.

Zakłady zaplanowane do kontroli, wpisane są do planu pracy wg Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD). W 2019 r. skontrolowane podmioty w liczbie 179, zgodnie z tą klasyfikacją, należały do poszczególnych grup (Sekcji) co przedstawia poniższy wykres. Z zestawienia tego wynika, że najliczniejszą grupę zakładów skontrolowanych, stanowiły podmioty zajmujące się przetwórstwem przemysłowym, handlem i naprawą pojazdów opieką zdrowotną i pomocą społeczną oraz budownictwem.

Zestawienie obiektów nadzorowanych w 2019 roku
wg Polskiej Klasyfikacji Działalności

W 2019 roku, w ramach zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego, przeprowadzono łącznie 221 kontroli sanitarnych z czego 170 dotyczyło podmiotów zlokalizowanych w mieście a 51 na terenie powiatu.

Sporządzano dokumentację z kontroli w formie protokołów (221 łącznie) oraz tematycznych formularzy kontroli, a także, w miarę potrzeb wszczynano postępowanie administracyjne, wydawano decyzje, prowadzono też postępowania egzekucyjne w administracji.

Z innych czynności kontrolnych tam gdzie nie było możliwe sporządzenie protokołu kontroli z powodu zamknięcia obiektu, wyjaśnienie okoliczności sprawy, uzupełnieni wywiadów chorobowych itp. sporządzano adnotacje służbowe – łącznie 97 adnotacji.

W stosunku do podmiotów gospodarczych, w których stwierdzono naruszenie wymagań higienicznych i zdrowotnych m.in. w zakresie warunków pracy, zaplecza higieniczno-sanitarnego oraz nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, w 2019 r. wydano łącznie 37 decyzji administracyjnych (25 dot. podmiotów z terenu miasta a 12 z powiatu). Powyższe decyzje zobowiązujące do usunięcia nieprawidłowości i podjęcia działań w celu poprawy warunków pracy, zawierały łącznie 89 nakazów, które dotyczyły:

- przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz oświetlenia (czynnik uciążliwy) na stanowiskach pracy w zakładzie – w 29,2% przypadków, tj. 26 nakazów;
- wdrożenia programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas i drgania mechaniczne – w 3,4% przypadków, tj. 3 nakazy;
- zapewnienia i przedstawienia do wglądu, rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz kart badań i pomiarów tych czynników – w 10,1% przypadków, tj. 9 nakazów;
- zapewnienia pracownikom właściwych pomieszczeń pracy i właściwego, zgodnego z przepisami zaplecza higieniczno-sanitarnego (w tym wentylacja pomieszczeń) – w 6,7% przypadków, tj. 6 nakazów,
- sporządzenia lub aktualizacji oceny ryzyka zawodowego występującego na stanowiskach pracy w zakładzie – w 10,1% przypadków, tj. 9 nakazów;
- nieprawidłowości w zakresie nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami – w 13,5% przypadków, tj. 12 nakazów;
- nieprawidłowości w zakresie czynników biologicznych szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (rejstry, znak ostrzegawczy, procedury, szkolenia, szczepienia, instrukcje itp.) – w 10,1% przypadków, tj. 9 nakazów;
- nieprawidłowości w zakresie czynników rakotwórczych i mutagennych w środowisku pracy (rejstry, szkolenia, informacja do PWIS itp.) – w 6,7% przypadków, tj. 6 nakazów;
- nieprawidłowości w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych – w 2,2% przypadków, tj. 2 nakazy;
- przeprowadzenia badań lekarskich pracowników – w 1,1% przypadków, tj. 1 nakaz;
- zapewnienia apteczek i instrukcji udzielania pierwszej pomocy – w 5,6% przypadków, tj. 5 nakazów;
- zapewnienia instrukcji stanowiskowych BHP przy urządzeniach i maszynach – w 1,1% przypadków, tj. 1 nakaz;

W większości przypadków powyższe nieprawidłowości zostały usunięte w określonych decyzjami terminach i uzyskano poprawę warunków pracy. W 7 przypadkach (5 miasto i 2 powiat) wydano upomnienia i ustalono nowe terminy realizacji decyzji.

W 2019 r. w jednym przypadku prowadzono postępowania egzekucyjne w administracji, wydano 1 tytuł wykonawczy oraz 1 postanowienie o nałożeniu grzywny na kwotę 500 zł, w celu przymuszenia do wykonania obowiązków zawartych w decyzji (dot. miasta).

Ponadto w 2019 r. w związku z naruszeniem wymagań higienicznych i zdrowotnych, na podstawie art. 36 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, wydano 29 decyzji płatniczych (19 w mieście i 10 w powiecie) dotyczące opłat za badania oraz inne czynności kontrolne.

Działania prowadzone przez PSSE w Grudziądzu, doprowadziły do poprawy warunków pracy, zapewniły lepsze wywiązywanie się pracodawców z obowiązków wobec pracowników, poprzez:

- obniżenie poziomu stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia do wartości określonych normą,
- zastąpienie substancji sklasyfikowanej jako rakotwórcza dla ludzi (benzyny aptecznej) innym produktem do usuwania kleju po plastrach,
- poprawę oświetlenia i parametrów mikroklimatu w zakresie wilgotności względnej powietrza na stanowiskach obsługi monitorów ekranowych,
- poprawę wentylacji mechanicznej w pomieszczeniach produkcyjnych i zaplecza poprzez modernizację systemu wentylacyjnego i bieżącą konserwację,
- remont malarski pomieszczeń higienicznosanitarnych,
- zmiany organizacyjne w celu zapewnienia lepszego komfortu pracy i właściwych warunków spożywania posiłków,
- zapewnienie nowego sprzętu i urządzeń oraz właściwego stanu sanitarno-technicznego w pomieszczeniach higienicznosanitarnych,
- ciągłą edukację pracodawców i pracowników podczas egzekwowania wymagań szczegółowych w zakresie oceny ryzyka zawodowego z uwzględnieniem pełnej gamy zagrożeń zawodowych związanych z wykonywaną pracą.

Na podstawie posiadanych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, z terenu objętego nadzorem, dokonano analizy narażenia zawodowego pracowników. Poniższa tabela przedstawia narażenie pracowników na działanie czynników szkodliwych z uwzględnieniem narażenia na 1, 2 i 3 czynniki, z terenu miasta i powiatu w 2019 roku.

PKD	Liczba pracowników pracujących w przekroczeniach:			
	NDS/NDN ogółem *)	NDS/NDN na 1 czynnik szkodliwy	NDS/NDN na 2 czynniki szkodliwe	NDS/NDN na 3 czynniki szkodliwe
02	11	3	8	0
10	68	68	0	0
13	2	2	0	0
16	151	151	0	0
17	54	54	0	0
22	10	10	0	0
23	1	1	0	0
24	3	3	0	0
25	66	66	0	0
28	90	69	16	5
31	419	419	0	0
32	115	115	0	0
38	9	9	0	0
45	3	3	0	0
46	11	11	0	0
47	1	1	0	0
71	2	2	0	0
78	144	144	0	0
81	9	0	9	0
Razem	1169	1131	33	5

*) pracownik liczony jeden raz niezależnie od ilości czynników

Skróty użyte w zestawieniu:

- PKD – Polska Klasyfikacja Działalności
- NDS – Najwyższe Dopuszczalne Stężenie (dot. pyłów i substancji chemicznych)
- NDN – Najwyższe Dopuszczalne Natężenie (dot. czynników fizycznych – hałas i wibracja)

Według powyższego zestawienia 1169 pracowników było zatrudnionych w 2019 roku w warunkach przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych, w tym w ekspozycji na:

- pyły (wolna krystaliczna krzemionka, kwarc, krystobalit) – 15 pracowników
- hałas – 1169 pracowników,
- drgania mechaniczne (miejscowe) – 28 pracowników.

Pracownicy zatrudnieni w 2019 roku w warunkach przekroczenia normatywów higienicznych w liczbie 1169, pracowali w narażeniu na kilka czynników, i tak:

- na 3 czynniki 5 osób – na pyły (wolna krystaliczna krzemionka...), wibracja i hałas,
- na 2 czynniki 33 osoby, w tym:
  - 10 osób – na pyły (wolna krystaliczna krzemionka) i hałas,
  - 23 osoby – na hałas i wibrację,
- na 1 czynnik – na hałas – 1131 osób.

Zagrożenia zawodowe występujące w nadzorowanych zakładach pracy to wciąż głównie:

- ekspozycja na hałas i drgania mechaniczne, powodowane przez maszyny i urządzenia produkcyjne, systemy wentylacyjne oraz pojazdy mechaniczne,

- ekspozycja na pyły i substancje chemiczne związana z procesami odlewnictwa, spawania, oczyszczania, szlifowania, ocynkowania, przy sporządzaniu mieszanek gumowych, przetwórstwie tworzyw sztucznych, w procesach produkcji i przetwarzania mąki w piekarniach-ciastkarniach, obróbce drewna i inne,
- ekspozycja na rozpuszczalniki organiczne przy wyrobie klejów gumowych, powlekanii tkanin, nakładaniu powłok lakierniczych, produkcji podeszew,
- narażenie na stosowane produkty chemiczne oraz szkodliwości i uciążliwości fizyczne,
- ekspozycja na szkodliwe czynniki biologiczne w zakładach produkujących żywność, jednostkach ochrony zdrowia, zakładach gospodarki odpadami, w oczyszczalniach ścieków, zakładach pogrzebowych, w archiwach itp.

W zakresie promocji zdrowia Sekcja Prewencji Chorób Zawodowych podczas prowadzonych kontroli przekazuje informacje dotyczące działań prozdrowotnych, w 2019 roku pracownicy Sekcji włączali się w różne działania, między innymi w realizowane w kraju programy, akcje, kampanie.

ŚRODKI ZASTĘPCZE

W 2019 roku pracownicy Sekcji Prewencji Chorób Zawodowych prowadzili działania mające na celu egzekwowanie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii a w szczególności zapisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych.

Działania w zakresie środków zastępczych w 2019 roku obejmowały m. in.:

- monitoring Internetu pod kątem obrotu środkami zastępczymi,
- monitoring ulic miasta i obiektów zamkniętych z powodu wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub podejrzanych o taką działalność,
- prowadzenie czynności kontrolnych w związku z uzyskanymi informacjami oraz na polecenie jednostki nadrzędnej, wspólnie z funkcjonariuszami KMP w Grudziądzu,
- prowadzenie postępowań wyjaśniających i administracyjnych oraz wydawanie decyzji w związku z otrzymanymi wnioskami i dowodami rzeczowymi z Prokuratury Rejonowej w Grudziądzu i KMP w Grudziądzu,
- składanie zeznań i konsultowanie spraw z KMP w Grudziądzu,
- składanie wniosków do Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego w Bydgoszczy w zakresie niszczenia zatrzymanych produktów,
- przesłuchania osób (stron w postępowaniach) w tym osadzonych w zakładach karnych,
- zabezpieczanie materiału dowodowego w tym współpraca z WA CBŚP Zarząd Rzeszów, Wydział do Zwalczenia Zorganizowanej Przestępczości Narkotykowej,
- wprowadzanie i aktualizacja danych w SMIOD, elektronicznym systemie gromadzenia i przetwarzania danych dotyczących realizacji ustawowego zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych,
- rejestrowanie zgłaszanych zatruc w tym środkami zastępczymi, wprowadzanie zatruc środkami zastępczymi i narkotykami do bazy SMIOD2,
- niszczenie komisyjne produktów,
- prowadzenie działań z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia,
- przekazywanie danych statystycznych dot. zgłoszeń zatruc do Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miasta w Grudziądzu i Urzędu Miasta i Gminy w Łasinie.

Podczas działań kontrolnych w 2019 r. nie stwierdzono wprowadzania do obrotu środków zastępczych, nieczynne są sklepy wprowadzające do obrotu środki zastępcze w latach wcześniejszych.

W dniu 2019 r. wspólnie z funkcjonariuszami KMP w Grudziądzu przeprowadzono kontrole 2 obiektów, co do których istniało podejrzenie, że są tam wprowadzane do obrotu środki zastępcze:

- w sklepie oferującym akcesoria erotyczne, w trakcie kontroli funkcjonariusze KMP w Grudziądzu dokonali przeszukania lokalu i nie ujawnili produktów, co do których zachodziło podejrzenie, że są środkami zastępczymi. Także wyszkolony pies do tropienia narkotyków nie znalazł nic podejrzanego;
- w firmie w Rudzie k/Grudziądza (pismo PPIS w Koninie z zapytaniem czy w/w uzyskał decyzję zatwierdzającą lub wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS – współdział NHŻ) w związku z podejrzeniem wprowadzania do obrotu środków zastępczych i produktów żywnościowych bez wymaganej zgody, kontrolę przeprowadzono po wstępnych czynnościach operacyjnych KMP w Grudziądzu. Podczas kontroli funkcjonariusz KMP w Grudziądzu zabezpieczyli 260 opakowań na łączną masę 8 586 grama w tym: 244 saszetki z suszem o gramaturze 1-7 g oraz 16 worków z suszem roślinnym po 500 gram. Wszystkie ujawnione w trakcie kontroli produkty zostały zabezpieczone przez Policję i wysłane do badań. Nie potwierdzono w produktach obecności THC powyżej wartości granicznej. Przedsiębiorca posiada decyzję Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu na skup konopi włóknistych na terenie gmin województwa wyłącznie na potrzeby przemysłu spożywczego, farmaceutycznego i włókienniczego. Posiada także umowę kontraktacji. W powyższej sprawie wpłynęło pismo od PPIS w Warszawie, że w Warszawie zlokalizowany jest sklep tej firmy i że firmie została wydana decyzja zatwierdzająca prowadzenie działalności handlowo-gastronomicznej w zakresie sprzedaży środków spożywczych, w tym produktów konopnych w opakowaniach jednostkowych producenta oraz suszu konopnego na wagę.

W 2019 roku w KMP w Grudziądzu przesłuchano pracownika PSSE w Grudziądzu w związku z kontrolą w Rudzie.

W dniu 19 lutego br. funkcjonariusze Wydziału Kryminalnego z KMP w Grudziądzu wraz z antyterrorystami z Bydgoszczy rozbili zorganizowaną grupę przestępczą handlującą narkotykami przy ul. Kościuszki w Grudziądzu. Policjanci zabezpieczyli ponad 1,7 kg różnych narkotyków 218 tys. zł gotówki i papierosy bez akcyzy. W dniu 20 lutego br. w Prokuraturze Rejonowej w Grudziądzu postawiono zarzuty 6 osobom m.in. Krzysztofowi M. Zastosowano tymczasowy areszt na okres 3 miesięcy. Postawiono im zarzuty z art. 258§1, 258§3 kodeksu karnego oraz z art. 59 ust. 1 i art. 62 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. W okresach wcześniejszych PPIS w Grudziądzu zgłaszał do KMP w Grudziądzu i CBS w Bydgoszczy podejrzenie wprowadzania do obrotu środków zastępczych i narkotyków przy ul. Kościuszki przez Krzysztofa M.

Na wniosek Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Świeciu dokonano przesłuchania osadzonego w Zakładzie Karnym Nr 1 w Grudziądzu.

Od PPIS w Bydgoszczy wpłynęły pisma z prośbą o przesłuchanie 2 osób przebywających na terenie działania PPIS w Grudziądzu. Nie dokonano przesłuchań z powodu nie stawienia się stron (pomimo dwukrotnych wezwań).

Zestawienie statystyczne działań kontrolnych dotyczących środków zastępczych w 2019 roku:

- kontrole prowadzone w ramach monitoringu oraz innych działań, łącznie – 35 (zakończone adnotacjami),
- kontrole w obiektach jw. zakończone protokołami – 2.

W 2019 roku łącznie prowadzono 7 postępowań administracyjnych zakończonych decyzjami, w związku z kontynuacją spraw wszczętych w 2018 roku oraz otrzymaniem nowego wniosku, w tym:

- 6 spraw kontynuacja z 2018 roku, wszczętych na wniosek Prokuratury Rejonowej w Grudziądzu o wszczęcie postępowania w zakresie ustalenia osoby wprowadzającej do obrotu i podjęcia decyzji w przedmiocie zabezpieczonej substancji,
- 1 sprawa na wniosek strony dotycząca umorzenia pozostałości kary pieniężnej.

W ramach prowadzonych postępowań wydano 7 decyzji administracyjnych, w tym:

- 3 decyzje, z art. 44 c ust 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, orzekających o przepadku na rzecz Skarbu Państwa zatrzymanych produktów i o ich zniszczeniu,

- 3 decyzje z art. 105 kpa, o umorzeniu postępowania z powodu braku dowodów wskazujących na produkcję lub wprowadzanie do obrotu środków zastępczych,
- 1 decyzję z art. 104 kpa, o odmowie umorzenia pozostałości kary pieniężnej orzeczonej decyzją z dnia 28.10.2014 r. Nr 388/N.HP/14 oraz decyzją Nr 452/N.HP/15 o rozłożeniu na raty, z której spłacono 11 150 zł a pozostało do zapłaty w kwocie głównej 8850 zł.

Ponadto w ramach prowadzonych działań:

- uzupełniano materiał dowodowy (dane osobowe i adresowe, protokoły przesłuchania i inne dokumenty z akt sprawy z prokuratury),
- zzywano osoby w celu złożenia zeznań / wyjaśnień,
- zwracano się do KMP w Grudziądzu z prośbą o pomoc w ustaleniu osób, wprowadzających do obrotu środki zastępcze, a także o informacje czy wobec strony prowadzone były postępowania lub czy był podejrzany/oskarżony o produkcję lub wprowadzanie do obrotu środków zastępczych lub narkotyków.
- z WIF w Bydgoszczy otrzymano 6 postanowień z Sądu Rejonowego w Bydgoszczy o przepadku na rzecz Skarbu Państwa produktów zabezpieczonych w sklepach należących do różnych spółek z lat 2010-2019, zwracano się o sprostowanie błędów zawartych w dwóch postanowieniach z powyższych postanowień.

W 2019 roku dokonano komisyjnego zniszczenia środków zastępczych i produktów zawierających substancje kontrolowane ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii (decyzje PPIS w Grudziądzu oraz postanowienia sądu o przepadku na rzecz Skarbu Państwa) w Zakładzie Utylizacji Odpadów Medycznych Centrum Onkologii w Bydgoszczy. Łącznie zniszczono 22 produkty.

W 2019 roku, w ramach prowadzonej egzekucji należności:

- zgodnie z decyzją wydaną w dniu 14 grudnia 2015 r. nr 452/N.HP/15 o rozłożeniu na 80 rat kary pieniężnej wymierzonej decyzją Nr 388/N.HP/14 w trybie art. 52a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, w wysokości 20 000,00 zł, z tytułu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych, wyegzekwowano należność w wysokości 1900 zł (należność główna bez odsetek), łącznie od 2015 r. wyegzekwowano 11 150 zł (należność główna),
- zgodnie z decyzją wydaną w dniu 28 września 2018 r. nr 273/NHP/18 o rozłożeniu na 100 rat kary pieniężnej wymierzonej w trybie art. 52a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, w wysokości 20 000,00 zł, z tytułu wprowadzania do obrotu środków zastępczych, wskutek niepłacenia rat przez zobowiązanego, w ramach egzekucji komorniczej wyegzekwowano należność w kwocie 4 371,40 zł (należność główna bez odsetek), łącznie od 2018 roku wyegzekwowano 4771,40 zł (należność główna).

W 2019 roku od organów ścigania otrzymano (fizycznie) 27 opakowań produktów jako dowód rzeczowy, o łącznej masie 56,74 g netto, co przyczyniło się do zakończenia postępowań i wydania decyzji. Wszystkie produkty były przebadane.

W 2019 roku nie pobrano próbek do badań.

W 2019 roku odnotowano znaczny spadek zatruc. Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grudziądzu wpłynęło ogółem 139 zgłoszeń zatruc (54 kobiety i 85 mężczyzn), w tym: z Regionalnego Szpitala Specjalistycznego w Grudziądzu z SOR (79 osób) oraz Oddziału Pediatrii, Gastroenterologii, Kardiologii, Neurologii, Endokrynologii i Diabetologii (58 osób) a także 2 zgłoszenia dotyczące zgonów z Bydgoszczy z Katedry Medycyny Sądowej oraz Instytutu Genetyki Sądowej. Odnotowane dwa przypadki zgonów to: jeden przypadek po zażyciu środka psychoaktywnego oraz jeden po zażyciu leków (badania pośmiertne).

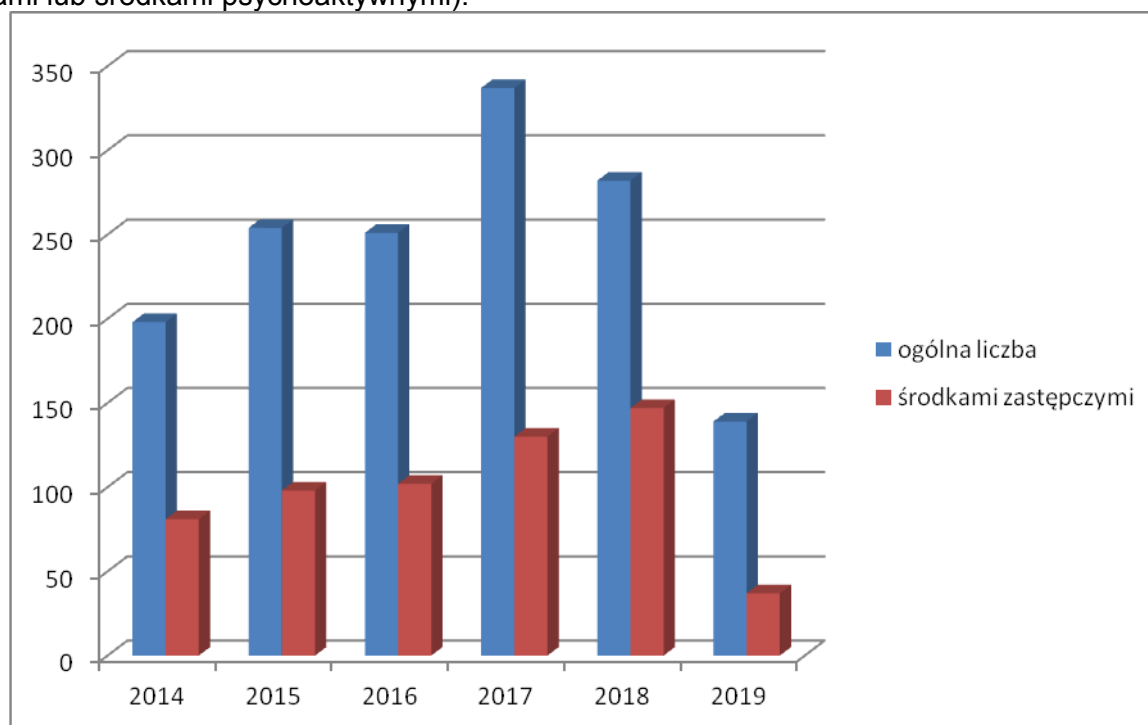
Pośród osób hospitalizowanych wyróżnia się zatrucia głównie:

- lekami 64 przypadki,
- alkoholem etylowym 49 przypadków,
- środkami zastępczymi 37 przypadków (zgłoszenia dotyczyły zatruc dopalaczami - 17 i substancjami psychoaktywnymi - 20) – w tym tylko 7 kobiet i 30 mężczyzn;

- narkotykami 19 osób,
- inne 1 (zatrucie środkiem czyszczącym).

W powyższych przypadkach wiele osób trafiło do szpitala z powodu zatruc kilkoma czynnikami. Bardzo często pośród osób, które uległy zatruciu alkoholem etylowym odnotowano zatrucia lekami, środkami zastępczymi lub narkotykami, ponadto m.in. 27 osób uległo zatruciu dwoma czynnikami w tym jeden alkohol, natomiast 2 osoby uległy zatruciu 3 czynnikami: alkoholem, lekami i narkotykiem. Upojenie alkoholowe bywa też jedyną przyczyną zatrucia, aż 25 przypadków dotyczyło nieletnich w wieku 13-17 lat.

Poniższa tabela i wykres przedstawiają porównawczo z lat 2014-2019 liczbę zatruc zgłoszonych do PPIS w Grudziądzu, podano dodatkowo poza ogólną liczbą zatruc również liczbę zgłoszeń dotyczących zatruc przypuszczalnie środkami zastępczymi (zgłoszone jako dopalaczami lub środkami psychoaktywnymi).

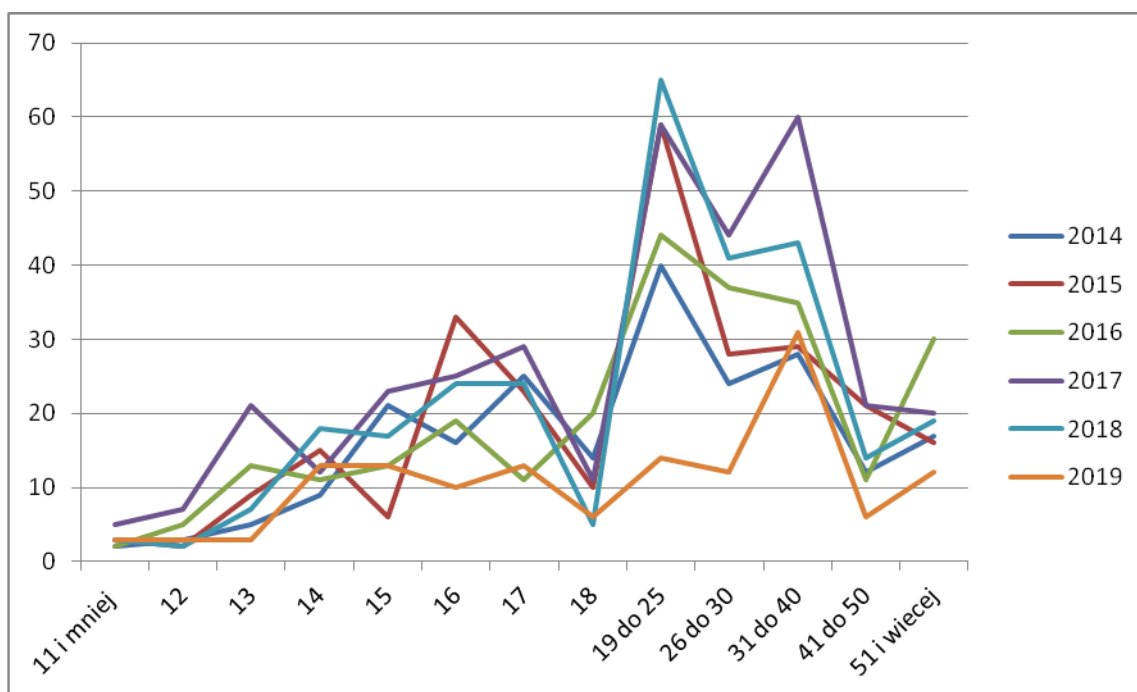
Liczba zgłoszonych zatruc w latach	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem w tym:	198	254	251	337	282	139
środkami zastępczymi	81	98	102	130	147	37

Analiza danych pozwala zaobserwować, na przestrzeni 6 lat, początkowo wzrost a następnie spadek, a w 2019 roku znaczny spadek ogólnej liczby zatruc ogółem oraz zatruc środkami zastępczymi. Tzw. „Walka z dopalaczami” przynosi rezultaty. Dzięki działaniom represyjnym ale i edukacyjnym w terenie a także dzięki długo oczekiwany zmianom w przepisach a w szczególności w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, zagrożenie powodowane przez środki zastępcze maleje. Jednak w dalszym ciągu niezbędne jest monitorowanie środowisk i edukacja społeczeństwa.

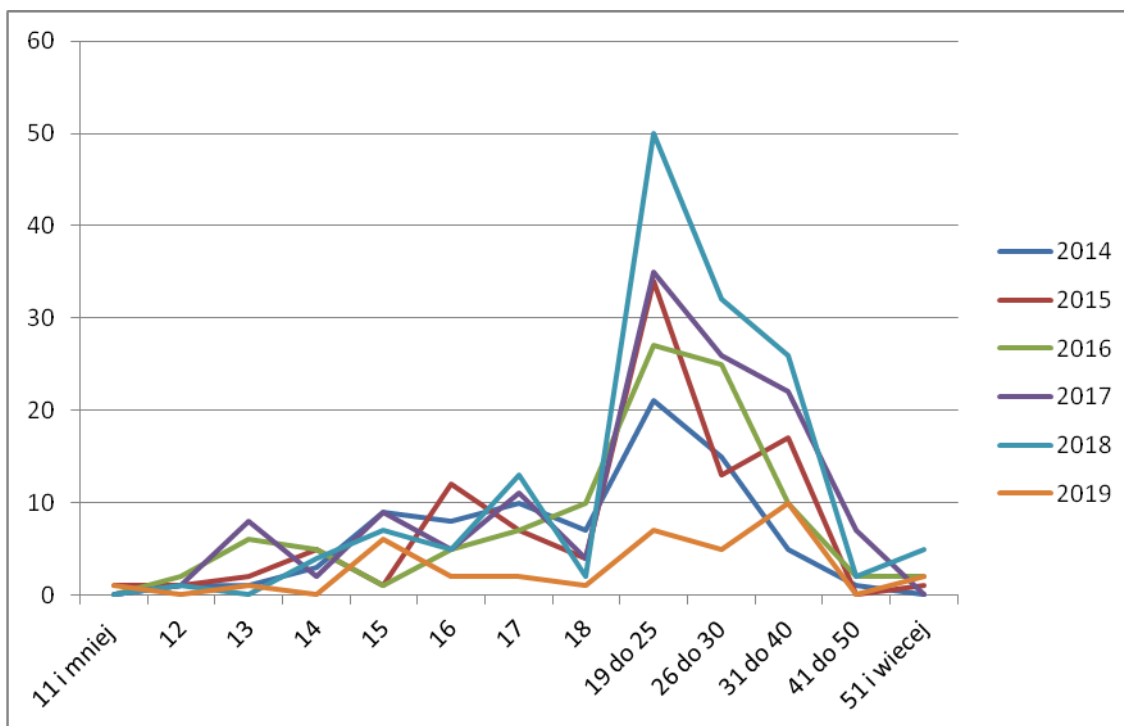
Szczegóły dotyczące struktury zatruc z porównaniem lat wcześniejszych zawierają tabela i wykresy poniżej zamieszczone.

Rok	Liczba osób hospitalizowanych w poszczególnych latach z powodu zatruc w poszczególnych grupach wiekowych – ogółem / środkami zastępczymi												
	11 i mniej	12	13	14	15	16	17	18	19 - 25	26 - 30	31 - 40	41 - 50	51 i więcej
2014	$\frac{2}{0}$	$\frac{3}{1}$	$\frac{5}{1}$	$\frac{9}{3}$	$\frac{21}{9}$	$\frac{16}{8}$	$\frac{25}{10}$	$\frac{14}{7}$	$\frac{40}{21}$	$\frac{24}{15}$	$\frac{28}{5}$	$\frac{12}{1}$	$\frac{17}{0}$
2015	$\frac{3}{1}$	$\frac{2}{1}$	$\frac{9}{2}$	$\frac{15}{5}$	$\frac{6}{1}$	$\frac{33}{12}$	$\frac{23}{7}$	$\frac{10}{4}$	$\frac{59}{34}$	$\frac{28}{13}$	$\frac{29}{17}$	$\frac{21}{0}$	$\frac{16}{1}$
2016	$\frac{2}{0}$	$\frac{5}{2}$	$\frac{13}{6}$	$\frac{11}{5}$	$\frac{13}{1}$	$\frac{19}{5}$	$\frac{11}{7}$	$\frac{20}{10}$	$\frac{44}{27}$	$\frac{37}{25}$	$\frac{35}{10}$	$\frac{11}{2}$	$\frac{30}{2}$
2017	$\frac{5}{0}$	$\frac{7}{1}$	$\frac{21}{8}$	$\frac{12}{2}$	$\frac{23}{9}$	$\frac{25}{5}$	$\frac{29}{11}$	$\frac{11}{4}$	$\frac{59}{35}$	$\frac{44}{26}$	$\frac{60}{22}$	$\frac{21}{7}$	$\frac{20}{0}$
2018	$\frac{3}{0}$	$\frac{2}{1}$	$\frac{7}{0}$	$\frac{18}{4}$	$\frac{17}{7}$	$\frac{24}{5}$	$\frac{24}{13}$	$\frac{5}{2}$	$\frac{65}{50}$	$\frac{41}{32}$	$\frac{43}{26}$	$\frac{14}{2}$	$\frac{19}{5}$
2019	$\frac{3}{1}$	$\frac{3}{0}$	$\frac{3}{1}$	$\frac{13}{0}$	$\frac{13}{6}$	$\frac{10}{2}$	$\frac{13}{2}$	$\frac{6}{1}$	$\frac{14}{7}$	$\frac{12}{5}$	$\frac{31}{10}$	$\frac{6}{0}$	$\frac{12}{2}$

Tabela przedstawia liczbę zatruc zgłoszonych do PPIS w Grudziądzu w latach 2014-2019 z uwzględnieniem grup wiekowych.

Liczba zatruc – ogółem, zgłoszonych do PPIS w Grudziądzu w latach 2014-2019 wg grup wiekowych.

Liczba zatruć – środkami zastępczymi, zgłoszonych do PPIS w Grudziądzu w latach 2014-2019 wg grup wiekowych.

W celu minimalizacji zagrożeń zdrowia publicznego stwarzanych przez środki zastępcze na terenie działania PPIS w Grudziądzu prowadzono szereg działań, w tym: uczestnictwo w upowszechnianiu materiałów informacyjnych z zakresu wpływu środków zastępczych na zdrowie ludzi, prowadzenie działań kontrolnych i edukacyjnych, podnoszenie wiedzy i świadomości społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz przeciwdziałanie ich spożyciu.

W zakresie działań profilaktycznych podejmowanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w związku z prowadzonym nadzorem nad środkami zastępczymi, prowadzono w roku bieżącym, przy współudziale Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia:

- dystrybucja materiałów edukacyjnych, „Bezpieczne ferie 2019” dot. 11 placówek szkolnych na terenie powiatu grudziądzkiego, gdzie były prowadzone półkolonie 470 uczestników półkolonii,
- prezentacja multimedialna oraz rozdawnictwo materiałów w Zespole Szkół w Łasinie, 2 klasy 28 uczniów,
- rozdawnictwo materiałów edukacyjnych w 10 placówkach oświatowych oraz 8 szkołach średnich, ponad 2800 uczniów,
- prezentacja multimedialna, rozdawnictwo materiałów oraz spotkanie z nauczycielami i uczniami, 30 osób, na temat „Stop Dopalaczom” – Zespół Placówek Młodzieżowych „Bursa” w Grudziądzu,
- rozdawnictwo materiałów edukacyjnych (ulotki – dopalacze) w 3 szkołach podstawowych z oddziałami gimnazjalnymi – dot. 520 osób,
- rozdawnictwo materiałów informacyjno-edukacyjnych, ulotki – 60 dzieci przebywających na 6 półkoloniach oraz 5 koloniach 38 uczestników,
- rozdawnictwo materiałów edukacyjnych (ulotki – dopalacze) w 11 szkołach średnich – dot. 1200 uczestników,
- rozdawnictwo materiałów edukacyjnych (ulotki – dopalacze) w 8 szkołach podstawowych (wiejskich) – dot. 200 uczestników,
- prezentacje multimedialne dla uczniów I klasy szkoły średniej (2 klasy) – 40 osób.

W 2019 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grudziądzu prowadził w omawianym obszarze współpracę z:

- z Prokuraturą Rejonową w Grudziądzu – poprzez zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, składanie zeznań i dokumentów, przekazywanie materiałów dowodowych,
- z Komendą Miejską Policji – wspólne kontrole, przekazywanie materiałów dowodowych, wymiana informacji w zakresie środków zastępczych,
- z Centralnym Biurem Śledczym w Rzeszowie – wymiana informacji, materiał dowodowy,
- z Wojewódzkim Inspektorem Farmaceutycznym w Bydgoszczy – w zakresie niszczenia środków, które objęte są obecnie ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii,
- z Regionalnym Szpitalem Specjalistycznym w Grudziądzu – informowanie o zatruciach spowodowanych przez środki zastępcze i inne substancje,
- z Urzędem Miejskim w Grudziądzu, Starostwem Powiatowym – w zakresie wymiany informacji, udział w Sesjach i posiedzeniach Komisji.
- z innymi PSSE w kraju – wzajemna wymiana informacji m.in. w zakresie środków zastępczych w tym m.in. przesłuchanie stron czy świadków.

W dniach 10-11 kwietnia 2019 roku zespół powołany przez Głównego Inspektora Sanitarnego przeprowadził kontrolę pracy PSSE w Grudziądzu. Przedmiotem kontroli była ocena prawidłowości zadań wykonywanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie nadzoru nad ustawowym zakazem wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych w oparciu o zapisy zawarte w art. 27c ustawy z dnia 14 marca 1985 r. *o Państwowej Inspekcji Sanitarnej* (Dz. U. z 2019 r. poz. 59) oraz w art. 44c i 52a ustawy z dnia 29 lipca 2005 o *przeciwdziałaniu narkomanii* (Dz. U. z 2019 r. poz. 852) w okresie od 01.01.2017 r. do 30.06.2018 r.

W protokole pokontrolnym GIS działalność jednostki w kontrolowanym zakresie została oceniona pozytywnie. „Przeprowadzone działania kontrolne oraz analiza przedstawionej dokumentacji wskazują, że Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Grudziądzu prawidłowo realizuje ustawowe zadania z zakresu nadzoru nad środkami zastępczymi, stosując właściwe i skuteczne metody współpracy z innymi organami i instytucjami, zajmującymi się tymi kwestiami”.

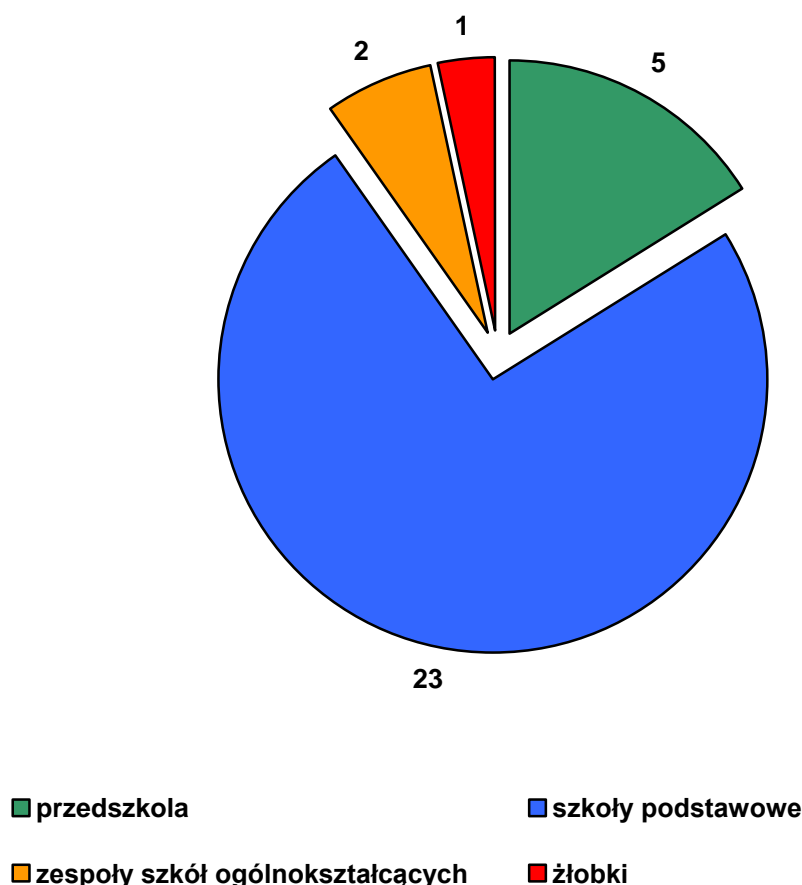
Głównym celem działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ochrona zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiska oraz zapobieganie powstawaniu chorób w tym zakaźnych i zawodowych poprzez działania umożliwiające zachowanie bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi lub je przywracające na podstawie identyfikacji i oszacowania skali zagrożeń, a także kształtowanie odpowiednich postaw i zachowań zbiorowości ludzkiej. Działania prowadzone przez PPIS w Grudziądzu w zakresie kontroli przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczące zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii pozwalały realizować powyższy cel.

HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE W SZKOŁACH I INNYCH PLACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH

Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w roku 2019 w zakresie higieny dzieci i młodzieży miała na celu zapewnienie bezpiecznych warunków i odpowiedniego standardu higienicznego nauki, pobytu i wypoczynku dzieci i młodzieży w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.

Liczba Placówek oświatowo-wychowawczych będących pod stałym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grudziądzu na terenie powiatu grudziądzkiego

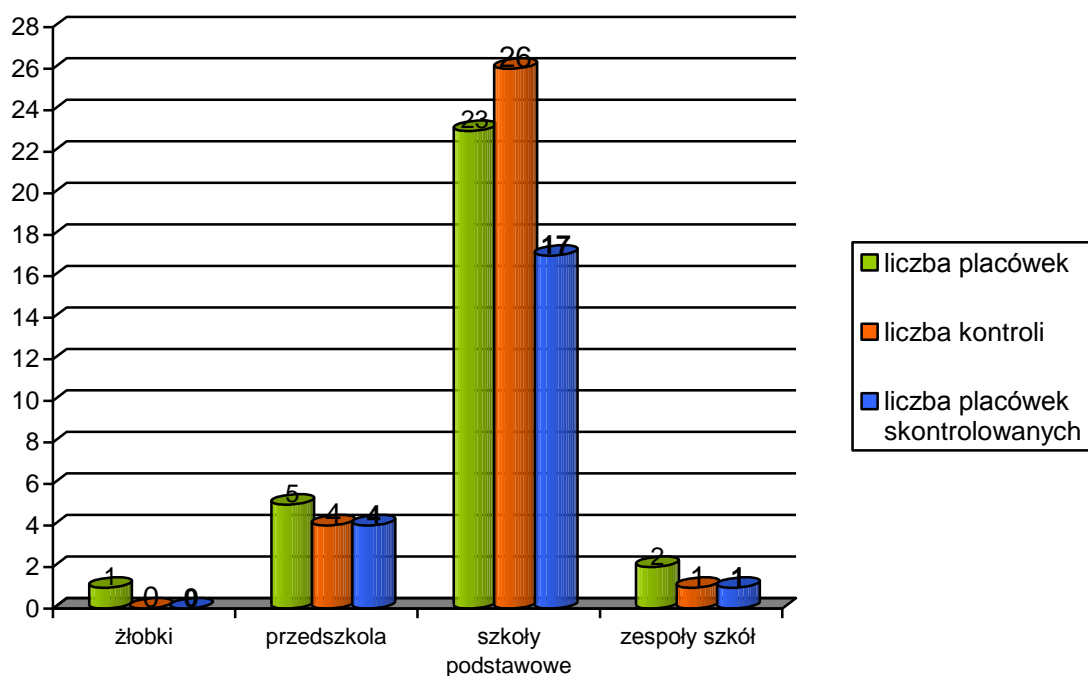

W 2019 roku pracownik d.s. higieny dzieci i młodzieży skontrolował na terenie powiatu 22 placówki nauczania i wychowania oraz 13 placówek wypoczynku dzieci i młodzieży podczas wakacji letnich-9(5-półkolonii, 4- turnusy wypoczynkowe w formie wyjazdowej) podczas ferii zimowych-4, oceniając stan sanitarny, warunki pobytu, warunki w placówkach wypoczynku dzieci i młodzieży, gospodarkę substancjami niebezpiecznymi i ich mieszaninami w szkolnych pracowniach chemicznych oraz warunki do utrzymania higieny osobistej przez uczniów.

Ogółem na terenie powiatu wykonano 31 kontroli placówek oświatowo- wychowawczych (22 kontrole kompleksowe, 1 kontrola sprawdzająca wykonanie obowiązków wynikających z nałożonych decyzji oraz 8 kontroli przygotowania szkół do nowego roku szkolnego 2019/2020), będących pod stałym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grudziądzu oraz 13 kontroli placówek wypoczynku dzieci i młodzieży.

Liczba kontroli i placówek skontrolowanych w poszczególnych typach w roku 2019

W roku 2019 w okresie letnich i zimowych wakacji sprawowano nadzór nad placówkami wypoczynku dla dzieci i młodzieży. Skontrolowano 13 placówek wypoczynku (9 podczas wypoczynku letniego, 4 zimowego). Ogółem podczas wypoczynku na terenie powiatu w skontrolowanych placówkach wypoczywało 323 dzieci (197 podczas wypoczynku letniego,126- zimowego).Wszystkie placówki zapewniły właściwe warunki sanitarno – techniczne obiektów, w których wypoczywali uczestnicy.

W roku 2019 na placówki oświatowo – wychowawcze na terenie powiatu nałożono tylko 1 decyzje administracyjną, dotyczyła ona złego stanu sanitarno-technicznego podłóg w salach lekcyjnych. Wydano 1 decyzje zmieniającą termin wykonania obowiązków. Niewykonane obowiązki dotyczyły złego stanu sanitarno – technicznego sanitariatów uczniowskich (decyzje ta wykonano częściowo – wykonano remont generalny części sanitariatów).

Decyzje wydane w 2019 r.

Typ placówki	Liczba decyzji w tym:			Wystąpienia pokontrolne
	Decyzje merytoryczne	Decyzje finansowe	Decyzje zmieniające	
Szkoły podstawowe	1	1	1	4

Wystosowano 4 wystąpienia pokontrolne do organów prowadzących dotyczyły one :

- W 1 szkole podstawowej dostosowania do wzrostu uczniów mebli edukacyjnych i oświetlenia sztucznego w salach lekcyjnych (zarówno jego natężenia jak i stanu technicznego punktów świetlnych)oraz złego stanu technicznego stolarki okiennej.
- W 1 szkole podstawowej wystąpiono o dostosowanie do wzrostu uczniów mebli edukacyjnych i o dostosowanie do wymogów polskiej normy natężenia oświetlenia sztucznego w niektórych salach lekcyjnych, a także poprawę stanu technicznego punktów świetlnych w salach lekcyjnych oraz zapewnienie odpowiedniej szafy do przechowywania substancji niebezpiecznych i ich mieszanin w pracowni chemicznej i zapewnienia w niej bieżącej wody .

- W jednej szkole podstawowej wystąpienie dotyczyło złego stanu sanitarno – technicznego sanitariatów uczniowskich.
- W 1 przedszkolu wnioskowano do organu samorządowego o dostosowanie do wzrostu dzieci mebli edukacyjnych oraz o dostosowanie do wymogów polskiej normy natężenia oświetlenia sztucznego w salach zabaw dzieci .

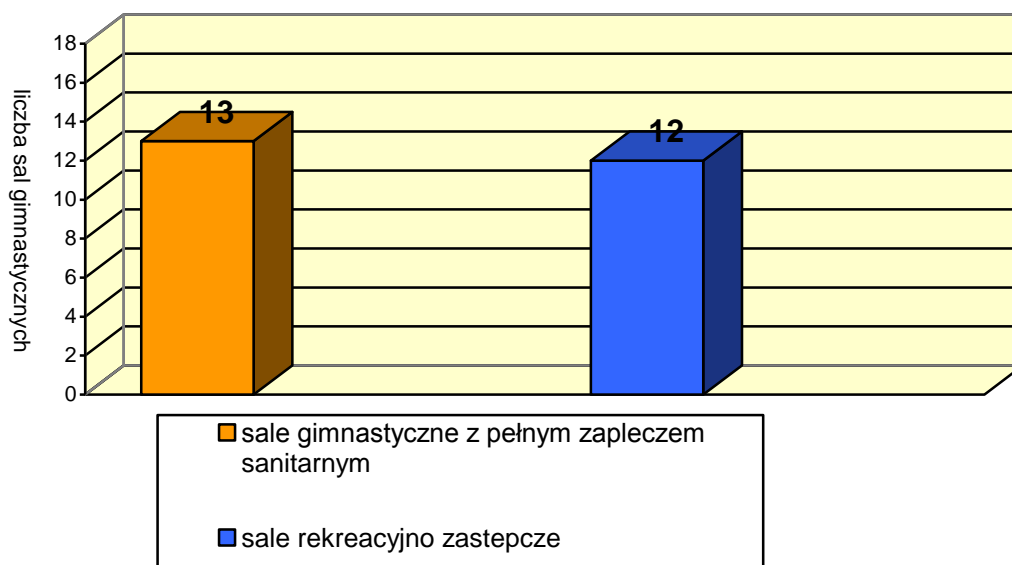
Na wszystkie wystąpienia otrzymano od organów prowadzących placówki, odpowiedzi z konkretnymi działaniami i terminami poprawy.

Największą poprawę stanu uzyskano w 1 szkole podstawowej na terenie powiatu, gdzie dokonano termomodernizacji budynku szkolnego.

Podczas kontroli przeprowadzonych w 2019 r. w szkołach oceniano, również możliwości korzystania z infrastruktury do prowadzenia wychowania fizycznego.

W roku 2019 na 25 szkół w powiecie grudziądzkim -13 posiadało salę gimnastyczną z pełnym zapleczem sanitarnym, 12 salę zastępczą.

Liczba i rodzaj sal sportowych w szkołach

W złej sytuacji pod tym względem znajdują się nadal 2 szkoły podstawowe, gdzie na ok. 200 uczniów w każdej szkole przypada niewielka sala rekreacyjno - zastępcza.

W roku 2019 oceniano również warunki pobytu i nauki uczniów t.j :

w czasie kontroli sanitarnych wykonano ocenę planu lekcji w :

- 148 oddziałach szkół podstawowych,
- 10 oddziałach zespołów szkół

Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Wykonano badania dostosowania do wzrostu ucznia mebli edukacyjnych:

- w 3 szkołach podstawowych, w których zbadano 251 stanowisk pracy uczniów, 41 uczniów siedziało w meblach nie dostosowanych do zasad ergonomii.
- W 1 przedszkolu zbadano 42 stanowiska pracy dzieci, 4 przedszkolaków siedziało w meblach niedostosowanych do ich wzrostu .

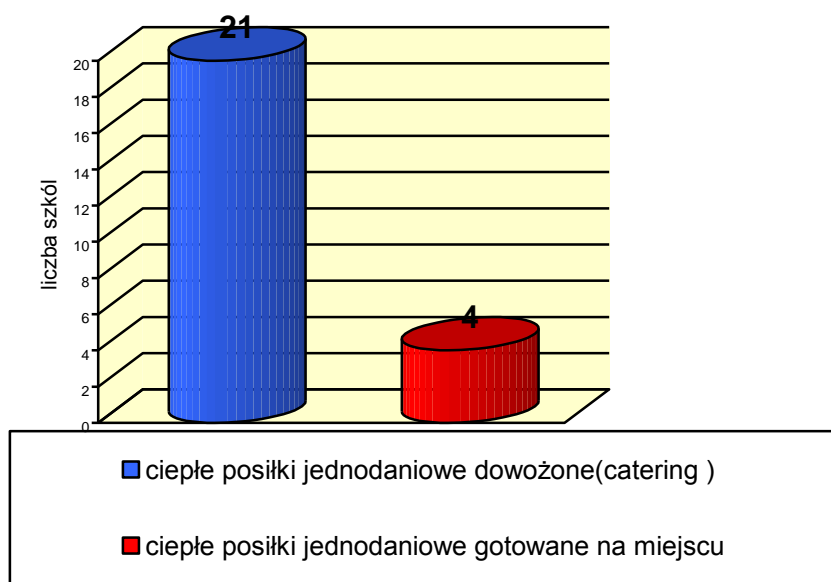
Wykonano pomiar natężenia oświetlenia sztucznego w salach lekcyjnych :

- w 3 szkołach podstawowych, zbadano 29 sal lekcyjnych, w 9 z nich stwierdzono oświetlenie niezgodne z parametrami Polskiej Normy .
- W 1 przedszkolu zbadano oświetlenie sztuczne w 2 salach zabaw w obydwóch natężenie oświetlenia sztucznego nie było zgodne z parametrami wskazanymi w Polskiej Normie .

We współpracy z pracownikiem Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia, w ramach interwencji nieprogramowej „Przyjazny Tornister” wykonano badania obciążenia uczniów tornistrami w dwóch uczestniczących w tej interwencji szkołach podstawowych. Zbadano ogółem 78 uczniów klas I-IV. Stwierdzono, iż 37 uczniów dźwigało tornistry przekraczające 10% wagi ciała, a 5 uczniów dźwigało tornistry przekraczające 15% wagi ciała. Rekordzistą był uczeń klasy IV, którego waga tornistra wynosiła aż 5800 gramów, co stanowiło 21,2% jego wagi. Wyniki przeprowadzonych badań przekazano dyrektorom szkół.

W związku z przeprowadzonymi badaniami wystosowano do organów prowadzących 2 szkół podstawowych i przedszkola wystąpienia pokontrolne, na które otrzymano odpowiedzi z informacjami o podjętych działaniach.

Liczba szkół prowadzących dożywianie na terenie powiatu

W roku 2019 pracownik ds. higieny dzieci i młodzieży, zbierał dane dotyczące dożywiania uczniów w szkołach. Pozytywnym zjawiskiem w tym zakresie jest, iż z roku na rok zwiększa się liczba szkół, które podają dzieciom ciepłe posiłki jednodaniowe. Od roku 2019 w związku z reformą systemu oświaty (likwidacją gimnazjów) na terenie powiatu wszystkie szkoły prowadzące dożywianie uczniów podają ciepłe posiłki jednodaniowe (posiłek w formie II śniadania podawano tylko wcześniej w 1 gimnazjum, które zlikwidowano).

W roku 2019 skontrolowano również 5 placówek nauczania posiadających pracownie chemiczne, w których przechowywane są substancje niebezpieczne i ich mieszaniny. Podczas przeprowadzonych kontroli, w 1 szkole stwierdzono zły stan techniczny szafy, w której przechowywano substancje niebezpieczne, a także brak w pracowni bieżącej wody. Wystosowano wystąpienie. Otrzymano odpowiedź z terminami wykonania zaleceń. W pozostałych szkołach nie stwierdzono nieprawidłowości, Wszystkie placówki posiadały karty charakterystyki substancji niebezpiecznych oraz aktualne wykazy tych substancji.

W roku 2019 sprawowano nadzór nad warunkami do utrzymania higieny osobistej w szkołach powiatu. We wszystkich skontrolowanych placówkach uczniowie mieli możliwość korzystania z mydła w dozownikach i ręczników jednorazowych lub suszarek do rąk oraz bieżącej, ciepłej wody. W jednej szkole podstawowej stwierdzono zły stan sanitarno-techniczny sanitariatów uczniowskich- wystosowano w tej sprawie wystąpienie pokontrolne. W jednej szkole podstawowej wykonano częściowo remonty generalne sanitariatów uczniowskich. Na tę szkołę w 2018 r. nałożono decyzje administracyjną, częściowe jej wykonanie sprawiło, że wydano decyzje zmieniającą termin wykonania.

W 1 szkole podstawowej niepublicznej wykonano generalny remont sanitariatów uczniowskich.

W roku 2019 skontrolowano, także, w związku z zapisem § 4 a Ministra Edukacji Narodowej w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U.03.6.69 z późn. zm.). możliwość pozostawiania przez uczniów w szkole podręczników i przyborów szkolnych. We wszystkich szkołach na terenie powiatu ten obowiązek jest spełniony, miejsca przechowywania przyborów i podręczników szkolnych zapewnia się w salach lekcyjnych, gdzie uczniowie mogą je pozostawiać na półkach w szafach lub w indywidualnych szafkach znajdujących się na korytarzach szkół. Pozytywnym zjawiskiem jest fakt, iż coraz więcej szkół decyduje się na zapewnienie swoim uczniom indywidualnych szafek .

We wszystkich placówkach na terenie powiatu, podczas przeprowadzonych w 2019 r. kontroli, stwierdzono przestrzeganie zakazu palenia tytoniu, a w widocznych miejscach umieszczono oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych .

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ma na celu zapewnienie na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego oraz planowania i realizacji inwestycji właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach w taki sposób, aby w trakcie eksploatacji obiektów nie powodowały one zagrożeń i uciążliwości dla zdrowia ludzi. Istotnym zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej z zakresu zdrowia publicznego jest eliminowanie nieprawidłowości natury sanitarnej już na etapie planowania, projektowania, realizacji i dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych między innymi przez:

- uzgadnianie i opiniowanie:
  - dokumentacji projektowych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych,
  - warunków zabudowy i zagospodarowania terenu,
  - miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
  - studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin,
- udział w procedurach dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych,
- stwierdzanie spełnienia, bądź braku spełnienia wymagań higieniczno-sanitarnych w obiektach istniejących i w obiektach oddawanych do użytku po raz pierwszy z przeznaczeniem do prowadzenia działalności gospodarczej,
- wydawanie opinii co do zgodności z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej, przedsięwzięć realizowanych przy pomocy środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej,
- udzielanie porad w zakresie postępowania administracyjnego Państwowej Inspekcji Sanitarnej, przekazywanie informacji o podstawowych wymaganiach sanitarno - higienicznych ze wskazaniem właściwych aktów prawnych,
- współpracę z innymi inspekcjami.

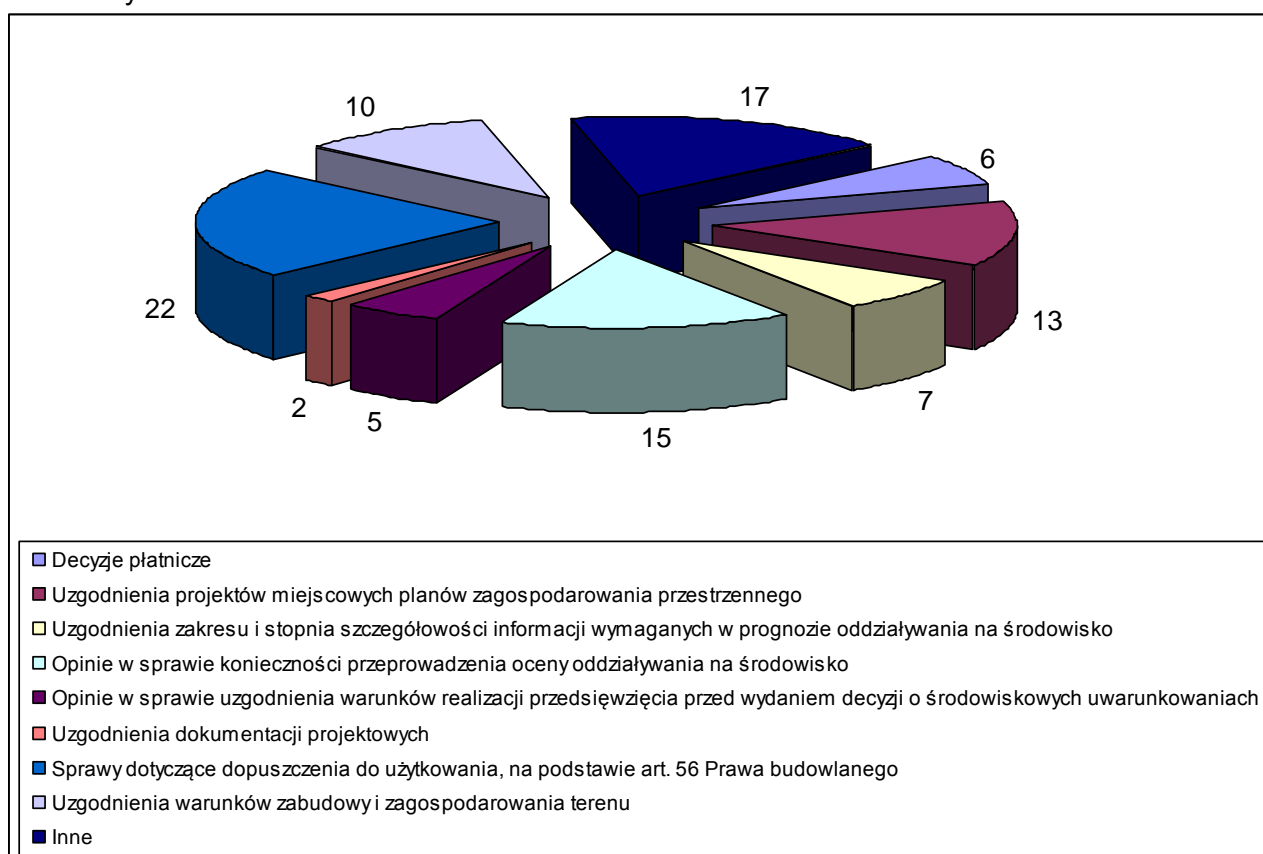
Zadania te realizowane są przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz rzeczoznawców ds. sanitarno-higienicznych posiadających odpowiednie upoważnienia nadane przez Głównego Inspektora Sanitarnego.

Stanowiska organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych przedsięwzięć zaliczanych do mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest ściśle związana z liczbą przedsięwzięć planowanych do realizacji.

Zgodnie z ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 59) w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Grudziądzu w 2019 roku zajął stanowisko w 307 sprawach, wydając w tym na terenie powiatu grudziądzkiego:

- 6 decyzji o opłatach,
- 13 uzgodnień projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 7 uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- 15 opinii w sprawie konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko,
- 5 opinii w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- 10 uzgodnień warunków zabudowy i zagospodarowania terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- 2 uzgodnień dokumentacji projektowych,
- 22 sprawy dotyczące dopuszczenia do użytkowania,
- 17 inne sprawy
- oraz wykonał 9 kontrole.

Za celowe i uzasadnione uważamy wykonywanie prognoz oddziaływania na środowisko oraz raportów o oddziaływaniu na środowisko i zdrowie ludzi, w ramach obecnie funkcjonujących procedur.

W celu niedopuszczenia lokalizacji usług chronionych w strefach usług uciążliwych zwraca się uwagę o konieczności uzgadniania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dla obiektów użyteczności publicznej.

Przy zmianach użytkowania lokali uważamy, iż konieczne jest przeprowadzenie procedury zmiany sposobu użytkowania, zgodnie z art. 71 Prawa budowlanego (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 1186 z późn. zm.), a akceptacja projektu pod względem wymagań higieniczno-sanitarnych według naszej opinii wydaje się być niezbędna.

Przy realizacji nowych inwestycji stosowane są coraz lepsze rozwiązania i urządzenia techniczne. Inwestorzy w trakcie realizacji nowo powstałych przedsięwzięć uwzględniają zale-

cenia Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grudziądzu oraz rzeczoznawców do spraw higieniczno - sanitarnych.

Najczęściej występującymi nieprawidłowościami, jakie stwierdza się podczas przekazywania obiektów do użytkowania są:

- brak zgodności z projektem budowlanym,
- brak wykonanych badań potwierdzających spełnienie w kontrolowanym obiekcie warunków higienicznych i zdrowotnych,
- zmiany w systemach wentylacji polegające na zastępowaniu profesjonalnej wentylacji systemami oszczędnościowymi, które prowadzą do pogorszenia jakości powietrza.

Podsumowując rok 2019 należy stwierdzić, że stan sanitarno - higienicznych ulega stopniowej poprawie. Dowodem tego są planowane przedsięwzięcia inwestycyjne wpływające na jego rozwój. Szczególnie mocno zaznacza się rozwój i poprawa infrastruktury drogowej i obiektów handlowo – usługowych, co niewątpliwie ma przełożenie na poprawę stanu sanitarnego nadzorowanego obszaru.

OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

W powiecie Grudziądz kontynuowano programy edukacyjne o zasięgu krajowym, do których należą:

„Trzymaj Formę”

Cel: zwiększenie świadomości na temat wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie poprzez edukację w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży, a zwłaszcza promocje zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety.

grupa docelowa –uczniowie szkół gimnazjalnych i ostatnich klas szkół podstawowych oraz ich rodzice.

W roku szkolnym 2018/2019 program realizowany był 9 szkołach podstawowych.
. Swym zasięgiem objął 843 uczestników. Przeprowadzono 9 wizytacji.

„Czyste powietrze wokół nas”- skierowany do dzieci w wieku przedszkolnym (5-6 lat).
W realizacji wzięły udział 4 przedszkola, wyedukowano 406 uczestników. Przeprowadzono 4 wizytacje.

„Nie pal przy mnie proszę”- skierowany do uczniów klas I-III szkoły podstawowej.
Liczba szkół uczestnicząca w programie-17, wyedukowano 1001 uczestników. Przeprowadzono 17 wizytacji .

„Znajdź właściwe rozwiązanie”- skierowany do uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjów. Liczba szkół uczestnicząca w programie-13, wyedukowano-862 uczestników. Przeprowadzono 13 wizytacji.

Bieg po zdrowie- skierowany do uczniów klas IV szkoły podstawowej. Liczba szkół uczestnicząca w programie -4, wyedukowano -198 uczestników.. Przeprowadzono 4 wizytacje.

ARS, CZYLI JAK DBAĆ O MIŁOŚĆ

Cel programu- ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.
Zasadnicze działania- harmonogram działań, dystrybucja materiałów edukacyjnych, przeprowadzono 1 wizytację, sprawozdanie z realizacji programu lipiec 2019r. Liczba szkół uczestnicząca -1, liczba uczestników-18.

INTERWENCJE PROGRAMOWE WOJEWÓDZKIE

„Etykieta rozszyfrowana –wiem, co kupuję i jem”

Cel –zwiększenie świadomości konsumentów w kierunku potrzeby czytania etykiet spożywczych, wzbogacanie wiedzy z zakresu informacji zawartych na opakowaniach żywnościowych.

grupa docelowa – bezpośrednia uczniowie i nauczyciele szkół ponadgimnazjalnych, pośrednia rodzice uczniów.

Edukacją objęto 12 uczniów 1szkoła ponadgimnazjalna, przeprowadzono 1 wizytację.

Chroń się przed kleszczami wszystkimi sposobami

Cel – podniesienie poziomu wiedzy o chorobach odkleszczowych, uświadomienie wagi problemu ugryzień przez kleszcze.

Grupa docelowa –uczniowie klas I-III. Dzieci w wieku przedszkolnym, rodzice i opiekunowie, kadra pedagogiczna, pielęgniarki szkolne. Edukacją objęto -495 uczestników, przeprowadzono 2 wizytacje.

„Dopalacze-trzecia strona zjawiska”

Cel- poszerzenie wiedzy uczniów na temat „dopalaczy”

Grupa docelowa- uczniowie szkół podstawowych i szkół ponadgimnazjalnych

Zasadnicze działania: dystrybucja materiałów 4 placówki, przeprowadzono 4 wizytacje, wyedukowano -94 uczestników.

INNE PRZEDSIĘWZIĘCIA

Ocena przestrzegania zakazu palenia tytoniu

Ocena zakazu dotyczy:

- placówek nauczania i wychowania
- placówek opieki zdrowotnej
- zakładów pracy
- zakładów gastronomicznych

w tym wszystkich ww. placówek od dymu tytoniowego, stanowi art. 5 ustawy z dnia 9 listopada 1995 o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (tj. Dz. U z 2019 r. poz. 2182)..

Powyższe informacje są uwzględniane w ocenie kontrolowanych jednostek. Zgodnie z powyższym Dział Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia WSSE w Bydgoszczy gromadzi i przekazuje do GIS, co miesięczne dane.

Podsumowanie działalności

Interwencji programowych w powiecie realizowanych w 2019r było 9 wyedukowano 3929 uczestników, przeprowadzono 55 wizytacji oświatowo-zdrowotnej.

ODDZIAŁ LABORATORYJNY

Oddział Laboratoryjny PSSE w Grudziądzu wykonuje badania w szerokim zakresie dysponując wykwalifikowaną kadrą, odpowiednio przygotowaną infrastrukturą, w tym nowoczesną aparaturą. W laboratorium wdrożono do stosowania nowoczesne metody badań. Poziom merytoryczny badań laboratoryjnych w pełni odpowiada standardom obowiązującym w UE.

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Grudziądzu pracuje zgodnie z wdrożonym Systemem Zarządzania zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących” Potwierdzeniem spełnienia wymagań oraz kompetencji jest uzyskany w 2004 r. Certyfikat Polskiego Centrum Akredytacji nr AB 561.

W latach 2005-2019 zakres akredytowanych metod został zaktualizowany i rozszerzony. W 2019 roku Oddział Laboratoryjny przeszedł kolejną pozytywną ocenę Polskiego Centrum Akredytacji i akredytacja pozostaje w mocy. Potwierdzeniem kompetencji Laboratorium jest także uzyskiwanie pozytywnych wyników badań międzylaboratoryjnych /badań biegłości.

Naszym głównym celem jest spełnienie oczekiwań klientów poprzez dostarczenie ważnych, rzetelnych i użytecznych wyników. Badania wykonywane są wysokiej klasy aparaturą i przyrządami pomiarowymi przez kompetentny i doświadczony personel. Laboratorium stosuje metody badawcze opublikowane w normach krajowych, międzynarodowych oraz w oparciu o zwalidowane i udokumentowane procedury badawcze.

W skład Oddziału Laboratoryjnego wchodzi: Laboratorium Badania Żywności i Żywnienia, Laboratorium Oceny Środowiska Komunalnego, Laboratorium Oceny Środowiska Pracy, Laboratorium mikrobiologiczne.

Pracownicy Laboratorium badają próbki pobrane z terenu działania PSSE Grudziądz, Chełmno, Świecie .

ZAKRES USŁUG LABORATORIUM BADANIA ŻYWNOCI I ŻYWIENIA

BADANIA MIKROBIOLOGICZNE AKREDYTOWANE:

- Enterobacteriaceae
- *Listeria monocytogenes*
- *Staphylococcus aureus*
- *Salmonella*
- Bakterie z grupy coli
- Drożdże i pleśnie
- Ogólna liczba drobnoustrojów
- *Escherichia coli*
- *Bacillus cereus*

ZAKRES USŁUG LABORATORIUM MIKROBIOLOGICZNEGO

BADANIA MIKROBIOLOGICZNE AKREDYTOWANE:

- Badanie kału na nosicielstwo w kierunku pałeczek *Salmonella*, *Shigella* od osób zdrowych
- Badanie kału na nosicielstwo w kierunku pałeczek *Salmonella*, *Shigella* od osób chorych
- Biologiczny wskaźnik kontroli skuteczności procesu sterylizacji-autoklawy

BADANIA MIKROBIOLOGICZNE NIEAKREDYTOWANE OBJĘTE SYSTEMEM ZARZĄDZANIA:

- Biologiczny wskaźnik kontroli skuteczności procesu sterylizacji - sterylizatory na suche, gorące powietrze

ZAKRES USŁUG LABORATORIUM OCENY ŚRODOWISKA PRACY

BADANIA AKREDYTOWANE:

- pobieranie próbek w celu oceny narażenia zawodowego
- stężenie pyłu - frakcja wdychalna
- stężenie pyłu - frakcja respirabilna
- stężenie tlenu węgla
- hałas na stanowiskach pracy
- oświetlenie miejsc pracy oraz oświetlenie awaryjne
- drgania mechaniczne o ogólnym działaniu na organizm człowieka
- drgania mechaniczne działające na organizm człowieka przez kończyny górne
- mikroklimat umiarkowany , zimny i gorący

ZAKRES USŁUG LABORATORIUM OCENY ŚRODOWISKA KOMUNALNEGO

Badany obiekt: WODA

METODY MIKROBIOLOGICZNE AKREDYTOWANE:

- Obecność i liczba bakterii grupy coli
- Obecność i liczba Escherichia coli
- Obecność i liczba enterokoków kałowych
- Ogólna liczba mikroorganizmów w 22⁰C – 72h
- Ogólna liczba mikroorganizmów w 36⁰C – 48h
- Ogólna liczba mikroorganizmów w 37⁰C – 24h
- Obecność i liczba Pseudomonas aeruginosa

METODY FIZYKOCHEMICZNE AKREDYTOWANE:

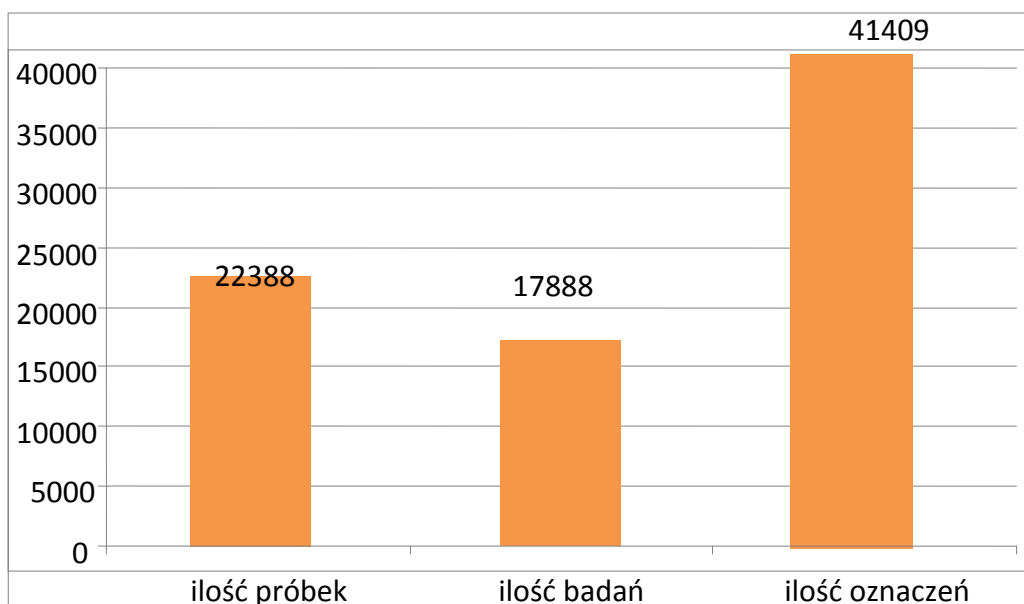
- Stężenie azotu azotynowego
- Stężenie azotynów
- Stężenie azotu azotanowego
- Stężenie azotanów
- Stężenie azotu amonowego
- Stężenie jonu amonowego
- Stężenie manganu
- Stężenie żelaza ogólnego
- pH
- Barwa
- Przewodność elektryczna właściwa
- Mętność

NIEAKREDYTOWANE OBJĘTE SYSTEMEM ZARZĄDZANIA:

- Smak
- Zapach
- Twardość ogólna

ILOŚĆ PRÓBEK, BADAŃ, OZNACZEŃ WYKONANYCH PRZEZ ODDZIAŁ LABORATORYJNY PSSE W GRUDZIĄDZU W 2019 ROKU PRZEDSTAWIA SIĘ NASTĘPUJĄCO:

W ramach działalności budżetowej

W RAMACH DZIAŁALNOŚCI BUDŻETOWEJ LICZBA PRÓBEK , BADAŃ I OZNACZEŃ W 2019 R. W PORÓWNANIU Z ROKIEM 2018:

